

Mobilizacija mladih u stvaranju rodno ravnopravnih gradova

Work Package 2 izveštaj Laboratorije mladih za urbanu politiku

Co-funded by
the European Union

Project number: 2022-1-IT03-KA220-YOU-000085578

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

• PLACE
MAKING
W BALKANS

Fondazione
Giacomo Brodolini

CITIZENS
IN POWER

Deliverable Factsheet

Partnership

This deliverable contains original, unpublished work except where indicated otherwise. Acknowledgement of previously published material and the work of others has been made through appropriate citation, quotation or both.

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

helixconnect
Consult. Finance. Grow.

• PLACE
MAKING
W BALKANS

Sadržaj

Abstrakt	6
Uvod u Laboratorije mladih za urbanu politiku	6
Tema 1: Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena	7
Tema 2: Kako su žene diskvalifikovane u pogledu gradske mobilnosti	7
Tema 3: Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena	10
Tema 4: Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima	11
Empirijski dokazi: sprovođenje Laboratorije mladih za urbanu politiku	13
Metodologija	13
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena' u Italiji	17
Uvodne informacije:	17
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	19
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena' u Srbiji	23
Uvodne informacije:	23
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	24
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena' u Rumuniji	27
Uvodne informacije:	27
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	28
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena' na Kipru	31
Uvodne informacije:	31
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	32
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene diskvalifikovane u pogledu gradske mobilnosti' u Italiji	36
Uvodne informacije:	36
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	37
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene diskvalifikovane u pogledu gradskih kretanja' u Srbiji	42
Uvodne informacije:	42
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	43
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene kažnjene u pogledu gradske mobilnosti' u Rumuniji	45

Uvodne informacije:	45
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	46
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene diskvalifikovane u pogledu gradskih kretanja' na Kipru	50
Uvodne informacije:	50
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	50
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena' u Italiji	52
Uvodne informacije:	52
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	53
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena' u Srbiji	58
Uvodne informacije:	58
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	59
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena' u Rumuniji	61
Uvodne informacije:	61
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	61
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena' na Kipru	65
Uvodne informacije:	65
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	66
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima' u Italiji	69
Uvodne informacije:	65
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	69
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima' u Srbiji	73
Uvodne informacije:	73
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	73
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima' u Rumuniji	74
Uvodne informacije:	74
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	75
Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima' na Kipru	78
Uvodne informacije:	78

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:	78
Finalni abstrakt	85
Zaključak	88
Reference	90

Abstrakt

Urbanoj infrastrukturi i urbanističkom planiranju u modernim gradovima često nedostaje pažljivoje razmatranje potreba žena i LGBTQI+ članova. Projekat "Mobilizacija mladih u stvaranju rodno ravnopravnih gradova" ima za cilj doprinos mobilizaciji mladih da se aktivno uključe u razvoj rodno ravnopravnih gradova, kroz radionice laboratorija mladih za urbanu politiku. U ovim radionicama mladi učesnici se uključuju u identifikaciju ključnih problema i rešenja za prevazilaženje izazova rodne neravnopravnosti u svojim sredinama. Ovaj izveštaj prikazuje glavne rezultate laboratorija mladih za urbanu politiku u svakoj zemlji partnera projekta (Italija, Srbija, Rumunija i Kipar)

Uvod u Laboratorije mladih za urbanu politiku

Laboratorije mladih za urbane politike (Youth Policy Labs) je metodologija koja ima za cilj promociju i poboljšanje aktivnog učešća mladih u procesu kreiranja politika (Gojković i dr., 2020). Youth Policy Labs formiraju "siguran prostor" za mlade ljude, u kome mogu da podele svoja razmišljanja o različitim temama, te raspravljaju i predlažu rešenja za tekuće probleme u svom okruženju. Radionice takođe pružaju priliku kreatorima prostornih i socijalnih politika da se sastanu s mladima, čuju njihove brige i predloge o postojećim nedostacima u aktuelnim prostornim politikama i uspostave saradnju između aktera koji kreiraju politiku i mlade populacije (ibid.). Policy Labs generalno služe kao poligoni za učenje, dijalog i ko-kreaciju, koji okupljaju različite grupe ljudi koji rade na pronalaženju rešenja za društvene probleme i doprinose opštem dobru (Science Po, n.d.). Kao rezultat ovih radionica, zajednice i lokalne vlasti mogu donositi bolje odluke, i analizirati koja rešenja najviše odgovaraju tim specifičnim potrebama (Univerzitet Michigan, 2016.)

ERASMUS + Evropski projekat 'MAAT: Mobilizacija mladih u stvaranju rodno ravnopravnih gradova' organizovao je ukupno 16 laboratorija u četiri evropske zemlje (Italija, Srbija, Rumunija i Kipar). Policy Labs bili su podeljeni u četiri različite teme s ciljem da pomognu mladima da se aktivno uključe u svoje lokalne zajednice i rade na stvaranju rodno inkluzivnih gradova. U nastavku možete pronaći informacije o različitim temama Policy Labsa.

Tema 1: Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena

Osnaživanje žena i rodna ravnopravnost usko su povezani s urbanom infrastrukturom i planiranjem urbane mobilnosti (Chopra, 2018.). Posebna tema od interesa u vezi urbanih javnih infrastruktura je nedostatak priznavanja ženskog rada u nezi najbližih, i uticaj koji to ima na različite uloge, interese i potrebe žena (Ibid.). Poboljšanja u socijalnoj zaštiti, pristupu javnim uslugama i održivoj infrastrukturi mogli bi direktno doprineti rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena (Asselberg i Strecher-Rasmussen, 2018.).

Kao primer, program „Rast i ekonomske mogućnosti za žene” sproveo je studiju istraživanja uticaja javne infrastrukture na ekonomsko osnaživanje žena u kontekstu manje razvijenih ekonomija (Khan, 2018.). Prema ključnim nalazima studije, dobra osnovna infrastruktura može smanjiti vreme koje žene provode kod kuće, i pomoći im da uravnoteže sate pružanje nege i društvenog života, te povećati njihovu produktivnost pri zapošljavanju (Onaran et al., 2022.). Međutim, prema literaturi, planiranje gradske infrastrukture retko se bavi ovim aspektima, umanjujući ekonomsku i društvenu ulogu žena, posebno u kontekstu manje razvijenih ekonomija, sa generalno niskim primanjima stanovništva (Lubitow et al., 2017.). Sa strane LGBTQ zajednice, Istraživanje koje je održano u Portlandu 2017. ukazalo je na tzv. koncept transmobilnosti, istražujući iskustva i diskriminacije s kojima se suočavaju transrodne i rodno nekonformne osobe u urbanim prostorima i kako ti incidenti oblikuju širi kulturni sustav koji normalizuje nasilje i uznemiravanje prema rodnim manjinama (ibid.).

Još jedna tema koja bi se mogla dodatno istražiti u domenu javnih infrastruktura je aktivnija uloga žena u takozvanim tradicionalno muškim zanimanjima. (Bullock i Tegbaru, 2019.).

Tema 2: Kako su žene diskvalifikovane u pogledu gradske mobilnosti

Prema Odboru Evropskog parlamenta za ženska prava i ravnopravnost polova, Evropska zajednica nema dovoljno podataka specifično razvrstanih po polu da bi se adekvatno pratila situacija u svakoj državi članici (Sansonetti i Davern, 2021./

Kawgan-Kagan, 2020.). Žene i muškarci imaju različite potrebe u pogledu prevoza, no planiranje saobraćaja u većini gradova Europske unije temelji se na hipotetskom neutralnom korisniku koji u stvarnosti odražava potrebe muškaraca (Ibid.). Kao rezultat toga, žene su izložene zabrinjavajućoj pojavi seksualnog uznemiravanja tokom korišćenja javnog prijevoza (Ibid.). Studije koje istražuju ponašanje pojedinaca prilikom putovanja s obzirom na njihov pol, zanimanje i područje stanovanja ključne su za utvrđivanje načina za rešavanje potreba i interesa žena te rodni i seksualni manjina u planiranju urbane mobilnosti (Saigal et al., 2020.).

Nedavna studija koju je sproveo Europski parlament 2023. godine otkrila je da uticaj aktuelnih politika urbane mobilnosti nije ograničen samo na potencijal suočavanja s oblikom uznemiravanja (Paoletti i Sansonetti, 2023.). Umesto toga, nesenzitivno planiranje javnog prevoza utiče na prilike koje žene imaju da pronađu visokokvalitetan posao, da ostanu aktivne na tržištu rada, da uravnoteže svoj profesionalni i društveni život kao i da pristupe kulturnim mogućnostima i da imaju pristupačne zdravstvene usluge i pristup dobrom obrazovanju (Ibid.). Činjenica da javni prevoz ne uzima u obzir rodni disparitete i različite potrebe svih pojedinačnih korisnika dodatno negativno utiče na osnaživanje žena, kao i na njihovu nezavisnost i pristup jednakim mogućnostima kao i muškarci (Borgato et. dr. 2021). Siromaštvo u vezi s urbanom mobilnošću složen je fenomen koji dovodi do socijalne isključenosti zbog loše pristupačnosti javnom prevozu, jer cena prevoza i blizina stanica javnog prevoza mestima stanovanja igraju ključnu ulogu u izboru prevoza pojedinačnih korisnika (Lucas, 2021.). Još jedan novi pojam u urbanom planiranju je i pojam "mobilnost nege". Ovo je novi koncept koji priznaje potrebu za istraživanjem podataka i procenom dnevnih putovanja povezanih s različitim oblicima brige i nege koji obavljaju odrasli dok odgajaju svoju decu ili za bilo koje druge izdržavane članove porodice, a također uključuje i rad povezan s održavanjem domaćinstva (Sanchez de Madariaga, 2013).

Studija koju su proveli Île-de-France Mobilités Institute i Nacionalni observatorijum za delinkvenciju u saobraćaju pokazala je da se četiri od deset stanovnika pariske regije boji biti napadnuti ili opljačkani kada koriste javni prijevoz, a više od 63% od ispitanika ove ankete su žene (Institut Paris Region, 2019.). Druga studija koja je provedena u Švedskoj istraživala je još jednu dimenziju urbane mobilnosti a to je kako tradicionalne rodne uloge koje su duboko ukorijenjene u našoj društvenoj strukturi predstavljaju dodatnu prepreku za žene, ograničavajući im pristup jednakim mogućnostima kao muškarcima (Gil Sola, 2016). Prema istraživanju koje je

sproveo Univerzitet u Kopenhagenu, muškarci prave linearna i duža putovanja od žena, čija putovanja su kraća i fragmentiranija, i često u susedstvu u kojem žive (Transgen, 2007.). Dalje, muškarci češće koriste i poseduju automobil, dok ga žene češće nemaju i putuju javnim prevozom (Ibid.). Objašnjenja ovih razlika povezana su s neravnopravnim odnosima u poslovima brige i nege oko izdržavanih članova porodice, ali i sa položajem žena na tržištu rada, te različitim socijalizacijskim navikama (Ibid.). Pristup koji odgovara svima ne može rešiti postojeće probleme u urbanoj mobilnosti; poboljšanja se mogu postići samo putem ciljanih radnji koje se bave specifičnim potrebama, izazovima i interesima žena te rodni i seksualni manjina na lokalnoj, regionalnoj i europskoj razini (Ari et al., 2022.). Prema nekim istraživanjima koja su provedena u Austriji, ponašanje žena u pogledu prevoza i kretanja značajno se menja na temelju njihovih ličnih iskustava (Stark i Meschik, 2018.). Na primer, žene koje su doživele zastrašujuće situacije sklonije su izbegavanju određenih destinacija, ruta i načina putovanja, više od drugih žena. Rezultati također potvrđuju da žene uglavnom imaju suzdržano ponašanje u javnom prevozu, zbog straha za vlastitu sigurnost (Ibid.). Kada je nemoguće promijeniti rutu ili vreme putovanja, npr. zbog ličnih ograničenja, ili kada jednostavno nema drugog načina prevoza, žene će morati koristiti neželjene opcije prevoza, čak i kada moraju računati sa zastrašujućim situacijama (Ibid.). Zaključci ukazuju da lična sigurnost žena igra važnu ulogu u smislu ponašanja na pri svakodnevnim putovanjima, te da gradski i saobraćajni planeri trebaju posvetiti veću pažnju na ove činjenice (Ibid.).

Drugi problem koji je zanemaren je nedostatak aktivnijeg sudelovanja žena u urbanom planiranju. To je naročito u svom radu isticala Jane Jacobs, koja je zagovarala primenu rodno diferenciranih pojmova u praktičnim aspektima urbanog planiranja (Bittencourt, 2019). Jedan od glavnih razloga koji stoji iza neuspeha u rešavanju potreba žena u sistemima gradskih prevoza jeste činjenica da iako postoje različite studije koje dokazuju da se potrebe žena ne rešavaju dobro u postojećim sistemima gradskog prijevoza, postoji opšti nedostatak dubljeg razumijevanje razloga koji su doveli do takvog ishoda (Uteng, 2019). Različiti podaci opsežno su korišćeni za proučavanje urbane mobilnosti i pružanje uvida u razloge zašto se potrebe i izazovi žena često zanemaruju (Gauvin et al., 2020.). Međutim, još uvek nedostaju studije zasnovane na rodno razvrstanim "big data" podacima, što ograničava naše razumevanje rodni aspekata urbane mobilnosti i našu sposobnost kreiranje politika za rodnu ravnopravnost (Ibid.).

Tema 3: Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena

Prema Priručniku za rodno inkluzivno urbano planiranje i dizajn koji je izradila Svetska banka (2020.), postoji istorijska isključenost žena, djevojaka i seksualnih i rodni manjina iz procesa urbanog planiranja i dizajna što stvara negativne društvene i ekonomske uticaje na ove grupe. Prioriteti žena često su zanemareni u projektovanju naselja, lociranju i pružanju urbanih usluga (Beall, 1996.). Potrebni su novi oblici urbanog partnerstva za razvoj participativnih procesa koji uključuju žene i muškarce u svim fazama urbanog razvoja (Ibid.). Ako proces planiranja i projektovanja modernog grada postane rodno inkluzivniji i pristupačniji, povezaniji i sigurniji za sve rodne i seksualne manjine, to bi značajno promenilo svakodnevni život žena, djevojaka i rodni i seksualni manjinskih grupa, te doprineti održivom razvoju modernih društava (Svetska banka, 2020.). Vodeća inicijativa UN-a za sigurne gradove i sigurne javne prostore za žene i devojke nudi praktične smernice i podršku za sprovođenje niza praksi, strategija i alata za stvaranje pristupačnih i sigurnih gradova i javnih prostora (UN Women, 2019.). Mnoge od tih inicijativa sugerišu stvaranje organizacija i timova pod vodjstvom žena, kako bi se ubrzale reforme gradova i ponudilo novo razumevanje potreba i težnji žena u modernim društvima (ibid.). Iako se poslednjih godina industrija planiranja prilagođava i usvaja inkluzivnije pristupe za različite grupe građana, patrijarhalni, tradicionalni odnosi i dalje ostaju jaki (Sahama et al., 2021.).

Još 2016. godine Veće evropskih opština i regija potpisalo je Evropsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca u lokalnom životu, u pokušaju stimulanja rodne ravnopravnosti u lokalnim upravama (CCRE, 2006.). Ipak, jednakost u urbanim prostorima predstavlja izazov za mnoga moderna društva. Postoje razne organizacije i inicijative koje imaju za cilj pronaći načine kako da gradovi i urbani prostori budu sigurniji za žene, djevojke i rodne manjine (Action Aid, 2013.). Tokom godina, mnogi su evropski gradovi prilagodili različite politike za postizanje rodno uključivog i ravnopravnog grada. Opština Berlin publikovala je 2011. priručnik koji istražuje društvenu raznolikost i rodno planiranje (Grad Berlin, 2011.). Još jedan primer je grad Beč, koji je 2021. godine prepoznat kao jedan od najboljih evropskih gradova u području rodnog planiranja (Grad Beč, 2021.). Slično tome, Gradsko veće Barcelone takođe radi na promocija urbanističkog planiranja sa rodnom perspektivom, u cilju postavljanja izazova, potreba i ambicija svih polova i zajednica u središte svojih politika (Gradsko vijeće Barcelone, 2017.).

Feministički orijentisano istraživanje u području urbanog planiranja još je jedan način da se praktično razmotre potrebe i interesi različitih rodni i rasni identiteta u urbanim područjima (Beebejaun, 2022.). UN-ova Agenda 2030. i Nova urbana agenda nude novu generaciju politika i alata za afirmaciju ravnopravnosti polova koje bi sve države članice UN-a trebalo da uključe u svoje strategije održivog razvoja (Sanchez de Madariange i Abril, 2019.). Ključni izazov u ovom pristupu je adekvatno rešavanje „rada u domaćinstvu i nezi“, koji je više puta zanemaren od strane urbanog planiranja, s obzirom da se razvoj gradova kroz istoriju prilagođavao optimizaciji aktivnosti tkz. „plaćenog rada“ i zaboravljanje potreba žena koje obavljaju zadatke „neplaćenog rada“ u svojim gradovima (Plana, 2022). Drugi problem koji nije opsežno proučavan su urbane zelene površine i njihova blizina stambenim celinama (Ode Sang et al., 2020.). Prethodne studije su pokazale da postoji polna i starosna dimenzija u vizualnoj percepciji, audio percepciji i rekreacijskim aktivnostima povezanim s korišćenjem urbanih zelenih površina, ali te studije su do sada vrlo ograničene i ne dovode do odgovarajućih zaključaka (ibid.).

Tema 4: Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima

Rodno nasilje evidentno je svuda. Međunarodne statistikama pokazuju da je više od 84% žena (mlađih od 17 godina) širom sveta doživelo neki oblik fizičkog ili seksualnog uznemiravanja na ulici (ILR Worker Institute, 2015.). Vredno je napomenuti da je više od 82% transrodnih žena prijavilo uznemiravanje zbog svog rodnog identiteta (ibid.). Ti incidenti predstavljaju deo svakodnevnog života žena, rodni i seksualni manjina, i rezultiraju u kreiranju različitih ruta i načina kretanja kako bi došle do odredišta. Često se prijavljuju i osećaji teskobe koji utiču na njihov društveni život. Kako bi se pozabavili ovim brojevima i pomogli u stvaranju sigurnih urbanih i javnih prostora za žene, devojke i rodne i seksualne manjine, razne nevladine i neprofitne organizacije deluju na ovom području. Neki primeri ovog delovanja uključuju program obuke Stand Up, osmišljen za spečavanje uznemiravanja na javnim mestima kao i Stop Street Harassment, organizacija posvećena dokumentovanju rodno prouzrokovanog uličnog uznemiravanja širom sveta.

Postoji jasna potreba da istraživači angažovani na feminističkim istraživanjima sarađuju sa sociolozima kako bi kritički procenili ponašanje grupa u urbanom prostoru i tkz „kritične geografije“ javnog prevoza i kretanja ulicama, sa ciljem

istraživanja seksualnih napada u javnom prevozu (Chowdhury, 2022.). Zanimljivo istraživanje sprovedeno pre nekoliko godina u Kini, usmereno na uspostavljanje veza između seksualnih napada i faktora rizika da žene postanu žrtve takvih napada (Shuang-Ge et al., 2011.). Nalazi ove studije sugerisu da više traumatskih događaja i niža subjektivna podrška mogu biti faktori koji povećavaju rizik od seksualnog napada nad ženama u urbanom prostoru (Ibid.). Još jedno istraživanje koje je sprovedeno na Univerzitetu u Zagrebu 2019. godine imalo je za cilj analizirati jesu li studenti tog univerziteta nedavno bili izloženi seksualnom zlostavljanju i kakva su bila njihova svedočenja o seksualnom uznemiravanju (Antunović, 2019.). Istraživanje je pokazalo da je većina ispitanika doživjela seksualno uznemiravanje na javnim mestima, uključujući noćne klubove, javni prevoz i parkove (Ibid.). Osim toga, nalazi sugerisu da nema razlike u traumatskom doživljaju žrtava tokom slučajeva seksualnog uznemiravanja od strane poznatog uznemiravača u poredjenju s nepoznatim uznemiravačem (Ibid.).

Važna studija objavljena 2006. godine, je uspostavila vezu između žena policajaca i prijava seksualnih napada i hapšenja (Meier i Nicholson-Crotty, 2006). Ovo istraživanje je razmatrao slučajeve u više od 60 urbanih područja i u vremenskom okviru od 80 godina, da bi došlo do zaključka da postoji pozitivna korelacija između broja prijava seksualnog napada i broja hapšenja zbog seksualnog napada i broja žena policajaca (Ibid.).

Empirijski dokazi: sprovođenje Laboratorije mladih za urbanu politiku

Metodologija

U kontekstu projekta „MAAT: Mobiliziranje mladih za rodno inkluzivne gradove“, pet organizacija iz četiri zemlje EU-a (Italije, Srbije, Rumunije i Kipra) organizivalo je laboratorije politike raspravljajući o vezi između rodne ravnopravnosti i urbanog planiranja gradova.

Policy Labs strukturirani su na takav način da nude prostor mladim učesnicima da podele svoja razmišljanja o rodnoj ravnopravnosti i deluju kao inspiracija za mlade žene da sudeluju u procesima donošenja politika u svojim lokalnim zajednicama (Gojković i dr., 2020.).

Nekoliko od Policy Labsa organizovano je uživo i odvijale su se u akademskom prostoru, centrima za mlade i na otvorenim javnim prostorima, dok su druge organizovane online kako bi se doprlo do žire publike. Hibridna implementacija Policy Labsa izbegnuta je zbog ograničene interakcije offline i online učesnika. Umesto toga, implementirana je kombinacija uživo i online laboratorija za politiku kako bi se zadovoljile potrebe različitih učesnika i osiguralo da raznolika grupa mladih ljudi može sudelovati u laboratorijima.

Priprema, organizacija i moderacija Policy Labsa uključila je nekoliko koraka kako bi se osigurali neometano učešće i diskusija između učesnika:

Korak 1: Odredjivanje teme i poziv učesnicima

U projektu 'MAAT: Mobilizacija mladih za rodno inkluzivne gradove', teme su bile unapred zadane i definisane. Uprkos tome, sve uključene organizacije sprovele su i detaljnija istraživanja lokalnog konteksta kako bi osigurale sveobuhvatno znanje i razumevanje tema Policy Labsa.

Nakon odabira teme, važno je bilo identifikovati ciljnu publiku i pronaći odgovarajuće načine komunikacije i poziva da se uključe u rad Policy Labs-u. U tu svrhu 'MAAT: Mobiliziranje mladih za rodno inkluzivne gradove' organizovao je lokalne kampanje na društvenim mrežama u svakoj zemlji ponaosob, i koristio se partnerskim lokalnim mrežama i vezama kao potencijalnim publikom i učesnicima.

Korak 2: Planiranje dana

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

ENGAGING PEOPLE

Consult. Finance. Grow.

Fondazione
Giacomo Brodolini

CITIZENS
IN POWER

U fazi planiranja bilo je važno identifikovati lokaciju Policy Labsa i odlučiti u kom formatu će se sprovoditi. Projektni partneri organizovali su laboratorije u različitim prostorima, od sedišta lokalnih nevladinih organizacija do univerziteta. Posebna pažnja bila je posvećena pristupačnosti prostora, kako bi se privuklo što više učesnika. Same laboratorije su trajale oko 3 sata, što je preporučena dužina trajanja za ovakvu vrstu susreta, optimalna za postizanje maksimalne koncentracije.

Dodatni predlozi za organizaciju Policy Labs/a

1. Pozvati gostujućeg predavača, eksperta na temu Laboratorija, iz oblasti kreiranja politika, aktivizma, istraživanja.
2. Kombinacija više od 1 Policy Laba tokom dana. U ovom slučaju može se uključiti više učesnika, ali je potrebno i više gostujućih predavača.
3. Obezbediti dovoljno vremena za neformalno povezivanje i razgovor, uz manji obrok.
4. Iskoristiti vreme trajanje laboratorije za registraciju, distribuciju relevantnog materijala i kreiranje sadržaja za društvene mreže.

Korak 3: Fasilitasi laboratorija politike za mlade

Po preporukama, proces fasilitacije prati model DEI (diversity / equity / inclusion – različitost, jednakost, inkluzivnost) sa ciljem uključivanja što šire grupe učesnika. (Forbes, 2022.). Osim toga, uključivanje takozvanih ranjivih grupa takodje je bitno, kako bi se stimulisalo kreiranje što relevantnijih politika.

U cilju stvaranja pozitivne i inspirativne atmosfere, glavni koraci moderacije i fasilitacije su:

1. Dobar prostor – pripremljen unapred i sa dovoljno kapaciteta za sve
2. Dobrodošlica učesnicima omogućiti dovoljno vremena da se učesnici medjusobno upoznaju, steknu poverenje i razviju interes.

Predloženi načini „probijanja leda“ i stvaranje prave atmosfere:

- Bingo: iskoristiti dobro poznat bingo format da bi se učesnici upoznali. Lista različitih pitanja se podeli učesnicima, i postavi im se zadatak da identifikuju osobe koje bi možda mogle da daju odgovor. Detaljnije objašnjenje ovog formata se može naći na ovom linku: [here](#).

- Umetnička aktivnost: u ovoj aktivnosti učesnici upotrebljavaju svoju kreativnost i moraju medjusobno saradjivati kako bi stvorili crtež koji najbolje odgovara temi radionice. Učesnici mogu raditi i u manjim grupama. Više informacija na ovom linku: [here](#).

3. Predstavljanje teme Policy Lab-a: Potrebno je ponuditi kratki uvod u temu Policy Lab-a na početku sesije, koristeći PPT ili neformalni razgovor.

4. Podela učesnika u grupe: Potrebno je obavestiti učesnike da će Laboratorija politike za mlade uključivati grupne aktivnosti i formirati grupe.

5. Grupni rad: Učesnici će dobiti približno 1 sat za rad u svojim grupama kako bi odgovorili na relevantna pitanja i pripremili kratku prezentaciju na odabranu temu.

6. Grupne prezentacije i grupna rasprava: Svaka grupa dobija otprilike 15 minuta da predstavi svoje rešenje i/ili prijedloge, nakon čega sledi dodatnih 15 minuta za pitanja. Na kraju svih prezentacija, trebalo bi potrošiti otprilike 30 minuta na debriefing, tražeći od učesnika da podele svoja razmišljanja o celokupnom procesu i trenucima u kojima su posebno uživali. Takođe je važno čuti izazove ili bilo koje delove radionice koji se učesnicima nisu svideli, kako bismo bili sigurni da se neće ponoviti u preostalim laboratorijima politike za mlade.

7. Evaluacija Policy Labsa i umrežavanja: Na kraju Policy Labsa, trebalo bi dopustiti otprilike 15 minuta da učesnici i formalno ispune formular evaluacije. Po završetku radionice, bi trebalo pružiti priliku za neformalno umrežavanje. Nema određenog vremena za ovu aktivnost, ali ovo vreme se može iskoristiti za raspravu sa učesnicima i opšte informisanje o projektu općenito (ili bilo kojim drugim nadolazećim aktivnostima koje se nadovezuju na temu).

Korak 4: Održavanje kontakta sa učesnicima posle Policy Labsa

Predlaže se da nakon završetka svakog laboratorija politike za mlade organizatori pošalju imejl učesnicima kako bi im zahvalili na sudjelovanju, obavestili ih o novim aktivnostima i tako formirali mrežu koja bi potencijalno mogla sudelovati u dodatne aktivnostima projekta.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena' u Italiji

Uvodne Informacije:

Tokom proteklih godina stanovništvo Rima je u stagnaciji, s obzirom da se veliki deo mladog stanovništva odlučuje preseliti u inostranstvo radi studija i rada, i čini se da su mladi generalno skeptični prema osnivanju sopstvene porodice (Bettio et al., 2023.). Za italijansku vladu od izuzetnog značaja je uzdvajanje više sredstava za obrazovanje, zdravstvenu zaštitu i bolje mogućnosti zapošljavanja kako bi se građanima i mladima ponudio bolji kvalitet života (Rosselli et al., 2016.). Pandemija Covid-19 pogodila je naročito žene u Italiji, mnogo više nego muškarce. Prioritet se dakle mora dati onim uslugama koje će zadovoljiti kolektivne interese i potrebe žena i rasteretiti ih (Corsi, 2020.). Te usluge uključuju poboljšanje redovnog obrazovanja, dečjih vrtića, objekata i usluga za starije osobe i usluge nege u kući.

Studija koju je provela Cassa Depositi e Prestiti (CDP), italijanska finansijska institucija, zaključila je da socijalna infrastruktura igra važnu ulogu u ostvarivanju ciljeva definisanih Agendom UN-a za održivi razvoj do 2030. (CDP, 2022.). Društvena infrastruktura, u tom smislu, shvaćena je kao skup dobara neophodnih za zadovoljenje bitnih i zajedničkih potreba svih članova zajednice, posebno u domenu obrazovanja, zdravstva i stanovanju (ibid.). Italija pati od ozbiljnih nedostataka u obrazovnoj infrastrukturi, što dokazuje niska stopa pokrivenosti uslugama u ranom detinjstvu i visoka stopa napuštanja škole (ibid.). Slično tome, nedostupnost socijalnom stanovanju pokazuje da postoji nedostatak stambene infrastrukture (ibid.).

Usluge nege i zaštite u ranom detinjstvu ključno su pitanje u sadašnjem kontekstu (Bettio et al., 2015.). Uprkos pokušajima EU-a da ubrzaju poboljšanje usluga zaštite u ranom detinjstvu, te usluge su i dalje nedovoljne u većini europskih zemalja, a Italija nije iznimka (Brilli et al., 2018.). U Italiji usluge predškolskog obrazovanja koriste gotovo sva djeca u dobi od 3-5 godina. U suprotnosti sa tim, deca koja idu u jaslice pre navršene treće godine su zastupljena u znatno manjem postotku (ibid.). Međutim, u Rimu je stopa dece mlađe od 3 godine koja pohađaju vrtić premašila prosjek EU-a (Bettio et al., 2023.). Najnoviji statistički podaci Italijanskog instituta za

statistiku pokazali su napredak u uslugama rane nege o djeci (jaslicama), ali su također pokazali da postoje dve različite "brzine" u Italiji (Kenny, 2021.). Postoje regije u Italiji s više od 40% nivoa pokrivenosti u pogledu količine usluga nege o deci u odnosu na broj jece, dok postoje regije s pokrivenošću od samo 11%, što predstavlja izazov naročito za mlade roditelje (ibid.).

Ovi problemi prisutni su u Italiji već dugi niz godina, ali sa izbijanjem pandemije Covid-19 postali su evidentni, i već su započete počele akcije za njihovo rešavanje. Glavni problem leži u tome što gradovi i uprave decenijama nisu shvatali da žene i muškarci doživljavaju grad na različite načine (Brun, 2021.). Glavna ideja je da psihološke barijere, koje čini društvena organizacija mesta, i fizičke barijere, koje daju oblik gradu, koče napredak prema rodnoj ravnopravnosti i ograničavaju dostupnost grada (ibid.). Nedostatak podataka razvrstanih po polu doveo je do toga da se razvoja gradova temelji na ideji da je svakodnevni život isti za sve, a premisa koja ograničava dostupnost i uključenost mnogih pojedinaca u savremeni gradski život i povećava rodnu nejednakost (ibid.). Barcelona na primer predstavlja pionirska rešenja u ovoj oblasti, negujući nove pristupe koji poštuju mišljenje svih polova u preoblikovanju glavnih gradskih javnih prostora (ibid.).

Nakon pandemije došlo je do porasta novih aktivističkih grupa i pokreta koji imaju za cilj razviti mreže uzajamne pomoći i pomoći u stvaranju zajednica temeljenih na zajedničkim interesima i potrebama svih njihovih članova (Rispoli, 2020.). Jedan od primera su nove transfeminističke grupe koje su trenutno aktivne u Italiji, a čiji je cilj pomoći procesu transformacije i postaviti nove ciljeve za urbane prostore koji će odgovarati potrebama svih polova (Bonu et al., 2023.)

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

Italijanski partner odgovoran za izvođenje Policy Labsa o urbanoj javnoj infrastrukturi bila je Fondazione Giacomo Brodolini. Fondacija je organizovala dve Policy Labs usmerene na to kako postojeće rodne razlike u urbanoj javnoj infrastrukturi utiču na sigurnost, kretanje i prihod žena.

Policy Labs su održani u formatu dva onlajn vebinara pod nazivom "URBANA INFRASTRUKTURA I STRATEGIJE ZA PRAVEDNI GRAD". Prvi webinar je organizovan 21. juna 2023., i vodila ga je Alice Buzzzone – ekspert za urbanu regeneraciju. Alice je aktivno uključena u eko-dizajn, javni prostor, urbane i društvene studije od 2011. i koordinatorka je Rimskog arhitektonskog festivala, kao i osnivačica magistarskog

programa eko-dizajna i urbane regeneracije na Univerzitetu u Rimu. Drugi webinar održan je 25.septembra 2023., a vodila ga je dr. Azzura Muzzonigro, koja je doktorirala urbane studije na Univerzitetu Roma Tre. Azzura je arhitekta, kustos, nezavisni urbani istraživač i suosnivač udruženja Sex & the City. Webinarima se pridružilo ukupno 26 učesnika.

Fondacija Giacomo Brodolini je pozvala Alice i Azzura da vode webinar sa namerom da inspirišu učesnike u istraživanju rodne razlike u svojim gradovima i vezi između urbane javne infrastrukture i rodne ravnopravnosti. Gošće predavači započele su webinar kratkom prezentacijom o svom profesionalnom fokusu, a zatim se vodila rasprava o postojećim rodnim razlikama u gradskoj javnoj infrastrukturi u Italiji. Rasprava se nadovezivala na dostupne podatke i statistike, postojeće izazove kao i potencijalne strategije i politike za njihovo prevladavanje. Materijali koje su koristili gošće predavači bili su dostupni učesnicima tokom webinar, kako bi mogli samostalno da formulišu svoje planove akcije i rešenja za postojeće rodne razlike u urbanoj javnoj infrastrukturi.

Oba webinar trajala su približno 3 sata i bila su podeljena u dva dela; izlaganje stručnjaka koje je uključivalo i razgovor sa njima; i interaktivna radionicu na kojoj su učesnici radili u grupama na identifikaciji načina poboljšanja kolektivnog iskustva u svom gradu.

Glavni fokus webinar je bio razvoj lokalnih planova akcija, usmerenih na remodelaciju postojećih i predlaganje novih politika za rodno inkluzivne gradove. Učesnici su uglavnom bile mlade žene, zainteresovane za politiku i građanski angažman. Učesnici su spomenuli da su retko učestvovali u sličnim formatima ko/kreiranja politika i izradi planova akcije, jer takvi pristupi nisu baš uobičajeni. Svi muški učesnici pokazali su značajan interes za različitost i spremnost da kritičkim razmišljanjem i znatiželjom menjaju i unapređuju postojeće stanje. Jedan od muških učesnika, student arhitekture na Univerzitetu u Messini, istaknuo je kako neki

univerziteti studentima arhitekture ne nude module o inkluzivnom urbanom planiranju i dizajnu i kako ga je to potaknulo da učestvuje u Policy Labs.

Kako bi učesnici efektivno radili u grupama i naučili više jedni o drugima, moderatori vebinara iz Fondacije Giacomo Brodolini odigrali su ulogu “probijanja leda”, i uspostavljanja dobre atmosfere, pokušavajući pronaći zajedničke interese među učesnicima i pomoći im da započnu izradu planova akcije. Na primer, skupina mladih studentkinja iz Rima raspravljala je o tome koliko su noćne autobusne usluge u Rimu nedovoljnje i koliko nedostatak sigurnosti u javnom prevozu ograničava mogućnosti ženama koje ne voze da uživaju u noćnom životu grada.

- Učesnici su raspravljali o raznim temama gradske javne infrastrukturi i kako ona jača rodne nejednakosti i utiče na svakodnevni život žena. Prvi webinar istaknuo je kako uprkos uvreženom mišljenju čak 10 posto svetske populacije pati od motoričkih i senzornih poteškoća, te kako su te osobe isključene iz mnogih javnih prostora. Za žene strah predstavlja prvu prepreku slobodi kretanja, dok za osobe s invaliditetom struktura i uređenost javnih prostora često predstavlja barijeru.
- Učesnici su dalje bili podijeljeni u tri grupe i raspravljali su o:
- Fermento Urbano grupa, zastupajući inkluzivni gradski istraživački centar u Kataniji (regija Sicilija). Grupa je koristila studiju Fermenta Urbana projekta kao primer i izvor inspiracije za razmišljanje o novim inicijativama koje bi mogle doprineti razvoju rodno inkluzivnih gradova.
- Ravnopravna mobilnost u istorijskom središtu grada Pise grupa. Ova grupa je ispitala situaciju u italijanskog gradu Piza, gde je problem mobilnosti za osobe s poteškoćama u kretanju posebno akutan, a naročito u pešačkim zonama kao što su trgov i trotoari. Istaknuto je kako lokalna uprava treba više pažnje posvetiti važnosti kretanja pešaka. Iako su trotoari u slabo prometnim zonama nedavno obnovljeni, prometne pešačke zone u centru grada su zanemarene.
- Grupa izazovi i mogućnosti za građane smanjene pokretljivosti. Grupa se fokusirala na to kako je sloboda kretanja unutar grada samo ponekad autonomna i kako ta činjenica sprečava razvoj života ljudi koji nailaze na svakodnevne prepreke na svojim putovima do kuće, posla i slobodnog vremena.

Drugi webinar istaknuo je bliski odnos između pola i javnog prostora, objašnjavajući da kada urbanisti, arhitekti i drugi relevantni stručnjaci ne uzmu u obzir pol, javni prostori postaju muški prostori što rezultira diskriminacijom i potvrdom postojećih rodni nejednakostima. Učesnici su takodje raspravljali o:

- Kako projektovati inkluzivne javne toalete. Jedna grupa je istraživala različite ideje o tome kako dizajnirati pristupačne i sigurne javne toalete na temelju potreba različitih italijanskih gradova.
- Jesu li rodno neutralni javni toaleti sigurni? Druga grupa je analizirala koliko je potrebno stvoriti rodno neutralne toalete i kako te prostore učiniti sigurnima za sve polove. Takođe, vođen je razgovor o etičkoj dilemi o tome kako se tehnologija može primijeniti kao dodatna pomoć i koje bi opasnosti to moglo sa sobom povući.
- Sloboda kretanja žena u gradovima. Grupa učesnika je razmatrala ograničenja autonomije i slobode kretanja s kojima se određeni segmenti društva suočavaju u svakodnevnom životu. Na primer, ženama je često veći izazov hodati same i koristiti se javnim prevozom noću zbog nedostatka odgovarajuće rasvete u kritičnim područjima gradova i predgradja.

Na kraju, učesnici webinara zaključili su da se promene u javnoj urbanoj infrastrukturi mogu postići uključivanjem lokalnih aktera u procese donošenja politika; razmenu dobrih praksi između različitih gradova i regija i promocija zajedničkog planiranja uz aktivno sudelovanje stanovnika svakog grada/susjedstva.

Osim toga, vebinari su razjasnili potrebu za dodatnim istraživanjem i novim studijama o prikupljanju podataka s fokusom na intersektoralne saradnje u razvoju gradova, a posebno na ulogu javnih uprava i angažman lokalnog stanovništva. Učesnici su se složili da promene i reforme zahtevaju tkzv "bottom up" pristup.

DIFFERENZE DI GENERE

«Le donne continuano a svolgere la maggior parte del lavoro non retribuito da cui dipende il benessere della popolazione».

«A causa delle loro responsabilità di cura, molte donne si limitano a un lavoro vicino a casa, con orari flessibili e che non richiede tempo fuori casa.»

GENERE E LAVORO DI CURA

Le donne sono le principali responsabili del lavoro domestico e di cura (75% in media).

Lo scopo di questa ricerca non è definire un "modello femminile" che perpetui le condizioni che imprigionano le donne nella gabbia della cura, ma osservare i **pattern**, i **sistemi**, i **servizi** che la cura genera nello **spazio pubblico**, al fine di renderli disponibili e praticabili da chiunque se ne faccia carico, a prescindere dal genere.

Azzurra Muzzonigro / Sex & the City (Guest)

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

ISQe
ENGAGING PEOPLE

helixconnect
Consult. Finance. Grow.

• PLACE
MAKING
W BALKANS

FGB Fondazione
Giacomo Brodolini

**CITIZENS
IN POWER**

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena' u Srbiji

Uvodne informacije:

Industrijalizacija i razvoj infrastrukture podržavaju ekonomski rast tokom prošlih deecnija, omogućavajući velika poboljšanja u mnogim aspektima blagostanja u svim segmentima stanovništva. Infrastruktura je ključna za rodnu ravnopravnost jer ženama pruža bolji pristup osnovnim uslugama i potiče ekonomske prilike (OECD, 2021.). Ipak, industrijalizacija i infrastruktura su i izvor velikih zdravstvenih i ekoloških katastrofa koje često više pogađaju žene nego muškarce (Ibid.). Kao rezultat toga, primena rodne perspektive na razvoj infrastrukture ključna je za uklanjanje postojećih rodni razlika u svakodnevnom životu i radu. (Ibid.).

Nedavno objavljena publikacija „Uključivanje politika lokalnog održivog razvoja u Užicu“ je lokalna inicijativa u Užicu (Srbija) koja analizira postojeće politike lokalnog razvoja i podatke o razvoju sa posebnim fokusom na rodnu ravnopravnost (Bradaš, 2021.). Ova studija nastala je kao rezultat zajedničkog rada dve lokalne organizacije: Užički ženski centar i Užički centar za demokratiju i ljudska prava. Na osnovu rezultata analize formulisane su preporuke koje će doprineti integraciji rodni perspektive u sve faze planiranja i izrade budućeg Plana razvoja grada Užica (Ibid.).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

U Srbiji je Udruženje Placemaking Western Balkans organizovalo Policy Labs 19. maja 2023. Placemaking Western Balkans održao je jedan poludnevni fizički događaj na Fakultetu pejzažne arhitekture u Beogradu, gdje su organizovane četiri različite Policy Lab, svaka sa zasebnom temom u okviru MAAT projekta.

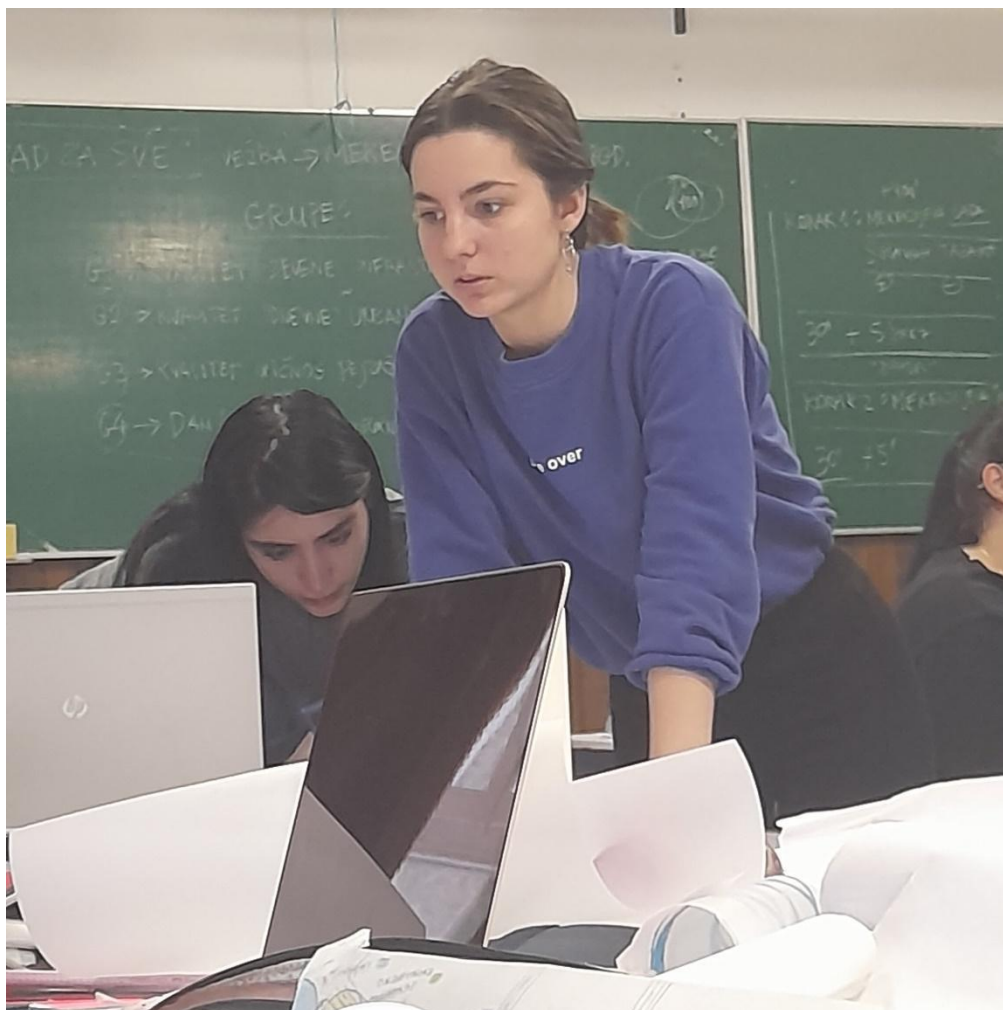
Učestvovalo je 40 učesnika, uglavnom studenata između 20 i 22 godine, koji studiraju dizajn pejzažnu arhitekturu i oblikovanje javnog prostora. Oko 2/3 sudionika bile su mlade žene. Obaveštavanje o održavanju Policy Lab-a odvijalo se uglavnom interno unutar Fakulteta, budući da su studenti bili pozvani da sudjeluju u Policy Labs-u putem interne mreže Fakulteta.

Tokom Policy Labsa, učesnici su imali priliku steći nova znanja o rodno senzitivnom planiranju i dizajniranju javnih prostora, i otkriti važnosti i relevantnosti ove teme, te naučiti o prednostima inkluzivnog urbanog planiranja i inkluzivnog procesa donošenja politika. Sv

učesnici, a posebno mlade žene, bili su ohrabreni da otvoreno izraze svoja lična zapažanja i iskustva u vezi s rodnom ravnopravnošću i odnosom između roda i planiranja javnih prostora.

Radionica je bila podeljena u dva glavna dela. Najprije su Placemaking Balkans moderatorke predstavile MAAT projekt svim učesnicima, i dale uvod u rodno osjetljivo planiranje i kao i u četiri različite teme MAAT projekta „Mobilizacija mladih za rodno uključive gradove“. U drugom delu učesnici su bili podeljeni u četiri grupe, i svaka grupa se fokusirala na jednu temu. Tokom Policy Labsa učesnici su koristili Mekenzijevu ulicu kao konkretan fizički okvir za grupni rad. Kako bi detaljnije istražili svaku temu, učesnici su zamoljeni da označe područja na tehničkim crtežima Mekenzijeve ulice na osnovu različitih izazova i potencijala identifikovanih za svaku temu.

U Policy Lab o urbanoj javnoj infrastrukturi učesnici su se fokusirali na analizu i raspravu o kvalitetu zelene javne infrastrukture u Mekenzijevoj ulici i okolnim

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

ISQe
ENGAGING PEOPLE

helixconnect
Consult. Finance. Grow.

• **PLACE
MAKING
W BALKANS**

FGB Fondazione
Giacomo Brodolini

**CITIZENS
IN POWER**

susedstvima, s posebnim pažnjom na potrebe žena. Uz vodstvo moderatora, učesnici su raspravljali o kvalitetu postojećih zelenih površina u gradu, dnevnoj rutini života u susedstvima, a posebno dnevnoj rutini negovatelja, koji su bili uglavnom žene. Razgovaralo se i o trenutnom stanju pešačke infrastrukture Mekenzijske ulice, tačnije o širini pešačkih trotoara, kvalitetu prizemlja, zastupljenosti grafita, javnoj rasveti, menadžementu otpada, itd.

Tokom faze grupnog rada, učesnici Policy Labsa identifikovali su razne rizike i ograničenja u pogledu rodne ravnopravnosti i urbane javne infrastrukture. Identificirajući rizike, učesnici su predložili i neka potencijalna rešenja:

- Nedostatak odgovornosti i usmerenog delovanja lokalnih vlasti u osiguravanju odgovarajućih i funkcionalnih zelenih površina u gradu: učesnici su zagovarali potrebu za dodatnim delovanjem lokalnih komunalnih službi kako bi se osigurale bolje i funkcionalnije zelene površine. Sugerisano je da bi anketa među ženama, a posebno mlađim ženama koje žive na tom području, uveliko pomoglo u otkrivanju njihovih svakodnevni potreba i načina korišćenja ulice i javnog prostora u susedstvu.
- Vrlo malo fizičkih prostora: studenti su izrazili frustriranost što postoji tako malo fizičkog prostora za poboljšanje javnog prostora i razmatrali su koja bi javna služba zapravo trebala poduzeti mere kada je u pitanju rodno ravnopravno planiranje i implemetacija novih politika, jer se čini da samo nadležni departmani za planiranje traže brza rešenja, što otežava rodno uravnoteženo određivanje prioriteta i donošenje odluka.
- Postojeće zelene površine se ne održavaju ili su okupirane automobilima: učesnici su tvrdili da je hronični nedostatak parking mesta doveo do okupacije gradskih zelenih površina, malih trgova i parkova automobilima. Zelene površine su, međutim, ključne za širu dobrobit susedstva i njegovih stanovnika. Potrebno je stoga više intervju sa porodicama u širem području Mekenzijske, kako bi se razumele njihove potrebe i svakodnevne rutine, a posebno žena koje se pored zaposlenja, brinu se o deci ili starijim osobama ili obavljaju svakodnevnu kupovinu.
- Preuski trotoari: učesnici su jasno zagovarali rekonstrukciju uskih trotoara kad god je to moguće. Dovoljna širina je posebno važna za osobe s invaliditetom, porodice s malom decom ali i za sve stanovnike generalno, koji

žele uživati u jednostavnom, neometanom pristupu javnim prostorima bez korištenja automobila.

Kao zaključak, svi učesnici su se složili da u okruženju Mekenzijeve nedostaju neformalni javni prostori za susrete, druženje i razmenu znanja i ideja mladih, kao i posebno ranjivih grupa. Studenti su zaključili da je u urbanističkom planiranju i dizajnu potreban uravnoteženiji pristup različitim potrebama stanovnika.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena' u Rumuniji

Uvodne informacije:

Istraživanje sprovedeno između 2014. i 2019. u Rumuniji, imalo je za cilj da analizira nedostatak odgovarajuće infrastrukture za rešavanje potreba žena (Măriuca et al., 2019/ Regio, 2014). Istraživanje je identifikovalo brojne prepreke i nedostatke koji negativno utiču na pristup žena osnovnim mogućnostima i uslugama. Jedan od ključnih problema koji je identifikovan tokom istraživanja je nedostatak infrastrukture za brigu o deci; jaslice i vrtići nedovoljni su i nedostupni u mnogim područjima, što uzrokuje značajne poteškoće ženama koje žele da rade ili nastave školovanje (Ibid.). Nedostatak ograničava mogućnosti žena i može pridoneti povećanju rodne nejednakosti u sudelovanju na tržištu rada. Javni prevoz i dostupnost takođe su veliki problem. Saobraćajna infrastruktura nije prilagođena potrebama žena, posebno u ruralnim ili manje razvijenim područjima. To stvara poteškoće u osiguravanju sigurnog i funkcionalnog putovanja do radnih mesta, obrazovnih ustanova ili zdravstvenih usluga, što negativno utiče na mobilnost i autonomiju žena.

Istraživanja su takođe istaknula nedostatak odgovarajuće medicinske infrastrukture za žene (Ibid.). Pristup uslugama reproduktivnog zdravlja, naročito planiranju porodice ili brizi za majke, ograničen je u mnogim regijama. Nedostatak specijalizovanih centara i edukovanog osoblja u domenu zdravlja žena negativno utiče na njihovo zdravlje i blagostanje. Još jedan važan aspekt kojim se bavila studija je nedostatak infrastrukture za borbu protiv rodno prouzrokovanog nasilja. Specijalizovani resursi i usluge za žrtve porodičnog nasilja, kao što su centri za hitnu

pomoć, sigurna skloništa i specijalizovana savetovališta, nedovoljni su. Ova situacija stvara značajne poteškoće ženama koje doživljavaju nasilje i ograničava im pristup podršci i zaštiti. Istraživanje je takođe istaknulo razlike u digitalnoj i tehnološkoj infrastrukturi. Pristup i korišćenje tehnologije nejednak je među ženama u Rumuniji, što može pridonijeti povećanju rodni nejednakosti i njihovoj marginalizaciji u digitalnom društvu.

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

U Rumuniji je Helixconnect organizovao Policy Lab na temu 'Kako urbana javna infrastruktura ne služi ženama' i uključio je 12 mladih učesnika iz Temišvara. Grupu su činile su uglavnom učesnice (10 od 12) koje su bile aktivno angažovane u svojim lokalnim zajednicama bilo kao volonterke, radnice s mladima i/ili članice organizacija mladih.

Helixconnect je planirao strategiju komunikacije i diseminacije pre implementacije Laboratorija za politiku kako bi doprla do lokalne zajednice i ciljala na mlade osobe sa stručnim znanjem o gradskoj javnoj infrastrukturi i rodnim studijama. Policy Lab je zatim implementiran 21. juna 2023., a bio je podeljen u dva dela: a) uvodnu fazu

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

u kojoj su se moderatorke predstavile i dale kratak pregled 'MAAT: Mobilizacija mladih za rodno inkluzivne gradove', kao i kratki uvod o postojećoj situaciji u Temišvaru u pogledu javne urbane infrastrukture i ravnopravnosti polova; b) faza grupnog rada u kojoj su učesnici sami proveli istraživanje i predstavili ključne probleme koje su identifikovali, kao i potencijalna rešenja za stvaranje rodno inkluzivnog društva te načine na koje bi se lokalna zajednica mogla aktivnije uključiti u kreiranje politika.

- Tokom grupne rasprave, neke od glavnih tema koje su pokrenute uključivale su zabrinutost zbog nedostatka javnih toaleta i lošeg stanja i održavanja postojećih, neadekvatnosti sastava javne rasvete u celom gradu, nedostatka videonadzora u javnom prostoru i lošeg održavanja postojećih javnih sadržaja.
- Neka od predloženih rešenja uključivala su:
- Ravnopravna zastupljenost svih polova na državnim pozicijama u lokalnim većima i gradskim većnicama: ova ideja sugeriše osiguranje ravnopravne zastupljenosti muškaraca i žena u telima koja donose odluke. Provođenjem ravnopravne raspodele polova, ova politika ima za cilj da pormoviše rodnu ravnotežu i inkluzivnost u lokalnoj upravi.
- Konsultacije između lokalnih vlasti i žena: Ovo uključuje stvaranje mogućnosti da žene izraze svoje brige i mišljenja direktno lokalnim vlastima. Kroz redovite konsultacije, žene mogu aktivno sudjelovati u oblikovanju politika i inicijativa koje se bave njihovim specifičnim potrebama i izazovima.
- Integrisane strategije urbanog razvoja: Ova ideja naglašava važnost uzimanja u obzir rodne perspektive u urbanom planiranju i razvoju. Integrisanjem rodno osetljivih pristupa u urbane politike, infrastrukturne projekte i javne usluge, gradovi mogu postati bolji i osetljiviji na potrebe žena.
- Povećana prisutnost policije na ulicama noću: Ova ideja naglašava potrebu za pojačanim merama sigurnosti na javnim mjestima tokom noći. Povećanje policijskih patrola i vidljivosti može pomoći u stvaranju sigurnijeg okruženja, naročito za žene koje se mogu osećati ranjivima kada hodaju same noću.
- Farmaceutski bankomat - automat za higijenske proizvode: Ova ideja predlaže ugradnju automata za prodaju pojedinačnih sanitarnih proizvoda. Ovi se automati mogu strateški postaviti u javne prostore, omogućujući ženama da brzo i jednostavno kupe proizvode za ličnu mesečnu higijenu.
- Tasteri za paniku u opasnim područjima: Ova ideja predlaže instaliranje fizičkih tastera za paniku na mestima koja su izložena sigurnosnim rizicima,

kao što su autobuska stajališta, semafori i parkovi. Tasteri mogu biti lako dostupni i povezani s hitnim službama, omogućujući pojedincima da traže hitnu pomoć kada se osećaju ugroženo ili u opasnosti.

- Dostupnost ličnih higijenskih proizvoda u javnim toaletima: Ova ideja naglašava važnost pružanja besplatnih ili pristupačnih higijenskih proizvoda u javnim toaletima. Osiguravajući dostupnost ovih osnovnih artikala, rešava potrebe žena i podržava menstrualno zdravlje i dostojanstvo.
- Sportske dvorane isključivo za žene ili odvojeni prostori za žene u opštim sportskim dvoranama: Ova ideja prepoznaje važnost kreiranja sigurnih i inkluzivnih prostora za žene da se bave sportom i fizičkim aktivnostima. Predlazi se bazirati na osnivanju sportskih dvorana isključivo za žene ili stvaranje zasebnih prostora unutar postojećih sportskih objekata, koji bi osigurali privatnost i udobnost.
- Javni toaleti za roditelje i decu, jasno naznačeni na ulazima u javne zgrade: Ova ideja usmerena je na potrebu za rezervisanim toaletima opremljenim za roditelje sa decom. Jasnim označavanjem ovih prostora na ulazima u javne zgrade i pružanjem odgovarajućih sadržaja, osigurava se udobnost i dostupnost roditeljima da se brinu o potrebama svoje dece.

Učesnici Policy Laba prepoznali su da bi ovi predlozi zahtevali interes i ulaganja lokalnih vlasti, ali su takodje i naglasili kako uspešno sprovođenje ovih politika i predloga može pomoći u stvaranju ravnopravnog i pravednog društva u kojem će se i žene i muškarci osećati sigurnima.

Tokom grupnog rada učesnici su se suočavali s raznim izazovima dok na kraju nisu došli do svojih predloženih rešenja. Prvi izazov bio je pronaći informacije o postojećim politikama i pokušati identifikovati rodne razlike u postojećim politikama urbane infrastrukture. Zatim su učesnici morali identifikovati rešenja koja su praktična i koja bi mogla pomoći u uspostavljanju dugoročnih strategija o rodnoj ravnopravnosti i uključivanju. Jedan od ključnih problema koji su otkrili tokom svog istraživanja je nedovoljna zastupljenost žena u lokalnim telima odlučivanja.

Generalno, Policy Lab je bio uspešan u okupljanju grupe aktivnih i angažovanih mladih učesnika iz Temišvara. Tokom radionice raspravljalo se o značajnim idejama i rešenjima za prevazilaženje rodni razlika i izazova s kojima se suočavaju žene u gradu.

Učesnici su predložili niz praktičnih i inovativnih rešenja, kao što su ravnopravna raspodela polova na mestima odlučivanja, poboljšanje mera sigurnosti, poboljšana dostupnost i nabava proizvoda za ličnu higijenu. Potencijalni uspeh ovih rešenja zavisi od podrške i ulaganja lokalnih vlasti.

Radionica je pružila platformu za otvorene rasprave i plodnu razmenu ideja. Učesnici su aktivno pridoneli svojim perspektivama, iskustvima i ambicijama. Uprkos suočavanju sa izazovima u pronalaženju održivih rešenja, učesnici su pokazali odlučnost i entuzijazam za stvaranje inkluzivnijeg i pravednijeg urbanog okruženja.

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

ISQe
ENGAGING PEOPLE

helixconnect
Consult. Finance. Grow.

• PLACE
MAKING
W BALKANS

FCB Fondazione
Giacomo Brodolini

**CITIZENS
IN POWER**

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako gradska javna infrastruktura ne zadovoljava potrebe žena' na Kipru

Uvodne informacije:

Iako na Kipru postoje pravni okviri koji promovišu, sprovode i nadziru ravnopravnost polova prema indikatoru UN-a SDG (Ciljevi održivog razvoja), potrebno je još mnogo rada da se postigne ravnoteža polova. Konkretno, nedostaju politike i alati za praćenje koji se bave neplaćenom negom i radom u domaćinstvu, rodom i siromaštvom, fizičkim i seksualnim uznemiravanjem, pristupom žena imovini, kao i temama povezanim s rodom i okruženjem (UN Women, n.d.). Kao što je navedeno u izvješću UN-a o Kipru, nema jasnih pokazatelja u vezi s rodom i siromaštvom, zdravljem i dobrobiti, kvalitetnim obrazovanjem, jednakošću polova, radom i društvenim rastom, industrijom, inovacijama i infrastrukturom, smanjenim nejednakostima, održivim gradovima, i klimatskim mjerama.

Prema najnovijem Indeksu ravnopravnosti polova, Kipar ima ukupni rezultat od 57,3%, što je ispod prosjeka EU-a (68,9%) (Evropski institut za ravnopravnost polova, 2022.). Naročito je nizak procenat žena uključenih u politiku, kreiranje politike i na položajima moći – trenutno je prosečnu ocena Kipra samo 30% u pogledu rodne ravnopravnosti i lokalnim merama moći (Ibid.). Dva domenu u kojima Kipar ima posebno dobre ocene su domen finansija, koja se odnosi na mjesečnu zaradu, neto prihod i rizik od siromaštva, i zdravstva, koja meeri ravnopravnost polova u tri aspekta povezana sa zdravljem: zdravstveno stanje, zdravstveno ponašanje i pristup zdravstvene usluge (Ibid.).

Pitanje koje je vrlo specifično za Kiparski kontekst je aspekt dogovora o ravnopravnosti polova. Među lokalnom grupom žena, kako u zajednicama kiparskih Grka tako i u zajednicama kiparskih Turaka, postoji zabrinutost zbog različitog uticaja koji bi dogovor mogla imati između muškaraca i žena (Svjetska banka i OSASG Kipar, 2020.). Dogovor bi mogao podstaknuti investicije, podstaknuti trgovinu, stvoriti radna mesta i tako podržati poboljšanje životnog standarda; ravnopravnost polova mogla bi se podržati novim rešenjima za kontinuirane ekonomske i društvene posledice postojećih nejednakosti koje su delom nametnute aktualnom političkom situacijom (Ibid.).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

Na Kipru su Citizens in Power organizovali 24. septembra 2023. Policy Lab o javnoj urbanoj infrastrukturi i tome kako javne infrastrukture ne služe potrebama žena. Laboratorija je uključivala osam učesnika i dva moderatora, a održana je na trgu Zouhouri u Larnaci tokom lokalnog festivala 'MAZ(ouhour)'. Festival je imao za cilj promociju inkluzije i interkulturalnosti kroz građanski angažman, umetničke, muzičke i pozorišne radionice. Učesnici su mobilisani na sam dan, mladi ljudi koji su ušestvovali na festivalu. Lokacija Policy Labsa odabrana je strateški sa ciljem da posluži kao primer kako javna urbana infrastruktura i urbano planiranje mogu doprineti stvaranju rodno inkluzivnih gradova. Trg Zouhouri otvoren je pre otprilike dve godine, a pre toga se koristio kao javno parkiralište.

Učesnici su uključivali mlade žena koji rade u lokalnim organizacijama i studente Univerziteta, te nekoliko mladića koji rade kao softverski inženjeri. Raznolika stručna iskustva učesnika donela su vrednu i pametnu raspravu koja je istaknula različite probleme kao i moguća rešenja pitanja vezanih uz inkluziju, pristupačnost i aktivno sudelovanje žena u zajednici.

Policy Lab o javnoj urbanoj infrastrukturi organizovan je istovremeno s Policy Labom o urbanom planiranju, a učesnici su sudelovali u tri različite faze:

- Prva faza: Učesnici su regrutovani među publikom koja se pridružila festivalu 'MAZ(ouhour)'. Iako je Policy Lab bio objavljen putem društvenih medija i internet kampanja pre festivala, konačni učesnici regrutovani su tokom dana festivala. Nakon što je formirana grupa učesnika, moderatori su održali kratku prezentaciju projekta i ciljeve Policy Laba, a zatim je usledio kratki uvod o pitanjima vezanim uz javnu urbanu infrastrukturu, uključenost raznih polova i pristupačnost.
- Druga faza: Nakon uvoda, učesnici su dobili jedan sat da sami prošetaju u grupama po trgu i okolici, istraže središte Larnake, međusobno razgovaraju i identifikiraju probleme kao i ključne primjere povezane s urbanom infrastrukturom, a koja doprinosi inkluzivnijem i pristupačnijem gradu.
- Treća faza: U završnoj fazi, svi učesnici su se okupili kao jedna grupa kako bi razgovarali o problemima koje su identifikovali i razmislili o mogućim rešenjima za te probleme.

Učesnici su dobro sarađivali tokom tri faze Policy Laba dok su istraživali središte Larnake i područje koje okružuje trg Zouhouri. Posebno zanimljivi i korisni bili su

doprinosi učesnika koji žive ili rade u Larnaki i koji su znali kako je Zouhouri ranije bio parkiralište, pre nego što je postao trg. Razgovarali su o promenama koje vide i kako bi one potencijalno mogle doprineti budućem razvoju grada oko trga Zouhouri.

- Neki od ključnih faktora koje su učesnici identifikovali na trgu Zouhouri kao pozitivne faktore koji doprinose stvaranju inkluzivnijeg i pristupačnijeg središta grada su:
- Adekvatna rasveta: rasveta na trgu doprinosi sigurnom prostoru, i osećanju sigurnosti u svako doba dana i noći .
- Zeleni prostor: delovi trga iskorišćeni su za sadnju drveća i dodavanje zelenila na trgu kako bi se stvorilo opuštajuće i prijateljskije okruženje. Ipak ti delovi su još uvek prostorno ograničeni i bilo bi bolje da je više zelenila na trgu.
- Pristupačne rampe: svi delovi trga su potpuno dostupni.
- Javni toaleti: postoje čisti, javni toaleti, ali nema rodno neutralnih toaleta.
- Tokom radionice moderatori su učesnicima podelili arhitektonsku studiju koja je nastala pre nastanka trga. Koristeći ovu studiju, učesnici su mogli dalje istraživati mere inkluzije i pristupačnosti koje su identifikovali i analizirali, kao i koje promene je potrebno sprovesti kako bi se doprinelo stvaranju sigurnijeg, prijateljskijeg i pristupačnijeg grada. U ovoj fazi učesnici su podelili svoju zabrinutost da, iako je trg Zouhouri stvoren imajući na umu uključivost i pristupačnost, okolno područje nema iste elemente:
- Nedostatak odgovarajuće rasvete: središte Larnake (a posebno starije gradske četvrti) ima mnogo mesta koja su vrlo mračna i nema dovoljno rasvete; pešačenje noću može izazvati stres i osjećaj nesigurnosti/ranjivosti.
- Parkirališta: parkirališta nažalost nemaju uglavnom dovoljno rasvete.
- Pristupačnost: nažalost, stare četvrti centralnog dela Larnake nisu pristupačne osobama s invaliditetom; ulice delimično nemaju dobar trotoar.što oteržava kretanje mnogim osetljivim grupama.
- Prevozna sredstva: iako je bilo pokušaja da se poveća javni prevoz, uz korišćenje tehnologije (aplikacije za javni prevoz.) modernizacija autobusa

itd. Još uvek nema dovoljno noćnih autobusa, a raspored saobraćanja nije dovoljno čest i fleksibilan da pokrije potrebe svih građana.

Dok se vodila rasprava o ovim elementima, neki od učesnika su uvideli da, iako su ova pitanja deo njihove svakodnevice, o njima nikada nisu toliko detaljno razmišljali, niti se od njih tražilo da predlože rešenja (pa čak ni da misle da građani mogu i trebaju da učestvuju u planiranju) ili preuzmu aktivnu ulogu u raspravama i lokalnom razvoju javne infrastrukture. Ono što je većina učesnika navela jeste da su problemi identifikovani u neposrednom području lokacije radionice (stari grad/središte Larnake i kvart lokalno poznat kao Tourkomahallas) samo neki su od širih problema s kojima se grad suočava. Također su primetili zgrade koje je potrebno obnoviti, pločnike koji su polomljeni ili nepotpuni, nedostatak opštih zelenih površina po gradu što su samo neki od primera šta je sve potrebno poboljšati u centru Larnake.

Neka od mogućih rešenja o kojima su učesnici raspravljali su:

- Stvaranje sigurnog prostora za građane gde bi mogli da raspravljaju o problemima u svojim lokalnim zajednicama i razmenjuju svoja iskustva o tome kako infrastruktura urbanog planiranja utiče na njihove dnevne rutine.
- Stvaranje mesnih odbora za mapiranje područja sa specifičnim problemima kao što je nedostatak odgovarajuće rasvete u nekim delovima grada, derutne zgrade itd.

Laboratorija za politiku poslužila je kao eksperiment na koji su učesnici stupaju u interakciju sa svojim lokalnim okruženjem i istražili centar Larnake, istražujući stvari

povezane s urbanom infrastrukturom grada. Policy Lab imao je karakter što je omogućilo učesnicima da se uključe u temu rasprave, pozitivno doprinesu identifikaciji mogućih rešenja i upoznaju se s nekim od postojećih nedostataka u uključivanju i pristupačnosti njihovog grada.

Policy Labs on 'How women are penalized in terms of urban mobility' in Italy

Uvodne informacije:

Italija se suočava sa sličnim problemima kao i druge evropske zemlje u pogledu promocije i stvaranja rodno inkluzivnog okruženja u urbanoj mobilnosti. Pandemija Covida-19 ozbiljno je uticala na nacionalni transportni sistem u Italiji. Fizički prostor, ograničenje prevoza i smernice o ostanku kod kuće istaknuli su već postojeći nepravedan i diskriminirajući sistem, koji sledi pro-automobilsku kulturu. Ova kultura je definisala 20ti vek italijanskog urbanog planiranja (Nikitas et al., 2021). Neki od najpozitivnijih ishoda u pogledu planiranja urbane mobilnosti je uvođenje pro-biciklističke politike koja se dogodila kao rezultat porasta korištenja bicikala kao prevoznog sredstva tokom (i nakon) izbijanja globalne pandemije (Ibid.).

Osim toga, Italija je sledila primer Švedske u istraživanju uloge žena kao aktera održivog prometa (Kronsell et al., 2015.). To je zato što su nedavne studije pokazale da ponašanje žena u prevozu u proseku ima manji uticaj na okolinu nego ponašanje muškaraca (Ibid.). Takođe uočeno je da žene imaju veću sklonost poboljšanju održivosti i da su sklonije da aktivnije učestvuju u inicijativama i grupama posvećenom tom cilju (Ibid.).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

U Italiji su održane dva laboratorije politike na temu „Kako su žene kažnjene u smislu urbane mobilnosti”, s ukupno 24 učesnika. Policy Labs organizirala je i provela Fondazione Giacomo Brodolini u obliku vebinara.

Prvi webinar 'GRAD ZA SVE. KAKO DIZAJNIRATI INKLUZIVNE JAVNE PROSTORE' održan je 29. septembra 2023., a vodila ga je Laura Galluzzo – predavačica i istraživačica na Odseku za dizajn Politecnico di Milano. Laura je također kreatorka Queer City Laboratoryja, ko-dizajn radionice koja sarađuje s devet gradskih većnica u Milanu.

Drugi webinar 'SLOBODA KRETANJA U GRADU' održan je 2. novembra 2023. uz sudelovanje Chiare Belingardi – predavačici na temi 'Post-metropolitanske teritorije kao novi urbani oblici: izazovi održivosti, stanovanja i upravljanja' na Univeritetu Firenca. Takođe, Chiara je predavačica na Tehničkom fakultetu Sapienza na Univerzitetu u Rimu, gde predaje na temu o održivom planiranju zajednice.

Stručnjaci učesnici u webinaru su odabrani s ciljem da potaknu učesnike da se izraze u Policy Labs-u i nauče više o urbanoj mobilnosti i rodnoj uključenosti. Stručnjaci su raspravljali o vlastitim projektima i ponudili uvid u postojeće podatke i statistike o javnom prevozu u svojim gradovima, kao i izazove u stvaranju rodno inkluzivnih gradova i potencijalne načine prevladavanja tih izazova.

Oba vebinara trajala su otprilike tri sata svaki i bila su podeljena u dva glavna dela: a) početno izlaganje i govor gostujućih predavača/stručnjaka; b) nakon čega je usledila interaktivna radionica na kojoj su učesnici radili u grupama. Dalja razrada tema vezanih uz urbanu mobilnost, prevoz i uključivanje polova.

U procesu regrutovanja učesnika, Fondacija Giacomo Brodolini koristila je Eventbrite platformu, najveću online platformu za organizaciju i promociju različitih događaja. Osim toga, Fondacija je organizovala online kampanje na društvenim mrežama za širenje informacija o webinarima i registraciju mladih učesnika. Instagram postovi o Policy Labs-u dosegli su 872 pregleda, dok su Instagram priče dozele više od 2400 pregleda.

Na webinaru je učestvovalo ukupno 24 učesnika; 22 žene i 2 muškarca. Učesnici su imali pokazali poseban interes za politiku te društveni i civilni angažman, a njihovo iskustvo je u područjima poput političkih nauka, međunarodne saradnje, rodni studija, arhitekture i dizajna. Mnogi od sudionika studirali su ili radili u inozemstvu što im je dalo širu ideju o kritičnim pitanjima u vezi s urbanom mobilnosti i rodnom uključenošću i dostupnošću u drugim gradovima u poredjenju sa Italijom.

Učesnici su se uglavnom fokusirali na grupnu raspravu i grupni rad, istraživajući različita kritična pitanja vezana uz urbanu mobilnost u njihovim gradovima i načine kako stvoriti inkluzivniji i pristupačniji sistem prevoza. Svi učesnici pokazali su spontani interes za participiranje u grupnim raspravama, a voditelji i gosti predavači imali su ulogu animatora diskusije.

Na prvom webinaru 'GRAD ZA SVE. KAKO DIZAJNIRATI INKLUZIVNE JAVNE PROSTORE', učesnici su ispitivali kako bi urbani prostor trebao prihvatiti različitost i kako bi mogao da pruži mogućnost uživanja u prostoru što većem

broju ljudi. Inkluzivni grad olakšava društvenu koheziju među svojim stanovnicima i samim tim je sigurniji. Dizajn u kome su korisnici ko/dizajneri je posebno važan pristup. Najbolji način da se ovaj pristup ostvari je uključivanje članova lokalne zajednice u kreativni proces. Informacije o tome šta je to "dizajn za sve" temelje su na istraživanju različitih stručnjaka, studenata i institucija o urbanom planiranju i urbanoj mobilnosti. Učesnici prvog vebinara fokusirali su se na prepoznavanje načina kako poboljšati iskustva žena u javnom prijevozu:

- Kako gradovi mogu ostvariti siguran javni prijevoz za žene? Učesnici su raspravljali o situaciji u različitim italijanskim gradovima, uključujući Rim, Bolognu, Milano, Torino i Messinu. Učesnici su podeljeni u grupe, istraživajući ideje i rešenja za poboljšanje sigurnog korišćenja javnog prevoza za žene od mesta polaska do mesta dolaska, sledeći fokus je bio i na tom kako podizanje svesti o rodno iniciranom nasilju može poboljšati percepciju opasnosti unutar gradova i olakšati noćna putovanja (za žene i LGBTQIA+ osobe). Grupa je takođe uporedila razne alate aktivne u različitim italijanskim teritorijama za smanjenje rodno iniciranog nasilja i njihovo potencijalno poboljšanje.

Drugi webinar 'SLOBODA KRETANJA U GRADU' istraživao je kako dobro osmišljena mobilnost može omogućiti ljudima da dožive svoje gradove na drugačiji način i pomoći u stvaranju pozitivnijih prilika za urbani život. Nažalost, trenutno iskustvo slobode kretanja nije jednako za sve članove zajednice, i to je fenomen koji se primeten širom Evrope. Bilo bi korisno dalje istražiti ovu temu. Mobilnost žena, na primer, razlikuje se od mobilnosti muškaraca u pogledu načina prevoza koji se koriste (mobilnost nege naspram mobilnosti proizvodnje), rutama kretanja i sigurnosnim zahtevima. Tokom drugog vebinara, učesnici su bili podeljeni u grupe, a svaka grupa se fokusirala na određenu temu:

- Osmišljavanje kampanje podizanja svesti na društvenim mrežama za poticanje korišćenja javnog prevoza među ženama. Učesnici su razmatrali tri italijanska grada; Rim, Padova i Bergamo. Grupe su radile na identifikovanju načina za preispitivanje postojećih rodni stereotipa i istraživanju iskustava žena koje same putuju noću i saznala više o njihovim iskustvima u sredstvima javnog prevoza. Neophodna je i kampanja podizanja svesti koja će istaknuti iskustva žena i ponuditi razumevanje kako različiti članovi lokalnih zajednica doživljavaju javni prevoz kako bi se naglasilo da su ti problemi stvarni i da ih mnogi ljudi

doživljavaju u svakodnevnom životu. Osim toga, potrebno je i povećanje broja noćnih autobusa kako bi se olakšao noćni prevoz. Učesnici su takođe istražili načine za stvaranje zelenog i održivog transportnog sistema istraživanjem načina za smanjenje zagađenja.

- Kako prostori u školi mogu biti inkluzivni? Učesnici ove grupe prvenstveno su se fokusirali na Bolonju i raspravljali o prevozu i invaliditetu. Grupu su činili lokalna učiteljica iz Bolonje i njeni učenici. Članovi grupe su objasnili kako uprava njihove škole rekonstruiše školske javne prostore obraćajući pažnju na osobe s ograničenom pokretljivošću i posebnim rodnim potrebama. Njihov je cilj bio afirmacija razvoja osećaja zajedništva i potrebu da se prostor razume kao zajedničko dobro među učenicima u školama, a ne kao dobro samo za neke od učenika.

U ovoj fazi važno je napomenuti da je većina učesnika Policy Laba prijavila neki oblik direktnih ili indirektnih iskustava seksizma, rasizma i homofobije u javnim prostorima. Objasnili su da usprkos tim iskustvima nikada nisu dobili priliku razmišljati o konkretnim načinima kako doprineti boljem pravednijem gradu.

Učesnici su takođe izjavili da se društva moraju distancirati od postojeće, gotovo univerzalne muške politike prema politici kohja uvažava stvaranje inkluzivnijih i otvorenijih društava.

Ovo se naročito odnosi na pristupačnost javnih prostora i javnog prevoza. Za početak, zajednica mora identifikovati svoje ciljne grupe i razumeti potrebe ranjive populacije koristeći ankete, intervjuje i fokusne grupe za prikupljanje podataka o njihovim jedinstvenim problemima mobilnosti. Angažman različitih korisnika javnog prostora je bitno ostvariti kroz saradnju s lokalnim organizacijama i vladinim agencijama odgovornim za javni gradski prevoz.

Prikupljanje i analiza podataka, kao i merljivi ciljevi, potrebni su za definisanje i postizanje specifičnih ciljeva. U tom smislu, od ključne je važnosti odrediti prioriteta područja na sledeći način:

- Koja kritična područja ili susedstva zahtijevaju najhitnija poboljšanja mobilnosti? Evaluacija mora biti konstantna kako bi se poboljšale strategije, a korišćenje novih tehnologija moglo bi podržati tu evaluaciju. Učesnici takođe smatraju da je sprovođenje pilot inicijativa na određenim lokacijama korisno za procenu njihove održivosti i značaja, te za prikupljanje povratnih informacija od korisnika.

- Pristupačnost za sve je stvar poboljšanja infrastrukture: uvođenje subvencija za karte za osobe s niskim primanjima i finansijskih insentiva za korišćenje pristupačnih načina su samo neke od mogućih strategija.
- Praćenje sprovođenja zakona i propisa o pristupačnosti, kako bi se zagarantovao pravičan pristup uslugama prevoza, širenje uspešnih programa i inicijativa kako bi se pokrilo više područja i doprlo do šire publike, te traženje bespovratnih sredstava i finansiranja od strane vladinih agencija, filantropskih organizacija i partnerstava privatnog sektora za proširenje podrške može biti vredno rešenje.

U zaključku, učesnici su pokazali pozitivan stav prema konceptu inkluzivnih gradova. Čvrsto veruju da bi to moglo unaprediti društvenu jednakost, smanjiti nejednakosti i povećati prilike za lični i profesionalni rast.

Učesnici su izrazili zabrinutost u vezi s neproaktivnim upravljanjem javnim sredstvima i visokim troškovima života koji rezultuju isključenošću i lošim obrazovanjem i zdravstvenim programima za mnoge članove zajednice.

Posebno je zanimljiva činjenica da su Policy Labs u Italiji poslužili kao početak novih saradnji. Točnije, Istituto Enrico Mattei (San Lazzaro di Savena - Bologna, Italija), radiće sa studentima koji su sudelovali na vebinarima Policy Lab-a na stvaranju posebnog prostora za edukaciju koji je ustupila opština kako bi Institut realizovao urbani projekt preuređenja.

Inkluzivna vrtina učionica imaće rampe za osobe s invaliditetom, toalete za sve polove i prostore namenjene zdravstvenim informacijama za one studente koji možda imaju zdravstvene smetnje, ali ipak žele slobodno sudelovati u radnim grupama.

Pored toga, inkluzivna vrtina učionica fokusiraće se na pristupačnost i ekološku održivost korišćenjem rasvete koja štedi energiju i QR kodova u prostorima kao što su gender/neutralni toaleti, poštovanje bioraznolikosti vrta, odvojeno prikupljanje otpada i ponovna upotreba materijala.

Inkluzivnost u sistemima gradskog prevoza znači omogućavanje ravnopravnih mogućnosti za sve putnike; to automatski podrazumeva smanjenje nasilja i uznemiravanja u javnom prijevozu, osiguravanje sigurnijih noćnih putovanja na posao i pružanje jasne i ciljane komunikacije među svim učesnicima.

Kako su naveli učesnici, budući sistem urbane mobilnosti koji dobro funkcioniše trebalo bi biti ekološki održiv i podržavati društvenu jednakost svih ljudi u pristupu

mogućnostima rada i obrazovanja, zdravstvene zaštite, socijalnih usluga, kulture i zabave.

The screenshot shows a Zoom meeting interface. At the top, there are icons for various functions: Contents, Chat, Participants (21), Hand, Reactions, View, Notes, Slides, App, More, Webcam, Microphone, and Share. Below the icons are three video thumbnails of participants. The main area displays a presentation slide titled '1. Città e Mobilità'. The slide content includes:

- 1. Città e Mobilità**
- La mobilità permette alle persone di approfittare delle diverse occasioni della vita urbana – permette di "usare" la città
- La libertà di movimento nella città può essere sostenuta o ostacolata a seconda di chi sei e che mezzo usi
- Mobilità di prossimità vs Mobilità lunga
- Mobilità della produzione e Mobilità della cura

On the right side of the slide, there is an infographic titled 'MAKE CITIES AND HUMAN SETTLEMENTS INCLUSIVE, SAFE, RESILIENT AND SUSTAINABLE' with various statistics and icons related to urban mobility and sustainability.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene diskvalifikovane u pogledu gradske mobilnosti' u Srbiji

Uvodne informacije:

Aktivni javni prevoz ima brojne prednosti za urbano okruženje i zdravlje. Međutim, koristi javnog prevoza nisu ravnomerno raspoređene među stanovništvom jer je njihovo korišćenje snažno povezano sa individualnim socioekonomskim i kulturnim faktorima.

Kroz prizmu interseksionalnosti, nedavne studije analizirale su kako pol i interakcije s drugim socioekonomskim i kulturnim faktorima utiču na odluku pojedinca da se koristi aktivnim prevozom u urbanim okruženjima (Yuan et al., 2023.). Generalno, žene s nižim socioekonomskim statusom češće pešače iz nužde (Ibid.). Žene s višim

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

socioekonomskim statusom, višim nivoom obrazovanja, sa više slobodnog vremena i pristupom sigurnoj i praktičnoj infrastrukturi češće voze bicikl (Ibid.). Rodni društveni i kulturni faktori takođe mogu odvratiti neke žene od korišćenja aktivnog transporta (Ibid.). Uzimanje ovih rezultata u obzir za unapređenje politika urbanog planiranja moglo bi pomoći i u razvoju programa koji bi osnažili žene i devojke, izgradili sigurnija okruženja za sve pojedinačne korisnike i prilagodili inkluzivnije kulturne narative oko aktivnih kampanja promocije održive mobilnosti.

Izveštaj koje je izradilo srpsko Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture pod nazivom "Rodna ravnopravnost u saobraćaju u Srbiji" ima za cilj pružiti politike utemeljene na dokazima za rešavanje rodne nejednakosti u saobraćaju (Republika Srbija, 2019.). Saobraćaj je jedan od ključnih sektora koji utiče na pristup resursima. Posledično, rodno specifični kapaciteti urbane mobilnosti ključni su za sudelovanje svih grupa stanovništva u ekonomskim i društvenim aspektima. Implementacija rodne perspektive u planiranju saobraćajne politike predstavlja pionirski pristup u srpskom kontekstu (ibid.).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

Kao što je ranije spomenuto, u Srbiji je Placemaking Western Balkans organizovao Policy Labs 19. maja 2023. Placemaking Western Balkans održao je jedan poludnevni fizički događaj na Fakultetu pejzažne arhitekture u Beogradu, gdje su ugostili i održali četiri različita Policy Labsa, po jedan za svaku od tema MAAT projekta.

U okviru Policy Lab o ravnopravnosti polova i urbanoj mobilnosti, učesnici su se fokusirali na raspravu o korišćenju linija javnog prevoza koje prolaze kroz Mekenzijevu ulicu iz perspektive žena i devojčica. Grupa okupljena oko urbane mobilnosti je raspravljala o prisutnosti (ili odsutnosti) kvaliteta drugih načina mobilnosti, poput vožnje bicikla, također iz ženske perspektive.

Tokom rasprave, učesnici su identifikovali neke glavne rizike i probleme u okruženju Mekenzijske, a koje se tiču mobilnosti, proučavajući njihove uticaj na život žena:

- Loše ponašanje u javnom prevozu: učesnici su raspravljali o tome da je teško postići promenu u ponašanju, ali su identifikovali ključnu potrebu za stvaranjem sigurnih mesta u javnom prevozu, posebno za žene i mlade devojke.
- Bolja oprema i prostori gradske mobilnosti prevoza: pored postojećeg okruženja i negativnih efekata povezanih s ponašanjem u javnom prevozu, specifični prostori i

oprema u vezi sa gradskom mobilnošću kao što su saobraćajni znaci i trake, trotoari i stajališta nisu u dobrom stanju. Postoji izražena potreba da se formiraju novi, ugodniji prostori i načini prevoza kako bi se pomoglo putnicima, posebno ženama, osobama s invaliditetom, starijim osobama i porodicama, da se osećaju više dobrodošli i da imaju praktične koristi od korišćenja javnog prevoza. Tokom grupnog rada učesnici su predložili i skicirali nova infrastrukturna rešenja koja bi se mogla iskoristiti za poboljšanje postojećeg stanja.

Učesnici ove tematske grupe koji su studenti pejzažnog inženjerstva i dizajna, jasno su pokazali spremnost da nastave svoju angažman u domenu projektovanja rodno inkluzivne urbane mobilnosti iako su delili zabrinutost da bi unošenje društvenog, a posebno rodnog aspekta, u polje inženjerstva predstavljalo svojevrsni izazov.

U zaključku, učesnici su pokrenuli nekoliko važnih velikih pitanja u vezi sa javnim prevozom i ravnopravnošću polova, kao što su nedostatak sigurnih prostora, nedostatak odgovarajuće opreme i nedostatak prostora gdje ljudi mogu šetati i kretati se bez korišćenja automobila. Kako bi rešili te probleme, učesnici su predložili nova dizajnerska i infrastrukturna rešenja koja bi mogli pomoći u stvaranju prijateljskijeg, sigurnijeg i pristupačnijeg susedstva.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene diskvalifikovane u pogledu gradske mobilnosti' u Rumuniji

Uvodne informacije:

Održiva urbana mobilnost jedan je od velikih izazova i tema koja zaokuplja mnoge gradove u EU-u. Postoje jake veze između povećane održive urbane mobilnosti s jedne strane i ekonomskog rasta i smanjenog zagađenja okoline s druge strane. Prema studiji Evropskog revizorskog suda (2020.), postoje različiti faktori koji doprinose nejednakoj i neravnopravnoj urbanoj mobilnosti žena. Značajan faktor o kojem se govori u studiji je lična sigurnost. Žene se često suočavaju s rizicima i pretnjama u javnim prostorima, poput seksualnog uznemiravanja, napada i drugih oblika kriminala (Ibid.). Ovi aspekti negativno utiču na slobodu kretanja žena i prisiljavaju ih na usvajanje strategija samoodbrane, izbegavanje određenih područja ili suzdržavanje od kretanja u određeno doba dana. Dakle, žene su diskvalifikovane u smislu pristupa ekonomskim šansama, zaposlenju, uslugama, obrazovanju ili drugim društvenim aktivnostima (Ibid.). Drugi važan aspekt koji je identifikovan tokom istraživanja je nedostatak dostupnosti i dobrog kvaliteta infrastrukture javnog prevoza. Žene se suočavaju s poteškoćama u obezbeđivanju adekvatne i efikasne lične mobilnosti jer osnovna ulična infrastruktura nije dovoljno dostupna niti prilagođena njihovim specifičnim potrebama (Ibid.). Na primer, loša javna rasveta, autobuski ili vozni peroni bez nadzora i sadržaja za žene poput toaleta ili sigurnih čekaonica, sprečavaju žene da se osećaju sigurno i da kvalitetno koriste javni prevoz.

Studija je takođe istaknula nejednakosti u distribuciji urbane infrastrukture i usluga. Mesta stanovanja žena, posebno onih u najnepovoljnijem položaju, često se nalaze na velikim udaljenostima od urbanih središta, obrazovnih ustanova, radnih mesta ili drugih bitnih objekata. To stvara povećanu zavisnost od javnog prevoza ili drugih načina prevoza, koji mogu biti skupi i neprikladni za njihove potrebe i mogućnosti.

Neophodno je stoga da što više žena preuzme aktivnu ulogu u urbanističkom planiranju i procesu donošenja odluka kako bi se uzele u obzir specifične perspektive i potrebe žena u urbanoj mobilnosti.

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

U Rumuniji, u Temišvaru je 21. juna 2023 Helixconnect organizovao Policy Lab na temu 'Kako su žene diskvalifikovane u smislu urbane mobilnosti'. Policy Lab je održan uživo i okupio je 12 mladih ljudi, aktivno uključenih u svojoj lokalnoj zajednici kao volonteri, radnici s mladima i kao članovi lokalnih inicijativa mladih.

Tokom faze promocije laboratorije, Helixconnect se posebno koristio društvenim mrežama budući da su to alati koje mladi ljudi koriste svakodnevno. Kao rezultat, kreiran je Facebook događaj koji je promovisan putem Facebooka i Instagrama. Osim toga, Helixconnect je poslao i ciljane pozive lokalnim akterima i radnicima s mladima kako bi osigurao učestvovanje publike s različitim ekspertizama.

Važno je napomenuti da je Helixconnect organizovao sve svoje Laboratorije za politiku o sve četiri teme istog dana, tako da nije bilo potrebno dodatno animiranje publike, s obzirom da se većina učesnika upoznala tokom rada. Na polju urbane mobilnosti i rodne inkluzije, učesnici nisu imali predznanja o temi, te su potrošili izvesno vreme na početku Policy Laba kako bi istražili postojeće politike i bolje se informisalo o vezama između mehanizama urbane mobilnosti, planiranja grada i rodna inkluzije, pristupačnost i sigurnost unutar grada. Neke od tema o kojima su učesnici raspravljali u svojim grupama uključuju:

- Opcije usmerene na žene u aplikacijama javnog saobraćaja: uključivanje opcija poput "Žene za žene" na platformama kao što su Bolt, Uber ili druge usluge deljenja prevoza spomenuto je kao dobro rešenje.
- Nedostatak ulične rasvete u određenim područjima, kao što je zona Soarelui, dovodi do sigurnosnih problema.
- Sigurnost u taksijima i sličnim uslugama prevoza: Učesnici su izrazili potrebu za zaštitnim merama za vozače i putnike, kao što su fizičke prepreke između prednjih i stražnjih sedišta. Uočeno je i nepostojanje nadzornih kamera u javnom prevozu.
- Neadekvatan prostor za roditelje s kolicima ili trudnice u javnom prevozu.
- Zabrinutost oko sigurnosti i uznemiravanja u taksijima i sličnim uslugama prevoza. Nedostatak podrške ili inicijativa koje su eksplicitno usmerene na sigurnost žena, poput "Blot za žene".
- Žene koje moraju ići dužim rutama pešice kako bi izbegle nesigurna područja.
- Problemi dobacivanja i uznemiravanja.

- Duže vreme putovanja zbog oprezne vožnje, zaustavljanja radi obavljanja poslova održavanja domaćinstva ili ostavljanja dece u školi.
- Izazovi uznemiravanja u taksijima i sličnim uslugama prijevoza.
- Visoke stepenice i podovi u vozovima i tramvajima.
- Potreba za više zona za odmor/hranjenje u javnim prostorima.

Rasprava se uglavnom odvijala oko izazova i problema s kojima se susreću žene u gradskoj mobilnosti, iako se raspravljalo i o širim temama u pogledu pristupačnosti, posebno za starije osobe i osobe s invaliditetom. Učesnici su istaknuli različite oblasti u kojima su potrebna poboljšanja i intervencije kako bi se osigurali sigurniji, inkluzivniji i pristupačniji sistemi gradskog prevoza. Zapažanja i predlozi izneseni tokom radionice osvetlili su potrebu za promenama politika, izmenama infrastrukture i kampanjama za podizanje svesti kako bi se odgovorilo na specifične izazove s kojima se žene suočavaju u urbanoj mobilnosti. Neka od glavnih rešenja i predloga za dalje strategije uključuju:

- Drugačija boja i zvuk za sedišta namenjena trudnicama u autobusima: Ova ideja predlaže uvođenje vizuelnih i zvučnih signala koji označavaju sedišta rezervisana za trudnice u autobusima. Čineći ova sedišta lako prepoznatljivima, drugi putnici mogu ustupiti ta sedišta trudnicama, osiguravajući njihovu udobnost i dobrobit tokom putovanja.
- Rampe za dečja kolica sa tasterima u autobusima: Ova ideja ima za cilj poboljšati pristupačnost za roditelje s dečjim kolicima kada koriste javni prevoz. Postavljanje rampi sa tasterima u autobuse olakšalo bi ukrcavanje i iskrcavanje dečjih kolica, čime bi se osiguralo inkluzivnije i korisnije korišćenje javnog prevoza.
- Nadzorne kamere u javnim toaletima i javnom prevozu: Ova ideja predlaže postavljanje nadzornih kamera u javnim toaletima i javnom prevozu kako bi se povećala sigurnost i sprečili mogući incidenti. Osiguravanje nadziranog okruženja može pomoći u sprečavanju uznemiravanja i poboljšanju ukupne sigurnosti.
- Walking buddy: Uspostavljanje programa walking buddy u kojem pojedinci mogu volontirati da prate žene koje se osećaju nesigurno hodajući same, pružajući im osećaj sigurnosti i druženja.

- Komšijski nadzor: Podsticanje formiranja komšijskih nadzornih grupa za obezbeđivanje sigurnosti i opreza unutar stambenih zajednica, stvaranje mreže podrške i smanjenje rizika od uznemiravanja ili incidenata.
- Restrukturiranje javnog prevoza za bolju sigurnost i efikasnost: Sprovođenje mera za poboljšanje sigurnosti i efikasnosti sistema javnog prevoza, kao što je pojačana rasveta, nadzorne kamere i sigurnosno osoblje. To bi poboljšalo celokupno iskustvo i osiguralo sigurnije okruženje za žene.
- Identifikovanje nesigurnih područja i povećanje policijskih patrola: Sprovođenje bezbednosnih procena kako bi se identifikovala područja s visokom stopom uznemiravanja ili nesigurnosti i povećanje prisutnosti policijskih patrola tokom noći na tim lokacijama kako bi se sprečili potencijalni incidenti.
- Implementacija "Žene za žene" u uslugama "on demand" prevoza: Zagovaranje implementacije aplikacija i opcija kao što je "Žene za žene" na svim platformama uslužnog prevoza, osiguravajući da žene imaju mogućnost zatražiti žene vozače radi veće sigurnosti i udobnosti.
- Pozitivni primeri iz drugih sektora: izvlačenje inspiracije iz uspešnih inicijativa pristupačnosti u drugim sektorima, kao što su električne rampe u trgovačkim centrima ili stepeništa s većim razmakom, i njihovo prilagođavanje javnoj infrastrukturi kako bi se poboljšala pristupačnost.
- Ulični ivičnjaci u nivou ulice: Redizajniranje ivičnjaka kako bi bili u istoj ravni sa površinom ulice i trotoara, što olakšava kretanje bez prepreka osobama s dečjim kolicima, pomagalicama za kretanje.

Kako bi identificirali razna rešenja, učesnici su se uključili u sesije brainstorminga i proveli istraživanje o politikama i mehanizmima koji postoje u drugim gradovima i koji bi se potencijalno mogli prilagoditi i u njihovoj zajednici. Istraživali su različite aspekte urbane mobilnosti, identifikovali ključna pitanja i izazove, a zatim su zajednički generisali ideje za njihovo rešavanje. Tokom ovog procesa učesnici su pokazali snažan osećaj zabrinutosti i empatije prema pitanju kako su žene diskvalifikovane u smislu urbane mobilnosti. Prepoznala su se iskustva žena koje se suočavaju sa sigurnosnim rizicima, uznemiravanjem i izazovima pristupačnosti i izrazila se zajednička predanost stvaranju pravednijeg i inkluzivnijeg urbanog okruženja. Rešenja koja su predložena imala su za cilj pružiti sigurnije mogućnosti

prevoza, poboljšanje pristupačnosti infrastructure, promena svesti i izdvajanje pozitivnih primera.

Učesnici su naglasili važnost uključenja u dijalog i zagovaranja promena politika i poboljšanja infrastrukture za rešavanje identifikovanih problema.

Za kraj svi učesnici su izrazili želju za daljim radom na ovoj temi. Prepoznato je da rešavanje izazova s kojima se suočavaju žene u urbanoj mobilnosti zahteva stalne napore i kontinuirano zagovaranje. Iskazali su interes za daljom međusobnom saradnjom, učešćem u relevantnim platformama i angažmanom sa donositeljima odluka kako bi se osigurala implementacija i praćenje predloženih rešenja. Sveukupno, Policy Lab je bio produktivno i edukativno iskustvo, a rešenja o kojima se raspravljalo tokom radionice imaju veliki potencijal za stvaranje pozitivnih transformacija u urbanim sredinama, garantujući da se žene mogu kretati slobodno, sigurno i dostojanstveno. Važno je i dopreti do aktera i raditi s njima na izvršavanju potrebnih promena koje će dovesti do pravednije i inkluzivnije urbane mobilnosti za sve.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene diskvalifikovane u pogledu gradske mobilnosti' na Kipru

Uvodne informacije:

Gradovi su dizajnirani tako da odgovaraju potrebama fizički sposobnih korisnika, uglavnom muškaraca. Žene, međutim, grad doživljavaju drugačije od muškaraca. Kao rezultat toga, ženama i mladim devojkama često je teže pristupiti zapošljavanju, obrazovanju, uslugama nege, a često čak i aktivnostima u slobodno vreme (Kouame, 2023.). To je posledica pojave da sistemi urbane mobilnosti i javni prostori u većini zemalja nisu sigurni i inkluzivni. Nikozija trenutno radi na planovima za obnovu svoje urbane mobilnosti, s ciljem stvaranja atraktivnijeg i inkluzivnijeg javnog prijevoza kako bi se istorijsko središte grada povezal sa okolnim urbanim područjima (Kollinger, 2021.). Prema ovom planu, Nikozija postepeno menja svoj sistem javnog prevoza dodavanjem novih autobuskih traka, kao i započinjanje kampanje za promovisanje korišćenja bicikala i drugih prevoznih sredstava (Ibid.). Saobraćajna gužva, naročito tokom špica, problem je koji utiče na kvalitet života mnogih građana u Nikoziji (Andreou, 2021.). Kao rezultat toga, u razvoju je novi Plan održive urbane mobilnosti s ciljem zadovoljavanja potreba ljudi

za mobilnošću i obezbeđivanja socijalno jednake strukture za sve, posebno za ranjive grupe koje se suočavaju s dodatnim izazovima u svakodnevnom životu (Ibid.).

U pokušaju afirmacije održivih prevoznih sredstava, u Nikoziji je razvijen niz radionica za promociju biciklizma kao zdravog i održivog načina prevoza (Philippou, 2022.). Ono što je napravilo stvarnu razliku u ovim radionicama je to što se biciklizam promovirao kao simbol slobode, sigurnih i inkluzivnih zajednica koje mogu istovremeno i štititi prava žena (Ibid.). U radionicama su sudelovale žene iz obe kiparskih zajednice, kiparskih Grka i Turaka, što je ovoj inicijativi dalo još inkluzivniji karakter (Ibid.).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

- Na Kipru je Policy Lab na temu „Kako su žene diskvalifikovane u smislu urbane mobilnosti” održan u centru za mlade u Ayios Dometiosu distriktu uz učestvovanje 11 učesnika. Citizens in Power strateški su odabrali baš ovu lokaciju jer su u Ayios Dometiosu sredstva javnog prevoza ograničena i to je deo grada u kome borave mnoge porodice migranata i mladih tražitelja azila.
- Učesnici Policy Laba uključili su uglavnom mlade ljude zainteresirane za umetnost, uključujući mlade profesore i studente pozorišta i muzike, kao i arhitekture i građevinstva. Svi su se međusobno poznavali iz prethodnih aktivnosti koje su provodili u centru za mlade i kao rezultat toga nije bilo potrebe za aktivnošću dodatne animacije. Zanimljivo je da su neki od učesnika već bili aktivni u drugim laboratorijima za politiku u sklopu „MAAT-a: Mobilizacija mladih za rodno inkluzivne gradove”, čime se naglašava njihov angažman u projektu i njihova spremnost da ostanu uključeni u sledeće korake.
- Policy Lab izveden je iz tri dela. Najprije je moderatorka predstavila projekat i cilj Policy Labsa. Zatim su učesnici podijeljeni u dve grupe i koriste približno 30 minuta upoznajući okruženje centra za mlade. Dok su se šetale okruženjem, grupe su dobile uputstva da mapiraju područje, pronađu stajališta u blizini prevoznih sredstava, identifikuju mesta koja bi mogla pomoći u povećanju socijalizacije u celom distriktu i pronađu potencijalne prepreke i izazove s kojima bi se mlade žene i ranjivi članovi zajednice mogli suočiti tokom obavljanja svojih dnevnih rutina.

- Nakon šetnje kroz distrikt, učesnici su dobili zadatak da raspravljaju o problemima koje su identifikovali i izrade plan akcije s rešenjima koja bi lokalna uprava mogla slediti kako bi pomogla u stvaranju inkluzivnije i pristupačnije zajednice. Grupni rad je trajao otprilike jedan sat, a zatim je bilo dato dodatnih 30 minuta za obe grupe da prezentuju svoje akcijske planove.
- Neki od glavnih problema u vezi s urbanom mobilnošću i njenim uticajem na uključenost i pristupačnost četvrti Ayios Dometions su:
- Nedostatak trotoara: učesnici su primijetili da su videli mnogo ljudi kako hodaju kolovozom, jer nema trotoara što čini ulice opasnim za lokalno stanovništvo, posebno za decu, starije osobe i osobe s invaliditetom.
- Nepostojanje biciklističkih staza: Nema mesta posvećenih biciklima, što otežava i ugrožava sve one koji žele koristiti bicikl kao prevozno sredstvo.
- Autobuske stanice nalaze se samo u glavnoj ulici: u četvrti nema autobuskih stanica. Jedine autobuske stanice u blizini su one na glavnoj ulici. To je posebno teško ako uzmete u obzir nedostatak trotoara koji otežava kretanje. Postoje mesta do kojih je potrebno više od 30 minuta hoda od autobusne stanice na središnjoj ulici Ayios Dometions.
- Nema dovoljno autobusa: autobuske rute su ograničene, a vozni red nije previše fleksibilan, što zahteva vrlo pažljivo planiranje. Otprilike 40 minuta je interval između svakog autobusa koji staje na Ayios Dometions, a zadnji autobus je u 21.40. U tom području nema noćnih autobuskih linija.
- Nedovoljno rasvete na ulicama: ovo predstavlja dodatni izazov za ljude koji odlaze u četvrt Ayios Dometios, jer su često prisiljeni da hodaju kao jedina opcija kretanja područjem. Odsustvo trotoara i rasvete, čini hodanje još većim izazovom i često izlaže lokalno stanovništvo rizicima i opasnostima jer moraju hodati kolovozom.

U svojim planovima akcije za rešavanje ovih izazova, učesnici su predložili:

- Konsultativni sastanci između lokalne uprave i opštinskih službi i stanovnika četvrti: okupljanjem članova zajednice s nosiocima politike zajednica će pomoći i stručnjacima u gradskom planiranju i projektovanju da shvate neka od pitanja i potreba s kojima se članovi zajednice suočavaju u svakodnevnom životu .

- Sveži pristup u redizajniranju delova četvrti: ključno je stvoriti novu infrastrukturu i napraviti trotoare na glavnim ulicama distrikta. U Ayios Dometionsu ima mnogo stanovnika, posebno mladih migranata, koji su prisiljeni hodati kolovozom jer u glavnim ulicama tog celog područja nema pločnika.
- Viša frekvencija usluga prevoza: jedno od glavnih pitanja koje treba rešiti, ne samo u Ayios Dometionsu nego i šire na Kipru je učestalost prevoznih sredstava i povećanje njihovih ruta. Potrebno je i više veza između glavnih gradova, kao i češći autobusi koji dopiru do svih delova lokalnih četvrti.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena' u Italiji

Uvodne informacije:

Uticaj pandemije Covida-19 nesrazmerno je uticao na žene, te rodne i seksualne manjine u Italiji. Trenutna situacija dovela je Italiju do toga da bude prvi primalac financiranja EU-a sledeće generacije, koje je EU odredio za pomoć zemljama u oporavku od pandemije. Kao deo ovog procesa, Ministarstvo ekonomije i finansija sprovelo je studiju o rodnoj ravnopravnosti koja je identifikovale posebne izazove u promovisanju rodno inkluzivnog društva u južnom delu Italije (Ministero dell'economia e delle finanze, 2021.). Neke od tema o kojima se raspravljalo u ovoj studiji uključivale su sudelovanje žena na tržištu rada, zapošljavanje majki, asimetriju u porodičnom radu, studentkinje i učenice STEM oblasti kao i žene u situacijama teške stambene deprivacije i ugroženog zdravog života. (ibid.).

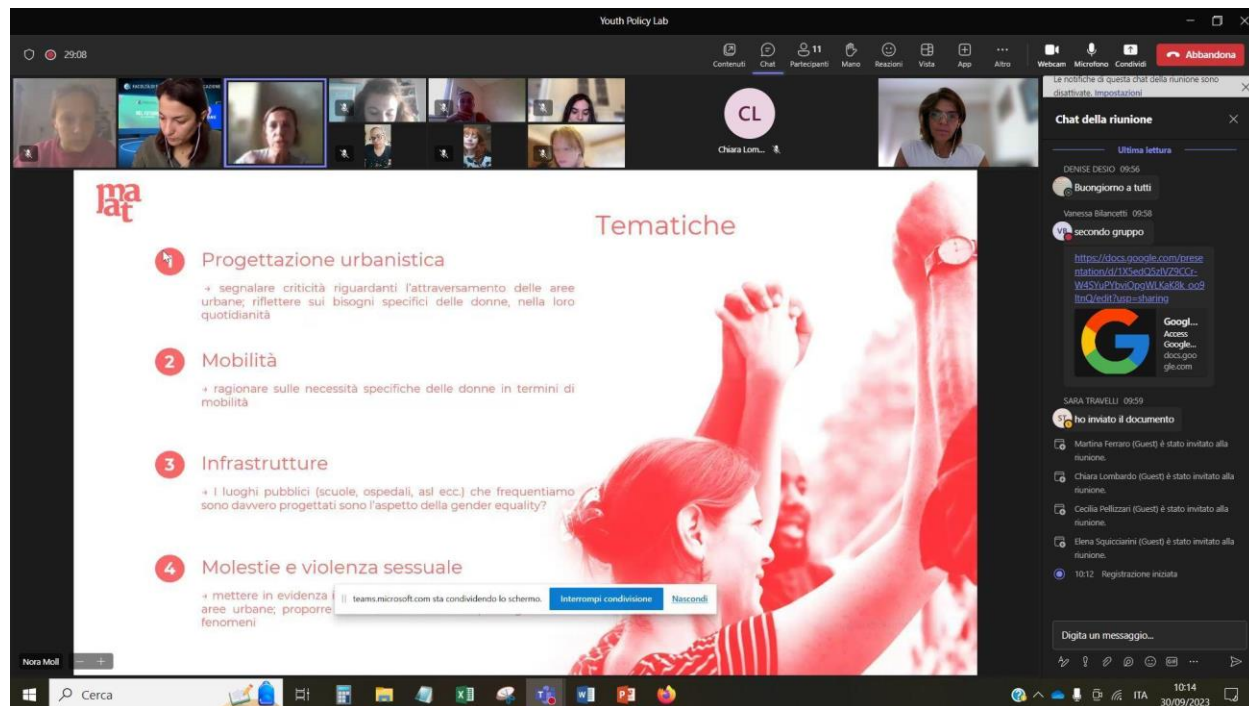
Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

U Italiji je Uninettuno organizirao tri Policy Labsa; dve su postavljene putem interneta, a jedna fizički. Ukupno je 16 učesnika participiralo u Policy Labs-u, a 15 od njih su bile žene, većina njih bile su studentkinj na univerzitetima Uninettuno i La Sapienza na smerovima filozofija, kulturna baština, inženjerstvo, arhitektura i psihologija. Kao uvod u Policy Labs, moderatorke su predstavile Lab koji se održao u Beču, istražujući rodno-orijentisano planiranje grada kao primer za pomoć pri počinjanju rasprave i uključivanje učesnika. Video zapisu se možete pristupiti [here](#).

Prvi Policy Lab održan je fizički 22. juna 2023., s četiri učesnika. Druga dva Policy Labsa održana su online, u formatu webinara 27. i 30. jula.

Tokom prvog Policy Laba učesnici su identifikovali ključna glavna pitanja koja utiču na uključivanje žena i njihovo aktivno sudelovanje u društvu, a kao rezultat postojećih mehanizama urbanog planiranja:

- Rim je veliki i prostran grad: u Rimu ključne javne službe nisu na pešačkoj udaljenosti jedna od druge i ne postoji odgovarajući sistem javnog prevoza koji bi pomogao ljudima da se kreću između različitih socijalnih javnih službi. Osim toga, korišćenje autobusa ili metroa često uključuje kašnjenja, zbog kvarova i gužvi.

Istovremeno, korišćenje bicikla kao načina kretanja gradom nije preporučljivo zbog intenziteta saobraćaja i nedostatka biciklističkih staza, naročito u središtu grada.

- Očigledne socio-ekonomske razlike u različitim delovima grada: ključni primer ovog problema vidi se u kvalitetu javnih škola u različitim delovima Rima. Postoje područja u kojima škole nisu adekvatno opremljene, s uništenom infrastrukturom i nedostatkom prostora za učenike i nastavno osoblje. Ovo stvara različite nepovoljne situacije za studente i učenike u različitim delovima grada, s mogućim implikacijama za njihovu širu integraciju u društvo.

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

- Nedostatak javnih prostora na kojima se mladi mogu okupljati: Rim je promovisao većinu gradskih javnih prostora, poput parkova i trgova, kao turistička odredišta, što je dovelo do toga da je većina ovih područja puna turista tokom cele godine. Kao rezultat toga, manje je kulturnih aktivnosti i slobodnih prostora koje lokalna omladina može koristiti za susrete i druženja u mirnom i zelenom prostoru.
- Vreme posvećeno ličnom slobodnom vremenu je ograničeno: Rim se pretvorio u užurbani grad, a lokalni stanovnici prisiljeni su na brz način života koji im često ostavlja vrlo malo vremena za sebe. Na primer, potrebno je puno vremena za putovanje između stambenih četvrti i poslovnih centara, što rezultira manjkom vremena za opuštanje i aktivnosti vezane uz hobije. Ovi fenomeni dovode do viših nivoa stresa i teskobe, i ukazuju na potrebu za većom ravnotežom između posla i društvenog života.
- Prepreke u jačanju društvenog života: Ulice u Rimu su prepune automobila, s ograničenim prostorom za šetnju, upoznavanje novih ljudi i druženje. Kao rezultat toga, socijalna interakcija i kontakt u svakodnevnoj rutini su teži.
- Mnogi stanovnici izjavili su da se ne osećaju sigurno: Rim ima mnogo ulica u središtu grada koje nemaju dovoljno svetla i nedostaju potrebne dodatne informacije o nazivima ulica ili uputstva kako stići do stanica javnog prevoza. To stvara dodatni osećaj nesigurnosti, posebno za žene i ranjive grupe.

Nakon što su identifikovali ove ključne probleme u vezi s postojećim politikama i mehanizmima urbanog planiranja u svom gradu, učesnici su odlučili da se fokusiraju na jedan od tih problema, kako bi istražili njegove dalje slabosti i izradili svoj plan akcije za rodno inkluzivniji grad. Odlučili su odabrati nedostatak javnih prostora kao glavnu temu kojom će se baviti. Dok su učesnici dalje istraživali ovaj problem, raspravljali su i o tome kako bi javni trgovi trebali postati zelene površine gde ljudi mogu da se sastaju i druže umesto parkirališta poput Piazze dei Sanniti. Osim toga, potrebne su nove kampanje za usmeravanje turista u druge manje poznate delove grada, te stvaranje novog oblika kreativne turističke industrije koja će postojećim turističkim mestima omogućiti da odahnu, postanu multikulturalni centri i pomognu u razvoju rodno inkluzivnog, pristupačnog i prijateljskog centra grada. Generalno, postoji jasna potreba za podsticanjem društvene interakcije kroz nove politike urbanističkog planiranja u Rimu; stvaranje više zelenih površina, dodavanje klupa na javnim trgovima za sedenje i druženje, promocija aktivnog učestvovanja u javnom prostoru kroz umetnost i druge aktivnosti.

Drugi Policy Lab se fokusirao na različite probleme širom Italije koji opet pokazuju da su mnogi italijanski gradovi još uvek daleko od toga da postanu rodno inkluzivni gradovi:

- U Agrigentu (Sicilija) postoji nedostatak socijalnih usluga;
- U Bresci (Lombardija) urbani dizajn ulica nije dobro organizovan, postoje uske ulice, s nedovoljno svetla i nedostatkom policijske kontrole;
- U Montecatini (Toskana) postoji mnogo ilegalne prisilne prostitucije na ulicama, koju vode kriminalne organizacije, što je prouzrokuje osećaj nesigurnosti na ulicama tokom noći.

Koristeći različite italijanske regije i gradove kao primere, učesnici drugog Policy Laba identifikovali su različite izazove i prepreke s kojima se žene susreću u svakodnevnom životu u Italiji. Neki od tih primera uključuju nedostatak odgovarajuće rasvete na parkiralištima te na električnim i benzinskim stanicama; nema ulične rasvete na stajalištima sredstava javnog prevoza; nema kafića ili bilo koje druge otvorene usluge u kasnim večernjim satima/noćima dok putnici čekaju autobuse, metro i vozove; nedostatak javnih toaleta i loše stanje postojećih. Još jedna tema koju su učesnici posebno istaknuli je da policija nije vidljiva na ulicama i građani nemaju osećaj da mogu poveriti policiji svoju sigurnost, posebno žene i ranjive grupe.

Neki predlozi za rešavanje ovih pitanja i podsticanje aktivnog angažmana i sudelovanja mladih žena u unapredjenju urbanog okruženja uključuju:

- Čišćenje i osvetljavanje javnih površina;
- Podizanje svesti posebno mladih oko rodnog i polnog obrazovanja u školama;
- Davanje više prostora za političku raspravu kako bi se potaknulo učestvovanje raznih grupa.

Uprkos njihovoj spremnosti da pronađu načine na koje bi mladi mogli učestvovati u procesu kreiranja politika u svojim gradovima, učesnici Policy Laba bili su svesni da je za takvo rešenje potrebna promena unutar lokalnih uprava. Trenutno su većina lokalnih administratora u većini italijanskih gradova muškarci i generalno postoji nedostatak raznolikosti unutar profesionalnih zajednica koje donose politiku. Učesnici su pozvali na veću raznolikost u urbanističkom odlučivanju navodeći kao primer dizajn javnih toaleta, uzimajući u obzir potrebe žena za čistim i sigurnim

javnim toaletima. Osim toga, više žena u policijskim snagama pomoći će ženama da više veruju policiji i postanu otvorenije za razgovor o sigurnosnim pitanjima i podelom svojih ličnih iskustva kako bi pomogle policiji da razvije nove politike za rešavanje kriminalnih aktivnosti na italijanskim ulicama. Drugi ključni izazov koji utiče na aktivno sudelovanje mladih u lokalnom urbanom planiranju je opšti nedostatak sredstava za lokalnu infrastrukturu i evidentan nedostatak interesa za izazove i probleme žena u urbanim prostorima. Ipak, učesnici su tvrdili da je "nesiguran grad problem za sve, ne samo za žene". Kao rezultat toga, omogućiti stanovnicima i članovima lokalnih zajednica da doprinesu pozitivnim promenama neophodno je za stvaranje rodno inkluzivnih i pristupačnih gradova. Policy Labs su ponudili priliku mladima da razmisle o problemima s kojima se žene suočavaju u svom društvu i pronađu moguća rešenja. Da bi se uspešna promena na kraju postigla, trebalo bi nastaviti sprovoditi slične aktivnosti: radionice u školama; treninzi mladih; radionice u centrima za kontinuirano učenje i strukovnim školama; lokalne konsultacije; interaktivne i participativne radionice u gradskim četvrtima.

U završnoj fazi Policy Labs, učesnici su se usredsredili na dodatne probleme koji doprinose postojećim rodnim razlikama u mnogim italijanskim gradovima. Neki od njih uključuju: nedovoljnu policijsku kontrolu; nedostatak preventivnih intervencija u školama; mračne ulice; nedostatak socijalnih i zdravstvenih usluga; neefikasan javni prevoz. Kako su učesnici zaključili, sva ta nerešena pitanja podstiču rašireni osećaj nesigurnosti i nedostatka poverenja u policiju i lokalne vlasti, posebno za žene i ranjivu populaciju. Također je evidentno da različiti delovi gradova stvaraju različite percepcije i iskustva. U nekim delovima grada, na primer, mjesta poput železničkih i metro stanica; javni toaleti; i parkovi bi se mogli činiti opasnijim od drugih javnih prostora.

Probleme koji se tiču urbanog planiranja i uključivanja polova razmatrani su u svim Policy Labovima. Ipak, svaki Policy Lab dao je neka svoja jedinstvena rešenja za te probleme. Na primer, treći Policy Lab predložio je: novu obuku za policijske službenike i lokalne pravne službe kako bi mogli ponuditi veću podršku ranjivoj populaciji i uhvatiti se u koštac sa prekršajima poput seksualnog napada; obnova i reorganizacija urbanih područja, uključujući pojačavanje ulične rasvete, većih i čistijih trotoara itd.; kreiranje kampanja podizanja svesti u školama i na radnim mestima, kao i online i medijske kampanje koje bi pomogle u stvaranju sigurnijih ulica i sredstava javnog prevoza.

Pre ovih Policy Labs-a, većina učesnika nije učestvovala u politički participativnim radionicama, što još jednom pokazuje nedostatak mogućnosti za sudelovanje mladih u procesu kreiranja politika u njihovoj lokalnoj zajednici. Osim toga, razmišljanje i istraživanje pitanja vezanih za urbano planiranje kroz rodnu perspektivu u početku je bilo izazov, no učesnici su uspeli identifikovati različita rešenja. Jedno od glavnih rešenja je više poziva na aktivno uključivanje članova zajednice i lokalnog stanovništva u rad javnih ustanova i javnih fondova, kako bi bili više doprineli razvoju svog grada. Kao što su učesnici zaključili, lokalna uprava i javne institucije trebalo bi da ulažu u politike koje se bave izazovima ranjivih grupa budući da u poslednjih trideset godina socijalnim uslugama, socijalnom stanovanju i javnom obrazovanju nije posvećivana nikakva pažnja i uveliko su im uskraćena sredstva. Učesnici su također izrazili svoja opšta osećanja, rekavši da dinamika u lokalnom društvu ima patrijarhalnu i individualističku strukturu, koja se treba menjati kroz lokalne inicijative i delovanje u zajednici.

Sve u svemu, učesnici su bili uključeni u grupne rasprave i pokazali su spremnost za nastavak rada na projektu i organizovanje dodatnih lokalnih akcija za promociju rodne inkluzije. Glavni rezultat rasprava Policy Labsa bila je činjenica da bi urbanističko planiranje u Rimu i drugim italijanskim gradovima trebalo uzeti u obzir izgradnju javnih prostora kako bi se ženama i pripadnicima LGBTQI+ zajednice, kao i osobama s invaliditetom i starijim osobama omogućilo slobodno i sigurno kretanje. Rodno neutralni toaleti, više ulične rasvete i bolja sredstva prevoza mogli bi biti glavne polazne tačke za poboljšanje lokalnih urbanih prostora. Dugoročno, lokalne vlasti trebale bi da se fokusiraju na poboljšanje socijalnih usluga, školskog obrazovanja i centara za obuku odraslih kako bi se proširila svest o rodnoj ravnopravnosti te omogućilo lokalnoj zajednici da se bolje uključi u lokalne politike.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena' u Srbiji

Uvodne informacije:

- Rodno osetljiva analiza urbanog planiranja i dizajna mogla bi obuhvatiti niz postojećih lokalnih procesa i praksi, počevši od procesa donošenja odluka i postavljanja ciljeva, preko konceptualizacije i razvoja planskih rešenja, do praktičnog uključivanja i sudelovanja svih grupa i zajednica (Lalić i sur., 2021). Novo istraživanje koje je sprovedla UN Women, s posebnim fokusom na Beograd, pod nazivom "Gradovi za žene", doprinosi mapiranju postojećih rodni izazova i praktičnih dobrih primera te pomaže analizi trenutnih politika i smernica s ciljem podsticanja rodno osetljivog urbanog planiranja (Ibid.).
- Ciljevi analize urbanog planiranja i dizajna iz perspektive rodne ravnopravnosti su (Ibid.):

- Povećanje razumevanja i znanja o rodnim aspektima u urbanom planiranju i dizajnu među svim urbanism akterima (profesionalcima, građanima, medijima).
- Pojašnjavanje i podizanje svesti o specifičnim potrebama žena, ali i drugih korisničkih grupa u urbanoj sredini.
- Podsticanje i podizanje svijesti o potrebi integrisanje rodne perspektive u urbanističko planiranje i dizajn.
- Analiza primenljivosti i prilagođavanja savremenih metodologija urbanog planiranja lokalnom kontekstu.
- Jačanje kapaciteta urbanista za rešavanje rodni izazova u planiranju i dizajnu javnih prostora.
- Podsticanje urbanista, javnih službi i donositelja odluka da integriraju načela rodne ravnopravnosti u politike, projekte i programe održivog urbanog razvoja.

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

Kao što je ranije spomenuto, u Srbiji je Placemaking Western Balkans organizovao četiri Policy Labs 19. maja 2023. na Fakultetu pejzažne arhitekture u Beogradu, po jedna laboratorija za svaku od tema 'Mobilizacije mladih za rodno inkluzivne gradove'.

Vezano za Policy Lab na temu 'Kako urbano planiranje ne uvažava potrebe žena', grupa učesnika fokusirala se na otkrivanje elemenata koji nedostaju u javnim prostorima u Mekenzijskoj ulici, koji ne samo da ne odgovaraju potrebama žena, nego ponekad čak i negiraju te potrebe. Neke od glavnih tema o kojima se raspravljalo bile su elementi urbane opreme kao što su klupe, pristupne rampe ili javni toaleti.

Konkretno, učesnici Policy Laba izradili su nekoliko dizajnerskih skica zelenih površina koje su trenutno identifikovane kao mesta na kojima se žene osećaju nesigurno. Na novim skicama pažnja je posvećena dečjim igralištima, javnim prostorima za druženje i šetnju, redizajnu glavnih trgova s adekvatnim mobilijarom i sadržajima koji bi uvažavali potrebe žena i ranjivih grupa. Učesnici su se pozabavili degradiranim i nesigurnim prostorom ulica i uličnih trotoara te pronašli rešenja za redizajniranje i revitalizaciju područja s trenutno lošim arhitektonskim rešenjima, kao što su neosvetljeni prolazi, stepeništa i garaže. Većina postojeće javne rasvete označena je kao neprikladna i ispod standarda sa sigurnosne tačke gledišta, zbog čega je pešačenje tokom noći stresno i neugodno za žene. Razgovaralo se i o drugim aspektima urbanog planiranja, kao što je uvođenje novih mjera za kreiranje politike za rodno osetljive prostore i preduzimanje novih i detaljnijih istraživanja kako bi se pružili konkretni podaci u kontekstu Beograda u vezi s urbanističkim planiranjem usmereno na potrebe žena.

Kao zaključak, Policy Lab je jasno ukazao da tema rodno inkluzivnog planiranja u gradskom dizajnu i planiranju nedostaje u kontekstu Beograda, te da je potrebno više rodno relativiranih podataka kako bi se poboljšali postojeći javni prostori i stvorila nova područja koja će pokriti potrebe, težnje i mogućnosti žena u lokalnim zajednicama. Učesnici su izrazili svoju motivaciju i volju da ostanu uključeni u projekt kako bi bolje razumeli kako prikupiti prave podatke o potrebama žena, te kako primeniti tu vrstu znanja u kreiranju rodno osetljivijih strategija urbanog planiranja.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena' u Rumuniji

Uvodne informacije:

Nedavna studija koju je 2020.godine sproveda Vlada Rumunije istaknula je da se žene često suočavaju s neadekvatnim i nesigurnim javnim prostorima, koji ograničavaju njihovu slobodu kretanja i aktivno sudelovanje u gradskom životu (Vlada Rumunije, 2020.). Nedostatak odgovarajuće rasvete, uski ili loše održavani trotoari, nedostatak mesta za odmor, kao i nedostatak osećaja sigurnosti zbog uznemiravanja i seksualnog napada, sve su to aspekti koji kažnjavaju žene u korišćenju i pristupu gradskim javnim prostorima. Izveštaj takođe naglašava nejednakost u pristupu urbanoj infrastrukturi i uslugama. Žene mogu biti u

nepovoljnijem položaju u smislu lokacije svojih domova u odnosu na radna mesta, škole ili osnovne službe. To stvara zavisnost o javnom prevozu ili drugim oblicima prevoza, uz dodatne finansijske i vremenske troškove. Urbanističko planiranje takođe zanemaruje specifične potrebe žena u pogledu jaslica, vrtića, domova zdravlja ili drugih bitnih objekata za brigu o deci i žensko zdravlje. Odluke o urbanom razvoju često se donose bez uzimanja u obzir ženskih perspektiva i iskustava. To može dovesti do ignorisanja njihovih potreba i izbora, održavajući rodne nejednakosti u urbanom prostoru. Kako bi se rešili ti problemi, ovaj izveštaj naglašava potrebu za integrisanim i rodno osetljivim pristupima procesu urbanističkog planiranja.

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

U Rumuniji je Policy Lab na temu „Kako urbano planiranje ne uzima u obzir potrebe žena” ponovno organizovan u Temišvaru, s istim učesnicima koji su sudelovali u drugim Policy Labs. Dakle, bilo je ukupno 13 učesnika, od čega 11 žena, aktivno angažovanih u zajednici kao volonterke, radnice s mladima i/ili članice lokalnih inicijativa i grupa.

Što se tiče glavne teme Policy Lab-a, učesnici nisu imali puno prethodnog znanja o mehanizmima urbanog planiranja i politikama u vezi s rodnom inkluzijom. Stoga su prvu polovinu Policy Laba proveli proučavajući postojeće politike, pokušavajući identifikovati njihove implikacije za rodnu inkluziju. Neke od glavnih tema i pitanja pokrenutih u grupnoj raspravi uključuju:

- Referenca na Zakon br. 350/2001 o prostornom planiranju i urbanizmu. U većini politika lokalnih samouprava ne spominju se posebno poboljšanja prilagođena potrebama žena u gradovima, uprkos odredbama koje govore o stvaranju uslova za ispunjavanje posebnih zahteva dece, starijih osoba i osoba s invaliditetom.
- Opšti urbanistički plan razvoja Temišvara naglašava kreativan, održiv i uključiv razvoj kao rezultat participativnih napora na nivou zajednice. Međutim, posebne potrebe žena i LGBTQI+ pripadnika nisu posebno uzete u obzir i nisu uključene u lokalne planove akcije.
- Slično tome, nedostaju lokalni planovi akcije za poboljšanje mera sigurnosti, kao što su postavljanje kamera i ulične rasvete, kako bi se osiguralo sigurnije urbano okruženje za žene, LGBTQI+ članove, osobe s invaliditetom i druge ranjive članove zajednice.

- Ne spominju se određene zone za dolazak i odlazak ispred lokalnih škola, gde roditelji mogu sigurno ostaviti ili pokupiti svoju decu.
- Takođe se raspravljalo o sigurnosti parkova i parkirališta kao važnom aspektu koji treba uzeti u obzir u urbanističkom planiranju kako bi se ženama osigurao siguran i udoban prostor.

Nakon što su učesnici identifikovali te probleme, istražili su i izradili popis potencijalnih rešenja. Neka od rešenja o kojima se raspravljalo u rumunskom laboratoriju za politiku urbanog planiranja su:

- Uključivanje specifičnih potreba žena u zakone i planove urbanog razvoja: Ovo uključuje proces utvrđivanja i izričite formulacije zahteva za stvaranjem urbanih prostora koji zadovoljavaju potrebe i sigurnost žena. Uključuje odredbe za pristupačnu infrastrukturu, dobro osvetljene javne površine i integraciju rodne perspektive u politike urbanog planiranja.
- Siguran prostor za žene na pijacama: Pijace igraju ključnu ulogu u lokalnoj ekonomiji, a žene su često aktivne učesnice u ovom sektoru. Stvaranje sigurnih prostora za žene prodavačice, poput mera protiv krađe ili tastera za paniku, može povećati njihovu sigurnost i dobrobit tokom obavljanja poslovnih aktivnosti.
- Rodno inkluzivni timovi za urbano planiranje: neophodno je imati raznoliku zastupljenost u timovima odgovornim za razvoj strategija urbanog planiranja. Uključivanje žena profesionalaca sa stručnim znanjem u urbanom dizajnu, arhitekturi i razvoju zajednice osigurava da su perspektive i potrebe žena uključene u proces donošenja odluka od početnih faza.
- Određene zone za dolazak i odlazak u blizini škola: Kako bi se rešili izazovi s kojima se roditelji suočavaju kada dovode ili odvoze svoju djecu iz škole, potrebno je stvoriti određene zaštićene zone u blizini obrazovnih institucija. Te bi zone omogućile roditeljima da se na kratko parkiraju, čime bi se osigurala sigurnost njihove dece i smanjile saobraćajne gužve oko školskih objekata.
- Bolja porodilišta: Izgradnja novih porodilišta i renoviranje postojećih može omogućiti ženama bolji pristup kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti. Ovi objekti bi trebalo biti dizajnirani tako da zadovolje specifične potrebe trudnica, pružajući ugodno okruženje koje podržava prenatalnu i postnatalnu negu.
- Ustanove za brigu o deci u univerzitetskim kampusima: Uspostavljanje centara za brigu o deci u kampusu može podržati mlade roditelje, posebno majke koje žele visoko obrazovanje. Ti bi objekti pružili sigurno i stimulišuće

okruženje za decu, omogućujući roditeljima da usklade svoje akademske aktivnosti sa svojim roditeljskim obavezama.

- Poboljšani sadržaji u parkovima: Parkovi bi trebali biti dizajnirani tako da budu inkluzivniji i prilagođeniji porodicama. To uključuje pružanje higijenskih toaleta opremljenih prostorima za menjanje pelena i određenim područjima za dojenje. Takvi sadržaji osiguravaju da žene, posebno majke, mogu udobno uživati u javnim prostorima dok brinu o potrebama svoje dece.
- Promocija zapošljavanja žena u građevinarstvu i urbanističkom planiranju: Promocija radnih mesta za žene u područjima u kojima tradicionalno dominiraju muškarci kao što su građevinarstvo i urbanističko planiranje može unaprediti rodnu ravnopravnost i raznolikost radne snage. Ovo se može postići i putem ciljanih programa zapošljavanja, strukovnog osposobljavanja i mentorskih inicijativa za podršku napredovanju žena u karijeri u tim sektorima.
- Poboljšanje pristupačnosti u istorijskim gradskim središtima: Obnova javnih prostora u istorijskim gradskim središtima uključuje njihovu bolju dostupnost i prilagođenost korisnicima. To praktično znači mere kao što su zamena neravne kaldrme glatkim pločnicima, uklanjanje prepreka i osiguravanje pristupačnosti trotoara i staza osobama s poteškoćama u kretanju ili roditeljima s kolicima.
- Pasarele za pešake s poboljšanom dostupnošću: Izgradnja pasarela za pešake sa pokretnim stepenicama i liftovima u vrlo zagušenim područjima rešava između ostalog pitanja sigurnosti i mobilnosti žena. Ovakve pasarele pružaju sigurne i delotvorne opcije za prelazak prometnih ulica, i fasilitiranje pojedinaca s dečjim kolicima i osoba s ograničenjima u kretanju.
- Namenska parking mesta za žene: Projektovanje ili renoviranje parkinga kako bi se realizovala namenska mesta za žene može povećati njihovu sigurnost i udobnost. Ti bi prostori trebali biti strateški smješteni bliže ulazima, dobro osvetljeni i lako dostupni, smanjujući potrebu žena da pešače velike razdaljine u slabo osvetljenim ili izolovanim područjima.

Tokom Policy Labs, učesnici su stekli nova znanja o vezama između urbanog planiranja i rodne inkluzije u gradovima, što im je omogućilo da ponude promišljena rešenja koja se bave različitim aspektima svakodnevnog života žena u

društvu. Iako su se u početku učesnici suočavali s izazovima u pronalaženju mogućih rešenja, svejedno su istraživali različite aspekte urbane mobilnosti i uspeali su da identifikuju izvodljiva rešenja crpeći inspiraciju iz postojećih inicijativa u Temišvaru, ali i šire iz EU.

U zaključku, Policy Lab je definisao nekoliko praktičnih rešenja za pomoć u stvaranju inkluzivnijeg i pristupačnijeg grada za žene, a što bi podrazumevalo uključivanje potreba žena u zakone i urbanističke planove razvoja, aktivne konsultacije sa ženama, stvaranje sigurnih mesta za žene na pijacama, rodno raznoliki timovi urbanog planiranja, određene zone za dolazak i odlazak u blizini škola, poboljšane porodilišta, ustanove za brigu o deci u univerzitetskim kampusima i poboljšane pogodnosti u parkovima. Grupne rasprave bile su atraktivne i produktivne, a sudionici su razmenjivali lična iskustva, brige i inovativne ideje kako bi pomogli u stvaranju rodno inkluzivnog društva.

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

ISQe
ENGAGING PEOPLE

helixconnect
Consult. Finance. Grow.

• **PLACE
MAKING
W BALKANS**

FGB Fondazione
Giacomo Brodolini

**CITIZENS
IN POWER**

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako urbanističko planiranje ne uzima u obzir potrebe žena' na Kipru

Uvodne informacije:

Nova politika EU-a za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2020. – 2025. ima za cilj promoviranje rodne ravnopravnost unutar gradskog planiranja kako bi se rešili različiti problemi i izazovi s kojima bi se različiti polovi mogli susresti u svakodnevnom životu, u rasponu od nasilja i ponižavajućih stereotipa, nejednakosti i razlika u platama na tržištu rada, u zdravstvenom sektoru, kao i u obrazovanju i kreiranju politika (Michianakis, 2021). Javni prostor je manifestacija zajednice, koji može odraziti sve oblike diskriminacije i nejednakosti koji postoje unutar društva, a Kipar je upravo takav (Kathimerini, 2023). Jednostavan prijer je činjenica da čak i imena ulica nose poznati muškarci, a ulice imenovane po ženama su u vrlo malom broju (Ibid.).

Da bi se stvorili gradovi koji će odgovarati ženama, važno je razumeti sve različite perspektive urbanog života i uzeti u obzir žene iz različitih sredina kako bi se uočili njihovi problemi i pronašli načini da gradovi budu bolji za sve (Thompson, 2022.). Takođe, važno je upamtiti da jednakost u broju ne dovodi uvek do jednakosti u ishodu, i zbog toga je potrebno više žena na vodećim pozicijama koje bi se posvetile stvarnim potrebama i problemima s kojima se žene suočavaju u savremenim gradovima, a ne samo sa brojevima koji možda neće rešiti pravi problem (Ibid.).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

- Policy Lab na temu 'Kako urbano planiranje ne uzima u obzir potrebe žena' na Kipru održan je istog dana kad i Policy Lab na temu 'Kako urbana javna infrastruktura ne služi ženama', 24. septembra 2023., na trgu Zouhouri u Larnaki. Policy Lab organiziran je u sklopu lokalnog MAZ(ouhour)I Festivala, čiji je cilj promocija inkluzije i interkulturalnosti kroz građanske angažmane, umetnost, muziku i teatar.
- Učesnici su regrutovani iz publike festivala i to su bili isti oni učesnici koji su sudelovali u Policy Labu o javnoj infrastrukturi. Tim učesnika uključivao je student univerziteta, inženjere građevine, arhitekte i softverske inženjere.
- Policy Lab je izveden u tri faze:

- Prva faza: učesnicu su regrutirovani među publikom MAZI festivala. Za Policy Lab nije bilo posebnih obrazaca za registraciju; dakle, nije bilo poznato unapred ko će biti učesnici. Nakon što je formiran mali tim učesnika, predstavljen je projekt i cilj Policy Labs, dajući im time osnovni uvod u pitanja koja se odnose na javnu infrastrukturu i urbano planiranje , kao i o vezama između ove dve teme i kako rešenja mogu doprinijeti uključivanju i pristupačnosti – prvo na nivou urbane politike, a zatim implementirana na infrastrukturni razvoj grada.
- Druga faza: Učesnici su zamoljeni da potroše cca. 1 sat sami (ili u manjim grupama) za šetnju trgom i okruženjem trga, i da istražuju centar Larnake, kroz međusobnu raspravu i identifikovanje problema kao i ključnih primera koji doprinose inkluzivnijem i pristupačnijem gradu.
- Treća faza: nakon druge faze, svi su se okupili kao grupa kako bi razgovarali o problemima koje su identifikovani i razmišljali o mogućim rešenjima za te probleme.

Učesnici su radili zajedno kroz sve tri faze Policy Laba. Manje grupe koje su prošetale centrom Larnake kako bi istražili područje koje okružuje trg pokušale su pronaći zelene površine i manje celine koje bi građani mogli koristiti za promociju interkulturalnosti; kao i načine na koji bi se građani mogli aktivno uključiti u postupke donošenja politika; ili biti deo projekata ulične umetnosti itd.

U sledećoj fazi diskusije, učesnici su između ostalog upitani znaju li za lokalne grupe koje reprezentuju građane u lokalnoj upravi. Identifikovanje izostanka zastupljenosti određenih grupa u procesima kreiranja politika bila je jedna od glavnih stvari o kojima se raspravljalo tokom Policy Laba. Učesnici su u početku bili nevoljni da ukažu na nedostatak zastupljenosti žena i ranjivih članova zajednice na lokalnoj nivou i u procesima kreiranja nacionalnih politika.

To je bilo prilično iznenađujuće, s obzirom da su učesnici uspešno identifikovali mnoge probleme u urbanističkom planiranju tokom druge faze, ali im je bilo teže definisati rešenja. Zalagali su se za potrebu aktivnog sudelovanja nedovoljno zastupljenih zajednica u kreiranju politika, kao jedan od primarnih i najvažnijih koraka koje treba preduzeti u stvaranju inkluzivnijih gradova.

Učesnici su imali vremena promatrati trg Zouhouri i upoznati se s perifernim područjem pre nego što su se pridružili grupnoj raspravi i razmišljanju o mogućim rešenjima i planovima akcije za inkluzivniji i pristupačniji grad. Posmatrajući mere

uključenosti i pristupačnosti koje se trenutno realizuju na trgu, učesnika su imali i pristup arhitektonskoj studiji koja je razmatrala ova pitanja i objasnila planove lokalne samouprave da iskoristi trg za podsticanje uključivanja i načina kako pomoći svom gradu da postane otvoreniji i pristupačniji.

Uprkos tome, iako je lokalna uprava izjavila da ima za cilj napraviti promene u celom gradskom središtu kako bi stvorila pristupačniji i održiviji grad, postoji nedostatak transparentnosti u pogledu toga koji su koraci poduzeti; da li su svi polovi zastupljeni na sastancima vezanim uz politiku; i da li građani aktivno doprinose odlukama itd.

Ovaj problem nije uočen samo u gradu Larnaki. Kipar je dobio vrlo nisku ocenu u odnosu na druge zemlje EU-a kada je reč o uključivanju žena i ranjivih grupa u procese povezane s gradskom politikom i upravljanjem gradom. Prema rečima učesnika, ovo je problem koji postoji dugi niz godina na Kipru i iako žele videti promene, nisu se činili baš uvereni da će se nešto tako i dogoditi u bliskoj budućnosti.

Kada su zamoljeni da predlože vlastita rešenja i planove akcije, učesnici su utvrdili da bi najbolje rešenje bilo započeti uključivanjem građana u lokalne inicijative i procese koje bi mogle doprineti zalaganju za nove politike urbanog planiranja i razvoja.

Ključni akteri u ovom procesu su škole, univerziteti, lokalne nevladine organizacije i inicijative itd. Stvaranje kampanja za podizanje svesti, interaktivnih radionica, grupnih rasprava i laboratorija za politiku u javnim prostorima moglo bi pomoći građanima da se osećaju samouverenije i sigurnije u izražavanju svojih misli i predstavljanju svoje zajednice .

Nakon što se ti procesi i akteri uspostave, mogli bi se zatražiti sastanci s predstavnicima lokalne vlasti kako bi se uspostavio dijalog i trajna komunikacija između građana, nedovoljno zastupljenih grupa građana i lokalne vlasti.

Ovo bi rešenje takođe bilo korisno za lokalnu upravu jer bi im ponudilo uvid u stvarne potrebe grada u pogledu politika urbanog planiranja za podsticanje uključenosti, pristupačnosti i održivosti.

Ovakvo rešenje bi na kraju dovelo do toga da više žena, pripadnika LGBTQI+ i pripadnika drugih nedovoljno zastupljenih zajednica (tj. migranata, osoba s

invaliditetom) postanu zvanični članovi lokalnih vlasti i preuzmu položaje povezane s kreiranjem politike.

Generalno, Policy Lab je bio uspješan u identifikovanju načina na koje bi grad mogao kreirati više politika uključenosti i pristupačnosti, istovremeno predlažući načine da se građani aktivnije uključe u donošenje lokalnih politika i urbanističko planiranje svog grada.

Tokom ovog Policy Laba, učesnici su shvatili da je problem zastupljenost žena, članova LGBTQI+ zajednica kao i drugih grupa vrlo stvaran, koji ima praktične implikacije na način na koji se formiraju lokalne samouprave i na politike koje su na snazi. Nedostaje i transparentnost u razgovorima koji se vode prilikom odlučivanja o novim politikama i strategijama te o koracima koji se trenutno preduzimaju za rešavanje nekih od postojećih problema.

Ono što je ovaj Policy Lab učinio posebno uspešnim je činjenica da su učesnici imali priliku komunicirati s okolinom, sami istražiti područje i proučavati fakte koji se odnose na temu rasprave. Kao rezultat, Policy Lab je imao više 'praktičan' karakter i nije se zasnivao samo na teorijama. To je pozitivno doprinelo identifikaciji mogućih rešenja; budući da su učesnika mogli videti i lično se upoznati sa problemima na terenu, mogli su se i bolje povezati s tim problemima i osmisliti inovativne i realne pristupe njihovom rešavanju, uzimajući u obzir interese građana.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima' u Italiji

Uvodne informacije:

Italija je 2013. ratifikovala Konvenciju Saveta Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Osim toga, Italija je uvela i sprovedla niz zakonodavnih mera za borbu protiv rodno prouzrokovanog nasilja i rešavanje njegovih korena (Grevio, 2018.). Ipak, prema najnovijim statistikama o nasilju nad ženama, porodičnom zlostavljanju i femicidu, više od 31% žena između 16 i 70 godina u životu je doživelo neki oblik seksualnog ili fizičkog nasilja (Istat, 2014.). Tokom karantina koji je uveden zbog pandemije Covid-19 (mart – jun 2020.), došlo

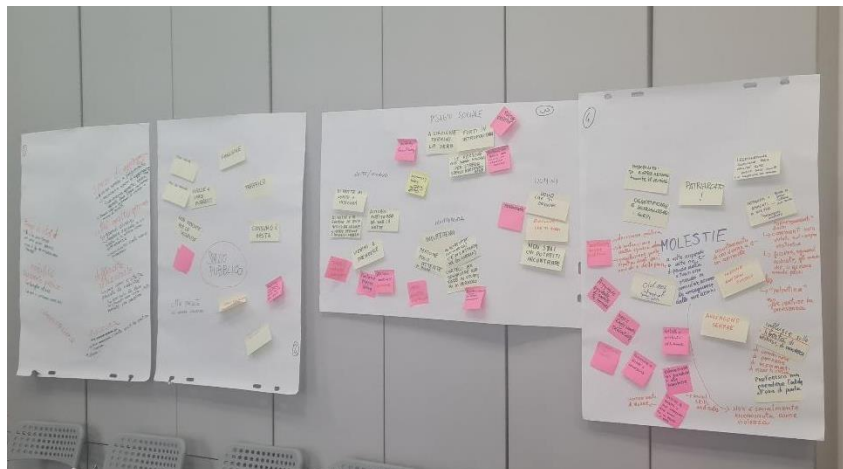

je do porasta opterećenja od 119,6% (u poredjenju s 2019). telefonskih linija i online chat centara za borbu protiv nasilja (Bertolucci, 2021.).

Rodno prouzrokovano zlostavljanje je nešto što se događa svuda. Nedavna istraživanja pokazala su da ulično uznemiravanje predstavlja jedan od najrasprostranjenijih oblika seksualnog nasilja, usko povezano sa rasizmom, homofobičnim i transfobičnim ponašanjem (Fileborn i O'Neil, 2023.).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

Policy Lab o ženama i seksualnom napadu u urbanim sredinama u Italiji organizovao je Uninettuno. Kao što je prethodno opisano, Uninettuno je organizovao ukupno tri Policy Labsa, jedan fizički događaj i dva vebinara. Tokom ovih događaja učesnici su raspravljali o dve teme iz područja 'Mobilizacija mladih za rodno inkluzivne gradove'; a) urbanističko planiranje i potrebe žena; i, b) seksualni napad i žene u urbanim sredinama. Ukupno 16 učesnika je participiralo u Policy Labs-u, a 15 od njih su bile žene, većinom studentkinje na univerzitetima Uninettuno i La Sapienza na predmetima filozofija, kulturna baština, inženjerstvo, arhitektura i psihologija.

U Policy Labs o ženama i seksualnom napadu rasprave su se razvile oko ličnih iskustava učesnica. U početku su učesnice radile na definiciji urbanog uznemiravanja i raspravljale o tome kako ono utiče na život žena, njihovo ponašanje i delovanje unutar zajednice. Neki od stavova koje su došli od strane učesnica su:

- „Uznemiravanje nije samo fizičko; to može biti i samo ‘osećaj prisutnosti zlonamerne osobe u blizini’“;
- “To je bilo kakva invazija na moj lični prostor”;
- “To je bilo kakav komentar koji nije dopušten, bilo kakva uvreda na osnovu vašeg pola”.

Učesnici su posebno raspravljali o fenomenu catcallinga (dobacivanja) koji se definiše kao oblik seksualnog napada koji uključuje nazovi 'komplimente', zvižduke, komentare na nečije telo ili odeću, čudne poglede, okretanje muškaraca dok žene prolaze itd.

Učesnici su izjavili da ove akcije imaju dubok uticaj na slobodu kretanja žena, na odluku što će obući, gde će hodati, kako razmišljaju o svom danu, kako se izražavaju i kako deluju šire. Na primer, učesnice su rekle da ponekad izbegavaju koristiti autobus tokom špica ili se suzdržavaju od aktivnog sudelovanja u raznim razgovorima u svom društvenom krugu, na poslu ili na fakultetu.

Zbog vremenskih ograničenja Policy Labsa, učesnici su detaljnije raspravljali o ove tri odabrane teme:

- Noć i dan: Noć se smatra nesigurnim vremenom za većinu mladih žena, posebno ako su same ili prolaze izolovanim i mračnim mestima. Dugo čekanje u noćnim autobusima takođe stvara osećaj nelagode, pogotovo zato što se neposredno okruženje ili ljudi koji tuda prolaze mogu doživeti više kao pretnja nego kao potpora ženama. Osim toga, govorilo se da neki barovi i noćni klubovi u kojima se ljudi druže nisu uvek sigurni za žene i LGBTQIA+ zajednicu.

Dnevno vreme sa druge strane nije uvek pogodnije niti manje stresno, , jer su žene izjavile da se ne osećaju sigurno u javnom prevozu ni tokom špica i posle špica.

Neka od rešenja o kojima se raspravljalo uključuju:

- o Snižena cena taksija za žene noću
- o Bolji sastav javnog prevoza; više ruta, veći broj autobusa/metroa

- o Kampanje za podizanje svesti o seksualnom zlostavljanju, naročito u barovima i noćnim klubovima
- o Lekcije samoobrane koje nude lokalne vlasti
- Društveni problemi: U centralnim gradskim stanicama javnog prevoza na primer uobičajeno je videti ljude koji doživljavaju marginalizovanje, ekonomsku krhkost, probleme s mentalnim zdravljem i različite problematične situacije. Biti žena koja sama prolazi pored stanica noću, pa čak i danju, može biti zastrašujuće i dovesti do dodatnog stresa. Neka od rešenja koja su predložili učesnici uključuju:
 - o Više socijalnih programa za pomoć marginalizovanim i ranjivim grupama
 - o Pобољшanje socijalnih usluga kako bi se izbegle socijalne poteškoće
 - o Povećanje plata
 - o Stvaranje novih radnih mesta
 - o Prilagodjenost novih politika socijalnog stanovanja
 - o Ekonomska i socijalna podrška osobama s nižim platama, beskućnicima i ostalim članovima zajednice kojima je potrebna veća pomoć
 - Ravnodušnost: U većini italijanskih gradova postoji velika ravnodušnost prema rodnim pitanjima. Postoji opšti nedostatak svesti ili nedostatak preduzimljivosti lokalnih vlasti da prošire svest i organizuju kampanje za podršku potrebama žena te omogući raspravu o rodnoj inkluziji i postojećim razdorima. Učesnici su ponudili različita mišljenja i potencijalna rešenja za pomoć u stvaranju inkluzivnijeg i ravnopravnijeg društva:
 - o Znakovi i table za podizanje svesti o pitanjima vezanim za pol, ali i za informisanje ranjivih članova zajednice o tome što učiniti u opasnim situacijama
 - o Komunikacijske kampanje za podizanje svesti o uključivanju polova
 - o Savetovališta i centri za podršku ženama

Dalje, učesnici su objasnili da su urbani prostori okupirani seksualiziranim predstavama žena, vidljivim na izlozima ili oglasima, širom grada. Ženska tela se iskorišćavaju svakodnevno, često ne shvatajući posledice tih pristupa na žene.

Uznemiravanje i dobacivanje kulturna su legitimacija muževnosti kao moći nad telima žena i LGBTQIA, a to su radnje koje jačaju patrijarhalni system u objektivizaciji i seksualizaciji ženskog tela. Iz tog razloga svi učesnici su jasno podržali obrazovne programe, programe obuke i komunikacijske kampanje o seksualnim i rodnom pitanjima, budući da su mnoga pitanja još uvek tabu tema u italijanskom društvu. Dodano je potrebno pružiti podršku ženama, ranjivoj populaciji i manjinama koje doživljavaju seksualno nasilje i uznemiravanje, povećati sredstva za programe borbe protiv nasilja, ženske kuće i skloništa za žene i LGBTQIA+ osobe te ponuditi bolje obrazovanje za mlade.

Tema koja je dovela do neslaganja među učesnicima bila je uloga koje policija treba preduzeti u pružanju sigurnosti ženama. Neki od učesnika su tvrdili da policiji nedostaje obučenost za rešavanje problema poput sigurnosti i zaštite žena, dok su drugi tvrdili da policija često pribegava nasilju i agresiji što bi moglo pogoršati određene incidente.

Ukratko, sve učesnice aktivno su se uključile u raspravu te su izrazile interes da ostanu u kontaktu s projektom, jer su objasnile da postoji opšti nedostatak svesti o izazovima i pritiscima s kojima se žene suočavaju u svakodnevnom životu, te mladi nemaju mnogo prilika da se uključe u sastanke donošenja odluka i kreiranje politika na kojima bi se raspravljalo o nedostacima i razmišljalo o rešenjima za pravedniju zajednicu.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima' u Srbiji

Uvodne informacije:

Seksualni napad na žene i rodne i seksualne manjine čest je incident u Srbiji, baš kao i u celom svetu. Godine 2007. tim studenata psihologije s Filozofskog fakulteta u Beogradu proveo je istraživanje kako bi istražio neke stvarne slučajeve seksualnih napada i pokušao identificirati mere koje bi mogle sprečiti ovaj oblik nasilja i načine pružanja podrške žrtvama (Tanasković i Raceta, 2007).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

U Srbiji su svi Policy Labs održani na istom događaju organizovanim od strane Placemaking Western Balkans 19. maja 2023. Placemaking Western Balkans održao je jedan poludnevni fizički događaj na Fakultetu pejzažne arhitekture u Beogradu, gde su ugostili četiri različita Policy Labs.

Tokom Policy Laba o ženama i njihovoj izloženosti seksualnom zlostavljanju u urbanim sredinama, učesnici su raspravljali o dnevno/noćnom ritmu Mekenzijske ulice, kao paradigmi za opštu percepciju sigurnosti i zaštite u urbanim sredinama. Istaknute su pojave kao što su zviždanje, dobacivanje, napadi i neželjeni fizički kontakti u javnom prevozu ili pešačkim podzemnim prolazima, kao pojave koje žene doživljavaju dok se kreću gradom. Mlade učesnice izrazile su zabrinutost zbog sve većeg broja negativnih incidenata povezanih sa seksualnim napadima s kojima se svakodnevno suočavaju.

Glavni deo razgovora bio je usmeren na lična iskustva žena, jer su učesnice tvrdile da je teško postići promenu ponašanja unutar društva. Ključne ideje o kojima se raspravljalo uključivale su predloge za poboljšanje opšte percepcije sigurnosti organizovanjem kampanja podizanja svesti i rekonstrukcijom postojećih 'nesigurnih' mesta poput ulaza u garaže i podzemne prolaze. Što se tiče opšteg dizajna i elemenata planiranja Mekenzijske ulice, učesnici su se fokusirali na pokušaj osmišljavanja mera "preventivnog dizajna" koje će obeshrabriti mogućnosti za seksualno zlostavljanje. Neke od tih ideja bile su prilično jednostavne, npr. bolje održavanje izraslog zelenila na trgovima i bolje održavanje javne rasvete.

Zaključno, jedan od glavnih razloga postojećeg jaza u politikama i kampanjama podizanja svesti o seksualnim napadima i sigurnosti žena, prema učesnicima, je nedostatak pravilnog razumevanja odnosa između neželjenog i opasnog ponašanja prema ženama i urbanog planiranja. Potrebno je definisati prepreke u sprovođenju i kreiranju novih politika za sigurnost žena unutar lokalne zajednice, a sve učesnice dele zajednički interes da ostanu povezane i uključene u dalje korake projekta kako bi pokušale uticati na lokalne kreatore politike i stvoriti pozitivnu promenu u svom gradu.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima' u Rumuniji

Uvodne informacije:

Nedavno istraživanje u Rumuniji analiziralo je uzorke i mehanizme koji doprinose alarmantnom fenomenu seksualnih napada (OESS, 2019.). Sprovedena istraživanja identifikovala su niz aspekata koji izlažu žene većem riziku od seksualnog napada u urbanim sredinama. Ključni uzorak koji navodi je pretpostavka sigurnosti u javnim prostorima. Žene se mogu osećati manje sigurno u urbanim sredinama zbog mogućnosti seksualnog napada te verbalnog ili fizičkog uznemiravanja. Ovo može rezultovati ograničavanjem njihovog kretanja, izbegavanjem određenih područja, izbegavanjem putovanja u određeno doba dana ili preduzimanje dodatnih mera opreza.

Ovim su žene izložene povećanom riziku od seksualnog napada i ograničena im je sloboda kretanja u urbanom okruženju. Još jedan važan aspekt koji se razmatrao je rasveta i urbana infrastruktura. Područja sa slabim ili nedovoljnim osvetljenjem, tamnim ili slabo osvetljenim pločnicima, neuredjenim stazama u parkovima ili nedostatkom sigurnih i dobro prometnih ruta mogu stvoriti prilike da seksualne prestupnici deluju neprimećeno i zastrašuju žene. Neadekvatna urbana infrastruktura može povećati ranjivost žena na seksualno zlostavljanje i pojačati rodne nejednakosti u urbanom okruženju.

Predrasude i društvene norme koje okrivljuju žrtve i opravdavaju ponašanje počinitelja mogu stvoriti klimu koja pogoduje seksualnom zlostavljanju. To može uključivati patrijarhalne stavove, kulturu silovanja ili stigmatizaciju žrtava. Ovi aspekti mogu pridoneti povećanju izloženosti žena seksualnim napadima u urbanim sredinama i nedovoljnoj reakciji društva u borbi protiv ove pojave. Rešavanje ovih problema zahteva koordinisane napore lokalnih vlasti, zajednice i civilnog društva. Preporučuje se sprovođenje integriranih strategija koje se bave aspektima koji se odnose na fizičku sigurnost i urbanu infrastrukturu, kao i onima koji se odnose na menjanje mentaliteta i društvenih normi. To može uključivati ulaganje u javnu rasvetu, stvaranje sigurnih i dobro povezanih javnih prostora (OSCE, 2019/ CCSAS, 2021/ Lamandi et al, 2016).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

Sledeći primer nekih drugih zemalja koje provode Policy Labs u okviru projekta „Mobilizacija mladih za rodno inkluzivne gradove“, rumunski partner Helixconnect organizirao je sve Policy Labs istog dana, a svi učesnici su bili uključeni istovremeno u sve teme. Kao rezultat, Policy Labu o ženama i seksualnom zlostavljanju prisustvovalo je ukupno 13 učesnika, od kojih su 11 bile žene, aktivno angažovane u zajednici kao volonterke, radnice s mladima i/ili članice lokalnih inicijativa i grupa.

Konkretnije, grupa je raspravljala o sledećim temama u vezi sa sigurnošću žena u Temišvaru:

- Lak pristup pornografiji u urbanim sredinama: lak pristup pornografiji, prema mišljenju učesnika, dovodi do agresivnog ponašanja kao i do objektivizacije i seksualizacije žena. To često rezultira verbalnim ili fizičkim uznemiravanjem, osobito tokom toplijih godišnjih doba.
- Nedostatak sveobuhvatnog seksualnog vaspitanja u školama: nedostatak seksualnog vaspitanja od ranog detinjstva ostavlja pojedince loše opremljene za snalaženje u zdravim odnosima i granicama.
- Ograničena zastupljenost žena kao uzora: često se vrednost žena svodi na njihov fizički izgled, a ne na njihove veštine i postignuća. Primećeno je da se kroz obrazovanje žene uzori ne promišljaju na dovoljno širok način.
- Nedovoljan nadzor: kamere, prisutnost policije i ulična rasveta u javnim prostorima su vrlo ograničeni, stvarajući nesigurno okruženje.
- Složeni i neefikasni zakonodavni postupci: koji često rezultiraju neuspehom društva i pravosudnog sistema da počinitelje pozovu na odgovornost.
- Nedostatak psihologa: profesije povezane s psihologijom nisu adekvatno zastupljene unutar policijskih departmana kako bi pružile potrebnu podršku preživelim seksualnog napada i nasilja.
- Nedostatak programa obuke za samoobranu: znanje o samoobrani i tehnike samozaštite mogle bi osnažiti pojedince, a posebno žene, mlade devojkice i druge ranjive grupe.
- Neadekvatne mogućnosti prijavljivanja incidenata policiji: navedeno je da žene često nemaju mogućnost biranja pola službenika koji vodi njihov slučaj,

što ne stvara siguran prostor u kojem se žene mogu osećati ugodno i razgovarati o svojim iskustvima.

- Nedostatak namenskih sigurnih prostora: postoji opšti nedostatak sigurnih prostora na nivou grada koji bi pružili podršku i resurse preživelim.
- Stavovi učitelja i školskog osoblja o ponašanju seksualnog uznemiravanja: obrazovni sistem i zaposleni često mogu podupreti kulturu ćutanja i okrivljavanja žrtve umjesto da osnaže mlade djevojke da govore o svojim iskustvima i brane svoja prava.
- Neadekvatni broj školskih psihologa: nema dovoljno psihologa i obučenih edukatora koji bi mogli naučiti učenike o pristanku, zdravim odnosima i primerenom ponašanju.
- Seksualno uznemiravanje na radnom mestu: ovo je vrlo važan faktor koji često doprinosi neprijateljskom i nesigurnom okruženju za žene.
- Dobacivanje i ulično uznemiravanje: ovi incidenti su uobičajeni događaji koje žene doživljavaju na javnim mestima.
- Zlostavljanje dece: uočeni su i prijavljeni slučajevi zlostavljanja dece i neprikladnog dodirivanja na javnim mestima ili u javnom prevozu.

Nakon identifikovanja ovih problema u vezi sa incidentima seksualnog napada, učesnici su raspravljali o mogućim rešenjima i politikama koje bi mogle pomoći u stvaranju sigurnijeg okruženja za sve, a posebno za mlade devojke i žene:

- Aplikacija "Seksualni predatori u mojoj blizini": Mobilna aplikacija koju je razvila policija koja pruža informacije o lokaciji osoba s istorijom seksualnih prestupa, pomažući ljudima da budu informisani i preduzmu mere opreza.
- Partnerstva sa specijalizovanim nevladinim organizacijama za obrazovanje o seksualnom zlostavljanju u školama: Saradnja s organizacijama s iskustvom u ovom području kako bi se osigurali sveobuhvatni programi obrazovanja i podizanja svesti učenika, učitelja i školskog osoblja.
- Pojednostavljeni postupci prijavljivanja seksualnog zlostavljanja: Pojednostavljenje procesa prijavljivanja incidenata seksualnog zlostavljanja, osiguranje da preživele žrtve osećaju podršku i podsticaj da istupe.

- Stvaranje platforme ili "sigurne stranice" za prijavu opasnih područja: Uspostavljanje namenske platforme na kojoj stanovnici mogu prijaviti i deliti informacije o nesigurnim lokacijama, pomažući vlastima da preduzmu odgovarajuće mere za povećanje sigurnosti.
- Obrazovni programi za nastavnike i školsko osoblje: Sprovođenje programa obuke koji edukuju nastavnike o prepoznavanju i rešavanju problema seksualnog uznemiravanja, i podržavanje sigurnog okruženja za učenike.
- Strože sprovođenje zakona o uznemiravanju: Strožije sprovođenje postojećih zakona koji se odnose na seksualno uznemiravanje i garantovanje da počinitelji odgovaraju za svoje postupke.
- Pojačane patrole u parkovima i susedstvima: raspoređivanje policijskih patrola kako bi se povećala sigurnost i odvratili potencijalni počinitelji u javnim prostorima.
- Školski psiholozi kao kontaktne tačke za slučajeve uznemiravanja: Određivanje školskih psihologa kao primarnih kontakata za učenike koji doživljavaju uznemiravanje, pružanje saveta, podrške i raspoloživih resursa.
- Sesije koje vode psiholozi o podizanju svesti o uznemiravanju: uspostavljanje sesija koje vode psiholozi za podizanje svesti među učenicima o tome što je uznemiravanje i kako se zaštititi.
- Prostori namenjeni ženama u fitnes centrima i barovima trebaju biti obavezni: dodeljivanje posebnih područja unutar fitnes centara i barova koji zadovoljavaju potrebe sigurnosti žena.
- Obavezna sigurnosna obuka za osoblje bara obavezna: Osposobljavanje osoblja bara o prepoznavanju i rešavanju slučajeva seksualnog uznemiravanja, i time stvaranje sigurnijeg okruženja.

Ukupno posmatrano, učesnici su se prvobitno suočavali s izazovom Labsa, budući da identifikovanje potencijalnih rešenja za rastuće zabrinutosti zbog sve većeg broja seksualnih napada na savremenim urbanim mestima nije bilo lako izvršiti. Istakli su važnost učestvovanja u dijalogu i sličnim aktivnostima, poput Policy Labs, kako bi se podigla svest i zagovaralo za promene u politici i poboljšanja infrastrukture i rešio problem seksualnih napada. Svi učesnici su izrazili želju da ostanu uključeni u projekat i nastave rad na temama, doprinoseći stvaranju bezbednije i jednakije zajednice. Tema seksualnih napada, iako nije bila glavni fokus u svim Policy Labs,

uvek se iznova postavljala i razmatrane su njene veze s drugim tematskim oblastima, što je znak da su seksualni napadi vrlo stvarna i ključna tema koja treba dalje istražiti u Temišvaru.

Laboratorije mladih za urbanu politiku o 'Kako su žene više izložene seksualnom napadu u urbanim područjima' na Kipru

Uvodne informacije:

Seksualni napad je svaki oblik neželjenog seksualnog ponašanja koji dovodi do osjećaja nelagode i stresa kod osobe koja je napadnuta. To je oblik ponižavanja samopoštovanja žrtve i pokazivanje oblika kontrole i moći nad njima (The Impossible Works Team, 2018).

Seksizam se odnosi na sve oblike ponašanja, delovanja i razmišljanja koji pokazuju da neko veruje da je jedan pol bolji od drugog (moralno, etički, društveno ili na bilo koji drugi način) (Ibid.).

Samo 15 od 31 evropske zemlje ima jasnu definiciju silovanja. Te zemlje uključuju Belgiju, Kipar, Hrvatsku, Dansku, Finsku, Nemačku, Grčku, Island, Irsku, Luksemburg, Maltu, Španjolsku, Švedsku i UK (Amnesty International, 2022.). Sve druge zemlje definišu silovanje drugim merama, kao na primer da li je bilo prisutno nasilje ili pretnja potencijalnim nasiljem (ibid.). Prema poslednjim podacima Evropske unije, 1 od 20 žena u uzrastu od 15 i više godina je bila silovana, što je jednako broju od 9 miliona žena, dok je 1 od 10 žena u uzrastu od 15 i više godina doživela neki oblik seksualnog nasilja (Ibid.).

U savremenom kiparskom društvu još uvijek su prisutni različiti oblici rodne nejednakosti, uključujući razliku u platama, neplaćenu kućnu negu, sve veći broj trgovine ljudima i seksualnog zlostavljanja žena (Reporter, 2023.). Postoje različiti koraci koje je potrebno poduzeti kako bi se postiglo uključivo i ravnopravno društvo, poput stvaranja i implementacije kohezivnijeg sistema za zaštitu žrtava seksualnog napada i organizovanje lokalnih kampanja za podizanje svesti i ohrabrivanje žena da govore o ovoj temi (Ibid.).

Implementacija Laboratorije mladih za urbanu politiku:

Policy Lab o ženama i seksualnom zlostavljanju na Kipru organizovana je 5. avgusta na plaži Fig Tree u Protarasu, glavnom letovalištu, koje privlači i stanovnike Kipra i turiste. Nažalost, letovalište je pogodjeno prijavama incidenata seksualnog napada, nasilja kao i optužbi za silovanje. Prepoznajući urgentnost problema, Citizens in Power odlučili su organizovati Policy Lab usmeren na temu žene i seksualni napadi u Protarasu. Primarni cilj bio je stvoriti sigurnu i osnažujuću platformu za žene kako bi slobodno podelile svoja iskustva, sarađivale u osmišljavanju strategija za

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

ENGAGING PEOPLE

Consult. Finance. Grow.

• PLACE
MAKING
W BALKANS

Fondazione
Giacomo Brodolini

CITIZENS
IN POWER

podizanje svesti i sudelovale u raspravama o potencijalnim merama prevencije i poboljšanja kako bi se stvorio veći osećaj sigurnosti među ženama.

Policy Lab uključivao je različitu grupu od 16 učesnika koji su se aktivno uključili u događaj i doprineli grupnoj raspravi. Učesnici su bili širokog raspona uzrasta i profesija, odražavajući time inkluzivnost lokalne inicijative. Od 16 učesnika, 14 su bile žene i 2 muškarca. Dodatno, 2 osobe bile su članovi LGBTQI+ zajednice, jedna žena i jedan muškarac. Profesionalni profil učesnika bio je takodje raznolik, obuhvaćajući različite sektore. Među našim učesnika bili su studenti univerziteta, Erasmus+ volonteri, članovi CIP tima, stručnjaci iz privatnog sektora s ulogama u medijima, medijskim kanalima i savetovanju, kao i članovi drugih nevladinih

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

organizacija. Jedan učesnika je imao ekspertizu u području sigurnosti, donoseći time vredan doprinos u našu raspravu.

Primarna briga CIP-a prilikom organizacije ovog događaja bila je sigurnost svih učesnika te su zbog toga poduzete posebne mere predostrožnosti. Iako je organizacijski tim pokrenuo kampanju na društvenim mrežama i uspostavio Facebook događaj za promociju 'Women Reclaim the Night', konačna lokaciju događaja i dnevni red podeljen je isključivo putem e-pošte, osiguravajući time da ove informacije budu dostupne samo registrovanim učesnicima. Cilj je bio kreirati uključivo i sigurno okruženje tokom Policy Laba, i omogućiti svim učesnicima da izraze svoja mišljenja, podele svoje lične priče i aktivno se uključe u raspravu. S obzirom na osetljivu prirodu teme, primarni fokus je bio na stvaranju sigurnog i neosuđujućeg prostora u kojem su učesnici mogli deliti svoja lična iskustva i sarađivati u pronalaženju rešenja za probleme seksualnog nasilja na Kipru.

Prepoznajući osetljivost teme o kojoj se radi, organizatori su namerno odabrali izvesti Policy Lab kroz jednu kohezivnu grupu. Svih 16 učesnika okupilo se u kružnom rasporedu, što je omogućilo otvorenu i neformalnu interakciju, gde je svako mogao održavati kontakt očima i nesmetano sudelovati.

Događaj 'Women Reclaim the Night' bio je strukturiran oko tri ključne faze. U početku je članica CIP tima aktivno uključena u projekt „Mobilizacija mladih za rodno inkluzivne gradove” predstavila projekat i opštu temu sigurnosti žena. Ovo je poslužilo kao temelj za rasprave koje su usledile.

Nakon uvoda, učesnici su krenuli u kratku refleksivnu šetnju. Tokom šetnje, svaki učesnik je imao priliku razmotriti slučajeve seksualnog napada s kojima se susreo, razmisliti o svojim ličnim iskustvima i osmisliti potencijalne mere i politike usmerene na stvaranje sigurnijeg i inkluzivnijeg društva. Ova aktivnost omogućila je učesnicima da se uključe u introspekciju i pridonesu dijalogu na koherentan način.

Nakon šetnje, CIP moderatori su nastavili s sledećom fazom Policy Lab-a pružajući svakom učesniku priliku da i ponude svoje ideje i introspekcije o temi rasprave. Tokom ove faze voditelji su koristili takozvana usmeravajuća pitanja kako bi omogućili fokusiran dijalog. Neka od ključnih pitanja koja su vodila raspravu su bila sledeća:

- Kakva je trenutna situacija u pogledu skorih statistika o seksualnom napadu i silovanju na Kipru?

- Koji su postojeći zakoni i politike? Koje su glavne organizacije, vladine i nevladine, koje rade na ovom području?
- Kako se seksualni napad preklapa s drugim oblicima ugnjetavanja, kao što su rasizam i LGBTQI+ diskriminacija, i kako dobre politike mogu rešiti fenomen preklapanja?
- Koje su najbolje prakse za podršku osobama koje su preživele seksualni napad, uključujući pristup savetovanju, zdravstvenoj nezi i pravnoj pomoći?
- Kako radna mesta, obrazovne ustanove i druge organizacije mogu stvoriti sigurno i uključivo okruženje za sprečavanje seksualnog napada?

Tokom ove faze Policy Lab-a među svim učesnicima je prevladavao osećaj dubokog poštovanja, čak i kada su se iskazala različita stajališta na temu. Bilo je očigledno se da su svi pristupili raspravi u duhu razumevanja i saradnje.

Značajan konsenzus među većinom učesnika bio je nedostatak obučenog osoblja unutar kiparske policije za delotvornu podršku žrtvama seksualnog napada i rešavanje takvih slučajeva s potrebnom osetljivošću i stručnošću. Ovo pitanje se nametnulo kao centralno pitanje, podvlačeći hitnu potrebu za sveobuhvatnim reformama i poboljšanjima u ovom kritičnom području.

Rasprava je započela analizom nekoliko statistika u vezi sa slučajevima silovanja i seksualnog napada na Kipru. U proteklih šest godina policija je istraživala ukupno 138 slučajeva silovanja. Što je još alarmantnije, slučajevi seksualnog napada bili su daleko češći, a samo u 2022. godini zabeležena su 233 prijavljena slučaja seksualnog napada.

Važna tema koja se oblikovala tokom razgovora bila je nepostojanje grupa podrške žrtvama seksualnog napada, što često rezultira neprijavljenim slučajevima. Što se tiče sigurnosti, većina učesnika se složila da su se u nekom trenutku osećali nesigurno hodajući ulicama noću. Nadalje, neke su učesnice podelile uznemirujuće incidente koji su im se dogodili tokom dana, ističući ranjivost s kojom se žene svakodnevno suočavaju. Incidenti i zabrinjavajuća ponašanja opisani su kao uobičajene pojave sa kojima žene redovno susreću, ali mnoge od njih ne žele o njima govoriti, uglavnom zbog percepcije da će se malo toga preduzeti za rešavanje tih problema. Kao posledica, žene su naučile živeti s stalnim osećajem nelagode i zabrinutosti za svoju sigurnost.

Učesnici su podelili i uznemirujuće izveštaje o slučajevima seksualnog napada koji su se dogodili u različitim okruženjima, uključujući radna mesta, ulice, pa čak i prodavnice. Posebno su zabrinjavajuća bila prenesena iskustva u vezi s odgovorima zvaničnih organa reda na te incidente. Žrtve su često bile izložene bezosećajnim i neprimerenim pitanjima policijskih službenika, kao što su:

- "Šta si imala na sebi?"
- "Možete li objasniti što se tačno dogodilo?"
- "Koje ste radnje preduzimali?"

Ova pitanja, koja su postavili pripadnici policije, dodala su dodatni sloj nelagode za žrtve, naglašavajući dakle potrebu za boljom obukom i organa reda pri rešavanju slučajeva seksualnog napada.

Učesnici su izneli niz praktičnih predloga i političkih preporuka s ciljem podizanja svesti, povećanja sigurnosti žena, pružanja zaštite i podrške žrtvama seksualnog napada te konačno, sprečavanja takvih incidenata. Ovi predlozi uključuju:

- **Obrazovne inicijative:** Stvaranje obrazovnih programa usmerenih na decu, sa posebnim naglaskom na obrazovanje dečaka o ponašanju i poštovanju prema drugima i prema ženama.
- **Specijalizovana policijska obuka:** Razvijanje specijalizovanih programa obuka za organe reda, za delotvorno rešavanje tužbi za seksualni napad i seksualno nasilje, osiguravajući da su policajci bolje opremljeni za osetljivo i profesionalno rešavanje takvih slučajeva.
- **Institucionalne reforme:** Zagovaranje institucionalnih promena unutar lokalnih vlasti kako bi se uspostavili mehanizmi podrške posebno prilagođeni potrebama žena.
- **Kampanje podizanja svesti:** Organizovanje i sprovođenje sveobuhvatne kampanje podizanja svesti na lokalnom i nacionalnom nivou, ciljajući na različite kontekste kao što su susedstva, univerzitete i škole, kako bi se širile informacije i promovisala kulture sigurnosti i poštovanja.
- **Korporativne politike:** Podstaknuti kompanije da usvoje i sprovede nove politike i zakone usmerene na borbu protiv seksualnog uznemiravanja unutar svojih organizacija, i uspostavljanje sigurnih i uključivih radnih mesta.
- **Poboljšana ulična rasveta:** Povećavanje javne sigurnosti instaliranjem dodatne rasvete na ulicama, parkovima i parkiralištima, pomažući u stvaranju dobro osvetljenih okruženja koja odvrćaju potencijalne napadače i poboljšavaju opštu sigurnost.
- **Lokalne grupe za podršku:** Uspostavljanje lokalnih grupa za podršku posvećene osnaživanju žena da podele svoja iskustva i govore protiv seksualnog napada, podstičući osećaj zajedništva i solidarnosti.

Ovi predlozi odražavaju sveobuhvatan pristup rešavanju pitanja seksualnog zlostavljanja, uključujući obrazovanje, sprovođenje zakona, institucionalnu reformu, javnu svest, inkluzivne politike na radnom mestu, poboljšanja okruženja i podršku zajednice.

Učesnici su istaknuli pozitivan efekat događaja poput 'Women Reclaim the Night' u podizanju svesti i osnaživanju žena da povrate svoju sigurnost i glasove. Međutim, takođe su uočili i značajan izazov: potrebu da delotvorno komuniciraju svoje predloge i reforme politike vladinim telima i organima za sprovođenje zakona.

Posebno potencijalno rešenje o kojem se raspravljalo bilo je uključivanje predstavnika vladinih agencija i agencija za sprovođenje zakona u buduće Policy Labs. Ovaj pristup saradnje mogao bi dati bolje rezultate podsticanjem bolje komunikacije između žena, organizacija civilnog društva i relevantnih vladinih tela. Direktnim uključivanjem ovih aktera u rasprave, postaje moguće premostiti jaz u društvu, steći dublje razumevanje problema i raditi zajedno na sprovođenju značajnih promena.

Ukratko, učesnici su naglasili važnost angažmana i saradnje s vladinim agencijama i organima reda kao ključni korak u implementaciji njihovih predloga u aktivne politike za poboljšanje sigurnosti i uspostavljanje sistema podrške za žene u društvu. Policy Lab pružio je platformu za različita mišljenja oko rešavanja kritičnog pitanja sigurnosti žena. Generisao je praktične predloge i istaknuo potrebu za saradnjom s vladinim agencijama i organima reda kako bi se ti predlozi pretvorili u efikasne politike koje poboljšavaju sigurnost i sisteme podrške za žene.

Finalni abstrakt

Policy Labs sprovedeni u Italiji, Srbiji, Rumuniji i Kipru bili su izuzetno uspešni, otkrivajući zajedničke izazove u javnoj infrastrukturi i urbanom planiranju u odnosu na rodna pitanja i probleme s kojima se suočavaju te zemlje. Iako svaka zemlja ima svoj jedinstveni kontekst, postoji nekoliko zajedničkih problema i mogućnosti za poboljšanje realizacije rodno inkluzivnih gradova i infrastrukture.

U svakoj su zemlji sprovedene četiri Policy Labs koji su se bavili različitim temama: kako javna infrastruktura ne služi ženama, kako su žene kažnjene u smislu urbane mobilnosti, kako urbano planiranje ne uzima u obzir potrebe žena i kako su žene izložnije seksualnom napadu u urbanom kontekstu. Učesnici u laboratorijima bile su prvenstveno žene, uz aktivno sudelovanje muškaraca. Zajednica LGBTQI+ takođe je učestvovala, osiguravajući da rezultati laboratorija obuhvate različite potrebe i ograničenja njihove zajednice, s ciljem pružanja vrednih i primenljivih rezultata.

Uobičajeni izazov identifikovan tokom istraživanja u okviru laboratorija je neadekvatna urbana rasveta na ulicama, koja ne samo da ne zadovoljava potrebe žena, već takođe doprinosi negativnim ishodima. Drugi problemi, poput nedostatka prikladnih javnih toaleta i nesigurnih sistema javnog prevoza, istaknuti su u gotovo svim zemljama, a posebno javni prevoz izaziva posebnu zabrinutost. Nezgodne rute i stajališta, nedostupnost i strah, naročito noću, stvaraju prepreke slobodi kretanja, sigurnosti i mogućnosti žena da lako pristupe javnim prostorima i uslugama, koji često nisu prikladno locirani u odnosu na mesta stanovanja.

Očito je da bi inkluzivno urbano planiranje trebalo reagovati na različita iskustva i zahteve žena i drugih rodni manjinskih grupa, koje su često marginalizovane, viktimizirane i kažnjene. To je nešto što vodi do druge zajedničke i središnje teme, a to je podzastupljenost i nedostatak sudjelovanja žena u postupcima donošenja odluka. Učesnici iz svih zemalja raspravljali su o tome kako rodne predrasude i prakse isključivanja ometaju razvoj rodno inkluzivnih politika i inicijativa unutar urbanih sredina, infrastrukture i planiranja. Postoji konsenzus da je povećanje uključenosti žena u donošenje odluka, zajedno s programima obrazovanja i podizanja svesti, ključno za promociju rodne ravnopravnosti u urbanom životu i okruženju.

S druge strane, svaka zemlja se suočava s jedinstvenim izazovima unutar svojih urbanih sredina, s različitim prioritetima. U Italiji, Rimu, učesnici su naglasili potrebu

za više razmena znanja o inkluzivnom urbanom planiranju i dizajnu, kao i zahtev za sigurnijim javnim prijevozom. U Srbiji je izražena zabrinutost zbog nedostatka zelenih površina, lošeg ponašanja u prevozu i neadekvatne javne rasvete kao značajnih problema. Laboratorije u Rumuniji istaknule su zabrinutost zbog nedostatka kvalitetnog nadzora u javnim prostorima (kao što su kamere i prisustvo policije), nedovoljnog broja javnih toaleta, lošeg održavanja postojećih objekata i potrebe za ravnopravnom zastupljenošću polova na državnim položajima. Dok su druge zemlje priznale da će policijski nadzor i veći angažman policijskih jedinica delovati kao preventiva i zaštita, na Kipru je pokrenuto pitanje neadekvatne edukacije unutar policijskih jedinica, te generalno, nedostatak obuke i senzitivnosti u sprovođenju zakona. Učesnici su kritikovali nesposobnost policijskih jedinica da rešava slučajeve seksualnog napada na osetljiv i efikasan način, što je dovelo do daljih psiholoških i socijalnih problema za žrtve i, u nekim slučajevima, oklevanja žena da prijave ili veruju zaštiti.

Zajednička vizija proizašla iz svih laboratorija, zagovarajući inkluzivnije i rodno osetljivije gradove. Učesnici su izrazili entuzijazam za stvaranje sigurnih urbanih okruženja koja promovišu društvenu jednakost, smanjuju nejednakosti i pružaju prilike za lični i profesionalni razvoj. Naglasile su važnost pristupa "bottom up" angažmana s lokalnim zajednicama i davanja prioriteta glasovima i iskustvima žena i marginaliziranih grupa.

U zaključku, laboratorije su rasvetlile sličnosti i razlike u urbanoj infrastrukturi i rodnim pitanjima u različitim zemljama Evropske unije. Identifikacija zajedničkih iskustava i značajnih izazova, kao što su javni prevoz, neadekvatna ulična rasveta u urbanim područjima i ograničena zastupljenost žena u procesima donošenja odluka, nudi polazište za pronalaženje rešenja. Proširenje metodologije naših :olity Labs širom Evrope može podići svest, podstaknuti kritičko razmišljanje i pružiti obrazovanje po tom pitanju, što na kraju dovodi do razvoja sveobuhvatnih i uključivih politika urbanog planiranja i infrastrukture. Kolaborativnim rešavanjem ovih izazova, uzimajući u obzir specifične potrebe svakog konteksta, moguće je stvoriti rodno inkluzivne gradove u kojima su prioriteti sigurnost, mobilnost i dobrobit svih stanovnika.

Zaključak

Youth Policy Labs u svim europskim zemljama bacili su svetlo na nedostatak interaktivnih i participativnih mogućnosti za mlade ljude širom Evrope. Posebno za žene i LGBTQI+ skupine, koje imaju mnogo manje mogućnosti sudelovanja u lokalnom odlučivanju. Slično tome, osobe s invaliditetom i druge ranjive grupe često nemaju priliku aktivno sudelovati u svojim zajednicama. Tokom Policy Labsa, učesnici su identifikovali politike i postojeće prakse u svojim gradovima, koje pokazuju kako se potrebe žena ne uzimaju u obzir u urbanističkom planiranju i projektovanju modernih gradova. Zanimljivo, ali ne i iznenađujuće, većina učesnika u svim Policy Labs bile su žene.

Važno je, napomenuti da tvrdnje iznete u laboratorijama nisu samo mišljenja učesnika laboratorija, već su vidljive i u službenim statistikama. Uloga žena u kreiranju politika na CKpru, na primjer, dobila je posebno nisku ocenu u Indeksu ravnopravnosti polova EU-a (Evropski institut za ravnopravnost polova, 2022.).

Lična iskustva učesnika Policy Labs u svim zemljama ponudila su uvid u postojeće rodne razlike u različitim gradovima i poslužila su kao osnova za rasprave unutar laboratorija kako prepoznati postojećih problema i potencijalnih rešenja za potrebe žena u urbanoj infrastrukturi, urbanoj mobilnosti i urbanom planiranju. Generalno nerazumevanje potreba žena u pogledu urbanog planiranja identifikovano je u svim regijama, s problemima kao što su nedostatak rasvete, nedovoljno mera za pešake u glavnim četvrtima, loši uveti javnog prevoza i nedostatak zelenih površina su neki od problema registrovanih na većini mesta. Ključni deo rasprava bila su i ograničenja i izazovi s kojima se susreću osobe s invaliditetom u urbanim sredinama, čije se potrebe često ne uvažavaju tokom urbanističkog planiranja i donošenja politika.

Najizazovnije rasprave održane su tokom laboratorija o ženama i seksualnom napadu. Gotovo u svim zemljama učesnice su doživele neki oblik seksualnog napada u nekom trenutku svog života. Dobacivanje je identifikovano kao jedan od najčešćih oblika seksualnog napada u mnogim evropskim zemljama.

Kada su učesnici pozvani da formiraju rešenja, bilo je mnogo različitosti u mišljenjima i rešenjima predloženim u svakoj zemlji, a neki od učesnika izrazili su zabrinutost da je teško postići promenu ponašanja unutar zajednica, što otežava rešavanje korena mnogih problema. Drugi su tvrdili da bi žene, LGBTQI+ i druge

grupe koje su dosad bile nedovoljno zastupljene trebale biti aktivnije uključene u proces donošenja politika kako bi pomogle u stvaranju rodno inkluzivnih gradova.

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

helixconnect
Consult. Finance. Grow.

• PLACE
MAKING
W BALKANS

Reference

Action Aid. 2013. Making Cities and Urban Spaces Safe for Women and Girls: Safety Audit Participatory Toolkit.

<https://resourcecentre.savethechildren.net/document/making-cities-and-urban-spaces-safe-women-and-girls-safety-audit-participatory-toolkit/>.

Adeleke, N., Olowookere, A., Hassan, M., Komolafe, J., & Asekun-Olarinmoye, E. (2012). Sexual assault against women at Osogbo southwestern Nigeria. Nigerian journal of clinical practice.

Agenor, P.-R., & Agenor, M. (2023). Access to infrastructure and women's time allocation: Implications for growth and gender equality. Journal of Macroeconomics, 75(103472).

Amnesty International. (2022). Let's talk about yes!.

<https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2018/11/rape-in-europe/>.

Andreou E. (2021). Urban mobility study seeks ways to ease Nicosia congestion. Cyprus Mail. <https://cyprus-mail.com/2021/11/19/urban-mobility-study-seeks-ways-to-ease-nicosia-congestion/>.

Antunovic, M. (2019). Seksualno uznemiravanje žena u javnom prostoru. Doctoral Dissertation. Zagreb.

Ari, et al. (2022). Fairness and Inclusion for Users of Surface Transport—An Exploratory Thematic Study for Irish Users. Sustainability. <https://arrow.tudublin.ie/cgi/viewcontent.cgi?article=1559&context=schfsehart>.

Asselberg, K., & Stecher-Rasmussen, S. (2018). How can social protection systems, interlinked with the access to public services and sustainable infrastructure, contribute to achieve gender equality and the empowerment of women and girls? Kessel-Lo, Belgium.

Baraggia, A. and Vimercati, B. 2018. Il Gender City Manager della Città di Torino: l'ente locale tra gender mainstreaming e tutela dei diritti umani, in Il Piemonte delle autonomie, Anno VIII. No 8. <https://www.piemonteautonomie.it/il-gender-city-manager-della-citta-di-torino-lente-locale-tra-gender-mainstreaming-e-tutela-dei-diritti-umani/>.

Barcelona City Council. 2017. Urban planning with a gender perspective.
https://ajuntament.barcelona.cat/dones/sites/default/files/documentacio/mesuradegovernurbanismeigenere_220317.pdf.

Beall, J. (1996). Participation in the city: where do women fit in?. Gender and development.

Beebejaun, Y. (2022). Race, Gender, and Positionality in Urban Planning Research. International Journal of Qualitative Methods, 21, 1-10.

Bertolucci F. (2021). Domestic violence against women escalating in Italy.
<https://independentaustralia.net/politics/politics-display/domestic-violence-against-women-escalating-in-italy,15150>.

Bettio F. & Kenny B.L. (2023). Nidi, come Roma sta superando l'Europa.
<https://www.ingenere.it/articoli/nidi-come-roma-sta-superando-europa>.

Bittencourt, L. (2019). Women and Urban Mobility: The importance of recognizing gender differences in urban planning. La ciudad imágenes e imaginario : Actas del Congreso Internacional Interdisciplinar La ciudad: imágenes e imaginarios : [celebrado en la] Facultad de Humanidades, Comunicación y Documentación, Universidad Carlos III de Madrid, 12-15 de marzo de 2018 (pp. 37-43). Madrid: Universidad Carlos III de Madrid.

Bonu Rosenkranz G. et al. (2023). Bruci la città. Generi, transfemminismi e spazio urbano, Edizioni Edifir. <https://edifir.it/prodotto/bruci-la-citta/>.

Borgato A. et al. (2021). 'Women and gender-related aspects'. In: T. Kuttler and M. Moraglio (eds.), Re-thinking Mobility Poverty: Understanding Users' Geographies, Backgrounds and Aptitudes (1st ed.). Routledge.
https://www.researchgate.net/publication/346981910_Women_and_gender-related_aspects.

Bradaš, S. (2021). Urođnjavanje politika lokalnog održivog razvoja u Užicu. Belgrade.

Brilli Y. et al. (2018). Asili nido e diseguaglianze sociali in Italia.
<https://www.ingenere.it/articoli/asili-nido-e-diseguaglianze-sociali-italia>.

Brownlow, A. (2009). Keeping up Appearances: Profiting from Patriarchy in the Nation's 'Safest City'. Urban Studies.

Brun B. (2021). Addressing women social and physical barriers in public space: the case of Barcelona, Politecnico di Milano.

<https://www.politesi.polimi.it/handle/10589/184112>.

Bullock, R., & Tegbaru, A. (2019). Women's agency in changing contexts: A case study of innovation processes in Western Kenya. Geoforum.

Cat Calls Rome. 2019. <https://www.instagram.com/catcallsfrome/>.

Caulfield, J. (2022). Citations Styles Guide. Scribbr. <https://www.scribbr.com/citing-sources/citation-styles/>.

CCSAS. (2021). AGENTIA NATIONALA PENTRU EGALITATEA DE SANSE INTRE FEMEI SI BARBATI. <https://anes.gov.ro/wp-content/uploads/2021/05/Studiu-privind-prevalenta-formelor-de-violenta-impotriva-femeilor.pdf>.

CDP. (2022). Social Infrastructure. Sectoral Strategic Guidelines. https://www.cdp.it/resources/cms/documents/CDP_SOCIAL_INFRASTRUCTURE_ENG.pdf.

Centro Donna di Padova. 2021. We want to walk freely: a cat-calling questionnaire result. <https://www.centrodonnapadova.it/news/628-lasciateci-camminare-in-pace-i-risultati-del-questionario-sul-cat-calling.html>.

Centro Studi e Documentazione Pensiero Femminile ETS. 2023. Palestra di autodifesa verbale. <http://www.cr.piemonte.it/web/comunicati-stampa/comunicati-stampa-2023/543-gennaio-2023/11167-molestie-verbali-come-reagire-senza-violenza>.

Chopra, D. (2018). Initiating women 's empowerment; achieving gender equality: Interlinkages amongst Social Protection, Infrastructure and Public Services. New York.

Chowdhury, S. & van Wee, B. (2020). 'Examining women's perception of safety during waiting times at public transport terminals', Transport Policy. https://www.researchgate.net/publication/341430205_Examining_women's_perception_of_safety_during_waiting_times_at_public_transport_terminals.

City of Berlin. 2021. Gender Mainstreaming in Urban Development. https://civitas.eu/sites/default/files/berlin_gender_mainstreaming_0.pdf.

City of Vienna. 2021. Gender Mainstreaming in Urban Planning and Urban Development.

<https://www.wien.gv.at/english/administration/gendermainstreaming/principles/manual.html>.

Corsi M. (2020). Per una ripresa ribelle e femminista.

https://iris.uniroma1.it/retrieve/e3835328-adff-15e8-e053-a505fe0a3de9/Corsi_ripresa-ribelle_2020.pdf.

Council of Europe. (n.d.). Policy Labs meetings.

<https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/international-policy-labs>.

EU4Youth. (n.d.). The concept and practice of Policy Lab: an instrument to enhance youth participation in policy making.

https://www.eu4youthdays.eu/index.php?option=com_sppagebuilder&view=page&id=51&Itemid=203.

European Court of Auditors. (2013). Sustainable Urban Mobility in the EU: No substantial improvement is possible without Member States' commitment.

<https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/urban-mobility-6-2020/en/index.html>.

European Institute for Gender Equality. (2022). Gender Equality Index: Cyprus.

<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022/CY>.

Fasoli A. & Tassinari S. (2017). Engaged by Design: The Role of Emerging Collaborative Infrastructures for Social Development. Roma Makers as A Case Study. The design Journal.

https://www.researchgate.net/publication/319560601_Engaged_by_Design_The_Role_of_Emerging_Collaborative_Infrastructures_for_Social_Development_Roma_Makers_as_A_Case_Study/link/59b42025aca2728472d8ac89/download.

Fileborn, B., & O'Neill, T. 2021. From "Ghettoization" to a Field of Its Own: A Comprehensive Review of Street Harassment Research, in Trauma. Violence, & Abuse. Volume 24., No. 1.

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/15248380211021608>.

Fondazione Cariplo. 2020. #YouthLab Young people as a resource for the present time. <http://welfareinazione.fondazionecariplo.it/it/article/2020/06/24/youthlab-tutti-i-giovani-sono-una-risorsa-per-il-presente/245/>.

Forbes. (2022). 11 Ways To Promote A Culture Of Gender Equality In The Workplace. *Forbes Coaches Council*.

<https://www.forbes.com/sites/forbescoachescouncil/2022/03/08/11-ways-to-promote-a-culture-of-gender-equality-in-the-workplace/?sh=5e9bd1b8444a>.

Fun Icebreaker Ideas & Activities. (n.d.), <https://www.icebreakers.ws/>.

Gauvin, L., Tizzoni, M., Piaggese, S., Young, A., Adler, N., Verhulst, S., Cattuto, C. (2020). Gender gaps in urban mobility. *Humanities and Social Sciences Communications*, 7(1), 1-13.

Gelmini, F. and Zambianchi, M. 2013. A History, Concepts and Practice of Time Policies and Time Planning: The Bergamo Case, in De Madariaga, I. S. and Roberts, M., *Fair Shared Cities. The Impact of Gender Planning in Europe*, Routledge.

Gil Solá, A. (2016). 'Constructing work travel inequalities: The role of household gender contracts', *Journal of Transport Geography*.
https://www.researchgate.net/publication/302869784_Constructing_work_travel_in_equalities_The_role_of_household_gender_contracts.

Gojkovic T. et al. (2021). Youth Policy Lab Methodology. Western Balkans Youth Lab. [file:///C:/Users/user/Downloads/WBYL_Youth%20Policy%20Lab_Methodology%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/WBYL_Youth%20Policy%20Lab_Methodology%20(2).pdf).

Gottesdiener E. (2002). Requirements by Collaboration: Workshops for Defining Needs. *Addison-Wesley Professional*.
<https://www.oreilly.com/library/view/requirements-by-collaboration/0201786060/>.

Government of Romania. (2020). Romania: Regional Development Program.
https://www.fonduri-ue.ro/images/files/studii-analize/43814/Raport_final_-_Consolidarea_capacitatii_de_planificare.pdf.

Greed, C. (2012). Planning for sustainable transport or for people's needs.

Greio Report submitted by Italy pursuant to Article 68. paragraph 1 of the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence. <https://rm.coe.int/greio-state-report-italy/>.

Hinrichs-Krapels S. et al. (2020). Using Policy Labs as a process to bring evidence closer to public policymaking: a guide to one approach. *Palgrave Communications*.
<https://www.nature.com/articles/s41599-020-0453-0>.

ILR Worker Institute. 2015. Hollback project on street harassment.
<https://www.ilr.cornell.edu/worker-institute/blog/research-and-publications/ilr-and-hollaback-release-largest-analysis-street-harassment-date>.

Institut Paris Region. (2019). The feeling of insecurity in public transport in the Paris region in 2019. <https://www.institutparisregion.fr/nos-travaux/publications/le-sentiment-dinsecurite-dans-les-transport-collectifs-franciliens-en-2019/>.

Istat. 2014. <https://www.istat.it/it/violenza-sulle-donne/il-fenomeno/violenza-dentro-e-fuori-la-famiglia/numero-delle-vittime-e-forme-di-violenza>.

Iturralde Farrus B. (2021). Feminist urbanism for cities that recognise a plurality of voices. A collective assessment of the Sant Antoni Superblock.
https://www.4cities.eu/wp-content/uploads/2021/10/MSCThesis_4CITIES_ITURRALDE_BELEN.pdf.

Kathimerini. (2023). Πώς θα έμοιαζε μια πόλη σχεδιασμένη για γυναίκες; (How would a city designed for women look like?).
<https://www.kathimerini.com.cy/gr/prosfores/pws-tha-emoiaze-mia-poli-sxediasmeni-gia-gynaikes>.

Kawgan-Kagan, I. (2020). Are women greener than men? A preference analysis of women and men from major German cities over sustainable urban mobility. Transportation Research Interdisciplinary Perspectives.

Kenny B. L. (2021). Nidi, 4,6 miliardi per un paese a due velocità.
<https://www.ingenere.it/articoli/nidi-46-miliardi-un-paese-due-velocita>.

Khan, T. (2018). Women and Infrastructure: A Synthesis of GrOW Research Findings. Ottawa.

Kimbell, L. (2015). Applying Design Approaches to Policy Making: Discovering Policy Lab. University of Brighton.
https://ualresearchonline.arts.ac.uk/id/eprint/9111/2/Kimbell_PolicyLab_report.pdf.

Kollinger c. (2021). Nicosia runs study to ensure urban mobility plan is fit for purpose. <https://www.eltis.org/in-brief/news/nicosia-runs-study-ensure-urban-mobility-plan-fit-purpose>.

Kouame T. A. (2023). Women's mobility must be a key focus in urban policy. The World Bank. <https://www.worldbank.org/en/news/opinion/2023/03/08/women-s-mobility-must-be-a-key-focus-in-urban-policy>.

Kronsell, A. et al. (2015). 'Achieving climate objectives in transport policy by including women and challenging gender norms: The Swedish case', International Journal of Sustainable Transportation.
https://www.researchgate.net/publication/291017908_Achieving_climate_objectives_in_transport_policy_by_including_women_and_challenging_gender_norms_The_Swedish_case.

Lalic, M., Zindovic, M., & Djuric, N. (2021). Analiza urbanističkog planiranja i projektovanja u Srbiji sa stanovišta rodne ravnopravnosti. Belgrade: UN Women.

Lamandi et al. (2016). CRIMINALITATEA SĂVÂRȘITĂ CU VIOLENȚĂ ÎN ROMÂNIA.
<https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2016/07/rezumat-Asanache.pdf>.

Lubitow, A., Carathers, J., Kelly, M., & Abelson, M. (2017). Transmobilities: mobility, harassment, and violence experienced by transgender and gender nonconforming public transit riders in Portland, Oregon. Gender, Place & Culture.

Lucas K. (2021). Transport and social exclusion: Where are we now? Transport Studies Unit, University of Oxford.
https://www.researchgate.net/publication/254409601_Transport_and_social_exclusion_Where_are_we_now.

Mappa Roma. 2017. Le differenze di genere nei quartieri.
<https://www.mapparoma.info/mappe/mapparoma20-differenze-di-genere/>.

Marathovouniotis S. (2023). Level up Nicosia: for a more inclusive capital. In-Cyprus News. <https://in-cyprus.philenews.com/news/local/level-up-nicosia-for-a-more-inclusive-capital/>.

Marin, M. (2019). Seksualno nasilje u javnom prostoru. Zagreb.

Măriuca et al. (2019). ANALIZĂ DIAGNOSTIC ÎN DOMENIUL EGALITĂȚII DE GEN ÎN ROMÂNIA ÎN PERIOADA 2014-2019.
https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPs/Analiza_diagnostic_egalitatea_gen_2014-2019.pdf.

Markham, W., Macken, P., Bonjean, C., & Corder, J. (1983). A Note on Sex, Geographic Mobility, and Career Advancement. Social Forces.

Meier, K., & Nicholson-Crotty, J. (2006). Gender, Representative Bureaucracy, and Law Enforcement: The Case of Sexual Assault. Public Administration Review.

Michalopoulos S. (2021). Cyprus to push for gender equality at Porto summit. EURACTIV. <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/cyprus-to-push-for-gender-equality-at-porto-summit/>.

Michianakis C. (2021). Οι πόλεις οδηγούν τον δρόμο στην ισότητα των φύλων (Cities are leading the way in gender equality). Euro cities. https://www.citybranding.gr/2020/03/blog-post_10.html.

Minea. (2007). PLANIFICAREA URBANĂ ÎNTRE COERENȚA UNITĂȚII ȘI GESTIONAREA DIFERENȚELOR. <https://rtsa.ro/rtsa/index.php/rtsa/article/viewFile/150/146>.

Ministero dell'economia e delle finanze. 2021. Le diseguaglianze di genere in Italia e il potenziale contributo del Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza per ridurle. https://www.rgs.mef.gov.it/_Documenti/VERSIONE-I/Comunicazione/Workshop-e-convegni/Seminario_Il_Piano_Nazionale_di_Ripresa_e_Resilienza_e_le_diseguaglianze_di_genere/PNRR-GM-ex-ante.pdf.

N.B.: C.I.P. will create the complete reference list once all partners conduct their Desk Research for the development of the Youth Policy Labs.

Nikitas, A., et al. (2021). 'Cycling in the era of COVID-19: lessons learnt and best practice policy recommendations for a more bike-centric future', Sustainability 13(9). https://www.researchgate.net/publication/351059365_Cycling_in_the_Era_of_COVID-19_Lessons_Learnt_and_Best_Practice_Policy_Recommendations_for_a_More_Bike-Centric_Future.

Ode Sang, A., Sang, N., Hedblom, M., Sevelin, G., Knez, I., & Gunnarsson, B. (2020). Are path choices of people moving through urban green spaces explained by gender and age? Implications for planning and management. Urban Forestry and Urban Greening, 49, 126628.

OECD. (2021). Women and SDG 9 – Industry, Innovation and Infrastructure: Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialisation and foster innovation. In OECD, Gender and the Environment: Building Evidence and Policies to Achieve the SDGs. Paris: OECD Publishing.

Onaran, Ö., Oyvat, C., & Fotopoulou, E. (2022). A Macroeconomic Analysis of the Effects of Gender Inequality, Wages, and Public Social Infrastructure: The Case of the UK. Feminist Economics.

OSCE. (2019). RAPORTUL PRIVIND REZULTATELE DIN MOLDOVA. https://www.osce.org/files/f/documents/e/f/425867_0.pdf.

Paoletti R. & Sansonetti S. (2023). Mobility for all. How to better integrate the gender perspective into transport policy making, The Left Study at the European Parliament, 2023.

Pavlou S. (2015). The Gender Gap in Women's Leadership in Cyprus. Mediterranean Institute of Gender Studies. <http://www.akti.org.cy/wp-content/uploads/2015/03/Womens-Leadership-and-Participation-in-Decision-making.pdf>.

Philippou E. (2022). Urban cycling workshops seek to empower women. Cyprus Mail. <https://cyprus-mail.com/2022/10/31/urban-cycling-workshops-seek-to-empower-women/>.

Philippou E. (2022). Women 'Reclaim the Night'. Cyprus Mail. <https://cyprus-mail.com/2022/03/08/women-reclaim-the-night/>.

Plana, A. (2022). Age, Gender, and Diversity-Blind Urbanism: The Social Nature of Urban Planning. In Global Perspectives on Maintaining Gender, Age, and Religious Diversity in the Workplace (pp. 324-342). IGI Publishing.

Policy Lab Meetings on Inclusive Integration - Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/international-policy-labs>.

Policy Lab UK. (n.d.). Policy Lab in a day. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5791f90de5274a0da30001a1/Policy_Lab_in_a_day.pdf.

Regio. (2014). Studiu privind Dezvoltarea urbană în Regiunea Sud-Est, situația actuală și oportunități de dezvoltare. https://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2014/Studiu_Urban_ADR_Raport_final.pdf.

Reporter. (2023). Διαχρονικές διακρίσεις για τις γυναίκες στην Κύπρο – Χάσμα μεταξύ νομοθεσίας και εφαρμογής (Long-term discrimination for women – A gap between the law and its application).

<https://reporter.com.cy/article/2023/3/24/704295/diakhronikes-diakriseis-gia-tis-gunaikes-sten-kupro-khasma-metaxu-nomothesis-kai-epharmoges/>.

Rispoli T. & Tola M. (2020). Reinventing Socio-Ecological Reproduction, Designing a Feminist Logistics: Perspectives from Italy, *Feminist Studies* 46.

<https://philpapers.org/rec/RISRSR>.

Roche M. (2022). Women's Equality and Ending Sexual Violence. League of Women Voters. <https://www.lwv.org/blog/womens-equality-and-ending-sexual-violence>.

Rodríguez-García, M., & Donati, F. (2021). European Integral Urban Policies from a Gender Perspective. Gender-Sensitive Measures, Transversality and Gender Approaches. Sustainability.

Rosselli A. & Simonazzi A. (2016). La ricetta contro la crisi si chiama "infrastrutture sociali". <https://www.ingenere.it/articoli/ricetta-contro-crisi-si-chiama-infrastrutture-sociali>.

Sadar P. (2023). Spotlight on our 2022/23 design placements. *Gov.UK*. <https://openpolicy.blog.gov.uk/2023/01/05/spotlight-on-our-2022-23-design-placements/>.

Sahama, I., Wyeth, S., & Pojani, D. (2021). Gender bias in the planning industry and planning outcomes. *Australian Planner*.

Saigal, T., Vaish, A., & Rao, N. (2020). INTERSECTION OF GENDER WITH AREA AND OCCUPATION IN ANALYSING TRAVEL BEHAVIOUR: A CASE OF RAJASTHAN, INDIA.

Sampsel, K., Godbout, J., Leach, T., Taljaard, M., & Calder, L. (2015). Characteristics associated with sexual assaults at mass gatherings. *Emergency Medicine Journal: EMJ*.

Sánchez de Madariaga I. (2013). 'The mobility of care: Introducing new concepts in urban transportation'. In: I. Sánchez de Madariaga and M. Roberts (eds.), *Fair shared cities: The impact of gender planning in Europe*, Routledge.

https://www.researchgate.net/publication/286377551_Mobility_of_care_Introducing_new_concepts_in_urban_transport.

Sansonetti S. & Davern E. (2021). Women and Transport, European Parliament's Committee on Women's Rights and Gender Equality (FEMM).

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/701004/IPOL_STU\(2021\)701004_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/701004/IPOL_STU(2021)701004_EN.pdf).

Science Po. (n.d.). What is the policy lab?.

<https://www.sciencespo.fr/public/en/policy-lab.html#:~:text=The%20Policy%20Lab%20is%20an,practice%20of%20solving%20public%20problems.>

SeComS Development Initiative Group and Dornier Consulting International GmbH. (2019). Gender Equality in Transport in Serbia. Belgrade: Republic of Serbia, Ministry of Construction, Transport and Infrastructure.

Sex and the City. 2021. Milan Gender Atlas. <https://sexandthecity.space/milano-atlante-di-genere/>.

Shuang-Ge, S., Liu-Yue, C., Xiao-Fei, S., & Qui-Xia, C. L.-J. (2011). Prevalence and risk factors of sexual assault in urban females. Chinese Mental Health Journal, 25(11), 840-845.

Stand Up. (n.d.). Survey on of sexual harassment in public places. <https://www.standup-international.com/it/it/facts>.

Stark, J., & Meschik, M. (2018). Women's everyday mobility: Frightening situations and their impacts on travel behaviour. Transportation Research Part F-traffic Psychology and Behaviour.

Stop street harassment. (n.d.). <https://stopstreetharassment.org/>.

Tanaskovic, B., & Raceta, M. (2007). Istraživanje seksualnog uznemiravanja u javnom prevozu u Beogradu. TEMIDA, 23-32.

The Council of European Municipalities and Regions. (2006). The European Charter for Equality of Women and Men in Local Life. https://www.ccre.org/docs/charte_egalite_en.pdf.

The Council of European Municipalities and Regions. 2006. The European Charter for Equality of Women and Men in Local Life. https://www.ccre.org/docs/charte_egalite_en.pdf.

The Impossible Works Team. (2018). Σεξουαλική Παρενόχληση στην Κύπρο: ας ξεκινήσουμε από τα βασικά (Sexual Assault in Cyprus: let's start from the basics). Avant Garde. <https://avant-garde.com.cy/new-works/new-advice/sexualharrasmentcy>

The World Bank and OSASG Cyprus. (2020). The Economic Impact of a Settlement in Cyprus through a Gender Lens.

<https://uncyprustalks.unmissions.org/sites/default/files/economic-impact-of-a-settlement-with-a-gender-lens-report.pdf>.

Thomson E. (2022). Cities aren't designed for women. Here's what's needed next. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2022/10/designing-cities-for-women-undp-report/>.

Transgen .(2007). Gender Mainstreaming European Transport Research and Policies. Building the Knowledge Base and Mapping Good Practices, University of Copenhagen. <https://www.osti.gov/etdeweb/servlets/purl/928105>.

UN Women. (2019). Safe Cities and Safe Public Spaces for Women and Girls Global Flagship Initiative: International compendium of practices. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2019/01/safe-cities-and-safe-public-spaces-international-compendium-of-practices>.

UN Women. (n.d.). Cyprus. <https://data.unwomen.org/country/cyprus>.

UN Women. 2019. Safe Cities and Safe Public Spaces for Women and Girls Global Flagship Initiative: International compendium of practices. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2019/01/safe-cities-and-safe-public-spaces-international-compendium-of-practices>.

UNDP. (2022). Designing cities that work for women: What urban life says about gender inequality. <https://feature.undp.org/designing-cities-that-work-for-women/>.

UNESCO. (1986). Collective violence and security: anthropological, legal and political approaches. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000262395>.

UNFICYP. (2022). All in Cyprus: “An inclusive society with empowered women and youth is on the way”. <https://unficyp.unmissions.org/all-cyprus-%E2%80%9C-inclusive-society-empowered-women-and-youth-way%E2%80%9D>.

University of Michigan. (2016). Youth Policy Lab. <https://youthpolicylab.umich.edu/>.

Uteng, T. (2021). Gender gaps in urban mobility and transport planning. Advances in transport policy and planning, 8, 33-69.

Van Veenstra, A.F., Kotterink, B. (2017). Data-Driven Policy Making: The Policy Lab Approach, in Et al. Electronic Participation. Lecture Notes in Computer Science. Volume 10429.

Wang, X., Shao, C., Yin, C., & Guan, L. (2020). Built environment, life events and commuting mode shift: Focus on gender differences. Transportation Research Part D-transport and Environment.

Western Balkans Youth Lab. (2020, December). Youth Policy Lab Methodology. Sarajevo: Regional Cooperation Partner.

World Association of the Major Metropolises (Metropolis). 2021. Safety and Public Space: Mapping Metropolitan Gender Policies.

https://www.metropolis.org/sites/default/files/resources/Mapping_Metropolitan-Gender-Policies_2.pdf.

World Bank. (2020). Handbook for Gender-Inclusive Urban Planning and Design. <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/63c07ff8-cd1e-52c0-9441-005b9aa22bcf>.

World Bank. 2020. Handbook for Gender-Inclusive Urban Planning and Design. <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/63c07ff8-cd1e-52c0-9441-005b9aa22bcf>.

Youth Board of Cyprus. (2022). Smart – Youth together for the development of sustainable and smart villages Policy Labs. <https://cyc.org.cy/2022/12/21/smart-y-sustainable-policy-labs-2/>.

Yuan, Y., Masud, M., Chan, H., Chan, W., & Brubacher, J. R. (2023). Intersectionality and urban mobility: A systematic review on gender differences in active transport uptake. Journal of Transport and Health, 29, 101572.

Mobilizing Youth for Gender Inclusive Cities

Work Package n°2: Youth Policy Lab Report

Co-funded by
the European Union

Project number: 2022-1-IT03-KA220-YOU-000085578

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

UNIVERSITÀ TELEMATICA
INTERNAZIONALE UNINETTUNO

• PLACE
MAKING
W BALKANS

